

Allah'ın Velileri İle Şeytanın Velileri Arasındaki Fark

Çeviren: İ. E. Dal

BİRLEŞİK YAYINCILIK

["HABERİNİZ OLSUN Kİ- ALLAH'IN DOSTLARINA HIÇBİR KORKU YOKTUR VE ONLAR MAHZUN DA OLMAZLAR ASLA..." 2](#)

[Allah Dostlarının En Üstünleri 3](#)

["Hurmaya Tart Ya Cabir". 44](#)

ALLAH'IN VELİLERİ İLE ŞEYTANLARIN VELİLERİ ARASINDAKİ FARK

"Haberiniz olsun ki- Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar asla..."
(Yunus: 10/62)

Yalnız Allah'a hamedederiz. Sadece O'ndan yardım bekler, doğru yola götürülmeyi yalnız O'ndan talep ederiz. Günahlarımızın bağışlanmasını yalnız O'ndan niyaz eder; nefislerimizin şehvetlerinden ve sapmalarından doğan kötü ve çirkin hareketlerimizin belalarından sadece ve sadece O'na sığınırız.

Allah bir kimseyi doğru yola getirmişse, onu o doğru yoldan ayıraca yoktur. Kimi de eğri yola saptırmışsa, o eğri yoldan doğru yola getirecek güçte hiç kimse bulunmaz.

Allah'tan başka itaat edilecek hiçbir merciin bulunmadığına iman ederiz. O birdir. Eşi ve ortağı yoktur. Muhammed O'nun kulu ve elçisidir. Bundan hiçbir şüphemiz yoktur. Allah, onu, bütün dinlerin tamamlayıcısı ve dosdoğru yola götürücü bir önder olarak göndermiştir. Böyle olduğuna Allah da şahittir, ben de kesinlikle şahadet ederim!..

Allah, dinleri tamamlayıcı olarak gönderdiği kendi Ra-sulü'nü, kıyamete yakın bir zamanda tebşir edici, kötü sonuçlardan sakındırıcı, Allah'ın doğru yoluna çağına olarak göndermiş ve onu, karanlıkların perdesini yırtan bir meşale, alemleri aydınlatan bir parlak güneş kılmıştır. İnsanlara, sapık yollardan kurtulup doğruyu bulma çarelerini göstermiş, ilmini öğretmiş, azgınlıklardan kurtulmanın prensiplerini onunla göstermiş; kör gözleri onunla açmış, sağır kulakları onunla duyar hale getirmiş, gerçeklere kapanmış kalpleri onunla parlatıp açmış; hak ile batılın, doğruyla eğrinin, sükûnetle azgınlığın, imanla küfrün, cennet ehli talihlilerle cehennem ehli talihsizlerin, Allah düşmanları ile dostlarının arasını onunla ayırmış, gerçekleri onunla tebliğ etmiştir. O hak ile batılın arasında tek terazi, tek şablondur.

Allah'ın Rasulü Muhammed, kime Allah'ın dostu gözüyle bakarsa, o kimse gerçekten de Allah'ın dostu, kime de düşmanı gözüyle bakarsa o da Allah'ın düşmanı olur; şeytanın ise dostu olur.

Yüce Allah kendi kitabı olan Kur'an-i Kerim'de buyurmaktadır:

"Allah'ın insanlardan dostları vardır, fakat şeytanın da insanlar arasında dostları vardır"

Yüce Allah bu ve buna benzer ifadeleri kerelerce kullanmış, kendi dostları ile, şeytanın dostları arasındaki farkı kerelerce ayırmıştır:

"Haberiniz olsun ki, Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur. Onlar asla mahzun da olmazlar

"Onlar Allah'a gerektiği biçimde iman etmişler ve O'na karşı gelmekten kesinlikle kaçınmışlardır. Dünya hayatında da ahirette de bütün müjdeler onlardır. Allah'ın sözlerini değiştirecek de yoktur. Bu büyük bir başarıdır*" (Yunus: 10/62)

"Allah kendisine iman edenlerin dostudur ve O dostlarını karanlıklardan aydınlığa götürür. İnkâr edenlerinse dostları tağutlardır. Ve onları aydınlıklardan karanlıklara sürüklerler. İşte onlar cehennemliklerdir ve onlar orada ebediyen kalacaklardır" (Bakara: 2/257)

"Ey inananlar! Yahudi ve hıristiyanları kendinize dost edinmeyin. Çünkü onlar ancak birbirlerinin dostudurlar. Sizden kim onları dost edinirse onlardan olur. Doğru su ya» Allah zalim bir topluluğu asla doğru yola erdirmez.

Kalplerinde hastalık onların "Bize bir fenalık dokunmasından korkuyoruz" diyerek onlara koştüğünü görürsün. Umulur ki Allah bir zafer verir, veya katından bir emir getirir de onlar içlerinde gizledikleri şeye karşı pişman olarak sabahlarlar.

İman edenler derler ki: "Sizinle birlikte olduklarına dair bütün güçleri ile Allah'a yemin edenler bunlar mıdır? Onların bütün amelleri boşa gitmiş ve büyük zarara uğrayanlardan olmuşlardır. Ey iman edenler! Sizden kim diniden dönerse, bilsin ki, Allah, sevdiği ve onların da O'nu sevdiği, mü'minlere karşı alçak gönüllü, kafirlere karşı güçlü ve şiddetli, Allah yolunda savaşan ve hiçbir kınayanın kınamasından korkmayan bir millet getirir. Bu Allah'ın büyük iüfudur ki, onu istediğine verir. Allah, ihsanı çok geniş ve herşeyi hakkıyla bilendir.

Sizin dostunuz, ancak O'nun Rasulü ve namaz kılan, zekat veren, rüku eden mü'mînlerdir. Kim Allah'ı, Rasulü'nü ve mü'minleri dost edinirse, bilsin ki, Allah'ın safını tutanlar mutlaka üstün olurlar, mücadelelerini kazanırlar. Ey iman edenler! Kendilerine sizden önce kitap verilenlerden dininizi alay ve eğlenceye alanları ve bir de kafirleri asla kendinize dost edinmeyin. Eğer Allah'a inanmışsanız, korkun O'ndan" (Maide: 5/51)

Gerçek dost şöyle anlatılıyor ayetin mealinde: İşte burada hakiki dostluk ve kudret Allah'ındır. Mükafatlandırma bakımından da hayırlı olan O'dur" (Kehf: 18/44)

Şeytanın dostlarından da şöyle bahsetmektedir Ulu Allah ayetlerinde mealen:

"Kur'an-ı okuyacağın zaman huzurdan kovulmuş şeytandan Allah'a sığın. Şeytanın, inananlar ve sadece Rabbine tevekkül edenler üzerinde hiçbir etkisi ve nüfuzu olmayacağı muhakkaktır. Onun emrini dinleyenler, onu kendilerine dost edinenler sadece Allah'a eş koşanların arasında bulunur" (Nalh: 16/99)

"İman edenler Allah yolunda savaşır. İnkâr edenler ise tağut uğrunda savaşır. O halde siz şeytanın dostlarıya savaşın. İşin aslına bakılırsa, şeytanın hile ve düzeni çok zayıftır" (Nisa: 4/76)

"Meleklerle, "Adem'e secde edin" demiştik de, o kendini beğenmiş iblisden başka bütün melekler secde etmişti. O şeytan cinlerdendi ve Rabbinin buyruğu dışına çıkmıştı. Ey insanlar! Beni bırakıp da, onu ve soyunu kendinize dost mu ediniyorsunuz? Halbuki o sizin apaçık bir düşmanınızdır. Zalimler için bu ne korkunç sonuçlar doğuracak bir değişmedir" (Kehf: 18/50)

"İnsanlar o gerçekten mü'min olmuş seçkinlere: "Düşmanınız olan insanlar size karşı büyük bir ordu topladılar, onlardan korkun!" dediler; bu tehdid onların imanını artırdı da "Allah bize yeterli bir destektir, o bizim için ne güçlü bir vekildir!" dediler. Bu teslimiyetleri yüzünden kendilerine hiçbir zarar dokunmadan, Allah'ın nimeti ve bereketi ile geri döndüler. Allah'ın rızasına uygun yerde durdular. Allah bitmez nimetlerin sahibidir" (Al-i İmran: 3/173)

"İşte o şeytan ancak kendi dostlarını korkutur. Bana iman etmiş iseniz onlardan değil, sadece benden korkun!"

(Al-i İmran: 3/175)

İbrahim (a.s.) babasına şöyle demektedir:

"Babacığım, şeytana tapma! Çünkü şeytan Rahman olan Allah'a isyan edip başkaldırmıştır. Babacığım!

Doğrusu sana Rahman olan Allah tarafından bir gazabın ve azabın dokunmasından korkuyorum ki, bu gazab seni

şeytanın dostu olarak bırakır!" (Meryem: 19/45)

"Ey iman edenler! Benim de, sizin de düşmanınız olanları kendinize dost edinmeyin. Onlar size gelen hak

ve gerçeği inkâr ettikleri halde onlara sevgi gösteriyorsunuz. Habuki onlar, Rabbiniz olan Allah'a inandığınızdan ötürü sizi ve Rasulümüzü yurtlarınızdan çıkarıyorlar. Eğer sizler benim yolumda savaşmak ve rızamı kazanmak için çalışmışsanız onlara nasıl sevgi beslersiniz? Ben sizin gizlediğinizi de açığa vurduğunuzu da çok iyi bilirim. İçinizden onlara kim sevgi besliyorsa, bilsin ki doğru yoldan çıkmıştır" (Mümtehine: 60/1)

İnsanlar arasında Allah dostları bulunduğu gibi, şeytanın da dostları olmaktadır. Keyfiyetini iyice

anladıktan sonra, bunların arasındaki farkı bir iyice belirtmek gerekmektedir. Aynen Allah'ın Rasulü nasıl ayırmışsa, beyanlarıyla apaçık belirtmişse öylece belirtelim.

Allah'ın dostları sadece Allah'tan gereği gibi korkan ve hiçbir ard niyetsiz emirlerine itaat eden mü'minlerdir. Allah böyle olan dostlarını övüyor:

"Haberiniz olsun Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olmazlar. Onlar Allah'a Allah'ın belirttiği biçimde inanmışlar ve O'na karşı gelmekten kesinlikle kaçınmışlardır" (Yunus: 10/62)

Buharı ve diğer hadisçilerin rivayet ettikleri gerçek bir hadiste, Ebu Hureyre Allah'ın Rasulü'nden şunları nakleder:

"Yüce Allah'ım bana buyurdu ki: "Kim benim bir dostuma düşmanlık ederse bana karşı savaş açmıştır. Kulum bana ancak emrettiğim ve farz kıldığım ibadetle yaklaşır. Ve devamlı nafile ibadetlerle bana yakın düşer. Öyle ki ben de onu sevmeye başlarım. Onu sevince de, duyan kulağı, gören gözü, tutan eli, yürüyen ayağı olurum. Artık o benimli duyar, benimlegörür, benimle tutar, benimle yürür. Ben'den bir şey isterse elbette ki veririm. Bana sığınırsa onu korurum. Yaptığım hiçbir işte terddüt etmedim. Yalnız, mü'min kulumun ruhunu almakta tereddüt ettim. O ölümden tiksindir, ben de onun hoşlanmadığı şeyler den hoşlanmam. Fakat ölümden kurtuluş yoktur[1]

Bu hadis, Allah dostları hakkında rivayet edilen sahih bir hadistir. Yüce Rasul bu hadislerinde, Allah dostlarına düşmanlık yapmanın Allah'a savaş açmak anlamına geldiğini beyan ediyor. Korkunç bir suç olduğunu belirtiyor.

Bir başka hadiste şöyle buyrulmaktadır:

"Ben dostlarımla intikamını düşmanlarımdan alırım, öfkeli bir aslanın intikam almasına benzer bir biçimde"

Evet durum budur. Çünkü Allah'ın dostları, Allah'ın istediği biçimde iman eden ve O'nu kendisi için yegane sevgili olarak kabul eden, sevdiğini seven, sevmediğini sevmeyen, rıza gösterdiğine rıza gösteren, hoşlanmadığından hoşlanmayan; O'nun emrettiklerini emreden, yasakladıklarından kaçındıran bahtiyarlardır. Allah kime iyilik yapılmasını isterse, bu dostlar onlara iyilik ederler, kime de emretmezse, ona engel olurlar.

Rasulullah (s.a.v.) bir hadisinde şöyle buyurmuştur:

"İman konusunda en sağlam tutamak, Allah için sevmek, Allah için buğz etmektir"[2]

Ebu Davud'un kaydettiği bir hadiste buyrulmaktadır:

"Kim Allah için sever, Allah için buğzeder, Allah için verir, ve Allah için menederse, gerçekten de o kimse imanını tamamlamıştır"[3]

Bazıları "Allah dostlarına veli denmesinin sebebi, bu dostluğa erişenlerin Allah'a karşı eda edilmesi gerekli olan itaati eksiksiz ve kesintisiz yaptıkları içindir" demişler'se de, az yukarda yapılan tarif daha uygun bir ifadedir. Yani veli, Allah'a yakın kimse demektir.

Veli, Allah'ın sevdiği, hoşnud olduğu, buğzettiği, emrettiği, menettiği şeylerde, Allah'a uygun bir yol tuturan kimse olduğuna göre, ona düşmanlık eden Allah'a düşmanlık etmiş sayılır normal olarak. Nitekim Yüce Alan mealen buyurmaktadır:

"Ey iman edenler. Ben'im de, sizin de düşmanınız olanları kendinize dost edinmeyin. (Mümtehine: 60/1)[4]

Allah Dostlarının En Üstünleri

Allah dostlarının en yücesi ve en üstünü hiç kuşkusuz nebi ve rasullerdir. Nebi ve Rasul arasında da en üstünü elbette ki Rasullerdir, Rasullerin en üstünleri de, ulu'l-azm olan Nuh, İbrahim, Musa, İsa ve Rasulullah'dır (s.a.v.). Allah şöyle işaret buyurmaktadır bu durum için:

"Allah'ın Nuh'a buyurduğu şeyler size de din olarak seçilip verilmiştir. Sana vahyettik; İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya buyurduk ki: Dine gereği gibi bağlı kaim ve onda ayrılığa düşmeyin" (Şura: 42/13)

Diğer bir ayette de mealen şöyle buyrulmaktadır: "Hani ya nebi ve Rasullerimizden kesin söz almıştık. Senden de (ey Muhammedi) Nuh'dan, İbrahim'den Musa'dan ve Meryem oğlu İsa'dan

da sağlam bir söz almışızdır. Allah doğrulardan doğruluklarını sormak ve kafirlere can yakıcı azab hazırlamak için bunu yapmıştır."(Ahzab: 33/7-8)

Rasullerin üstünü, nebi ve Rasullerin en son halkası, kötülüklerden sakınanların önderi beşeriyetin efendisi, nebi ve Rasul ruhlarının imamı ve haşr günündeki toplantı gününün hatibi Rasulullah'dır (s.av.). O Önce gelenlerin de sonra gelenlerin gıpta ile baktıkları, Makam-ı Mahmud'un sahibidir. Livaul hamd ile Havzi Kevser'in sahibi zuhurudur. Kıyamet günü, yaratılmışların şefaathisidir. Vesile ve fazilenin gözeticisidir. Allah onu en yüce ve en kıymetli kitabıyla göndermiş ve kendi dininin en üstün ve kapsamlı perensiplerini ona nasip buyurmuştur. Ona ve ümmetine, gelmiş geçmiş ümmetlere verdiği faziletler, şeref ve iyiliklerin iki katını vermiştir. Onun ümmetini insanlar arasında çıkan en hayırlı ümmetlerin de üzerinde saymıştır. Allah Rasulü'nün ümmeti en son yaratılan ümmet olmasına rağmen, tekrar dirilme esnasında en önde dirilecek olan ümmettir.

Rivayet edilen bir hadis bu konuya açıklık kazandırır: "Bizler en son ümmetiz. Fakat kıyamet günü önde yürüyenleriz. Onlara bizden önce, bize de onlardan sonra kitap verilmiştir. İşte bu gün, onların çekişme konusu yaptıkları cuma günüdür. Allah bizi buna irşad etti. İnsanlar bunda bize uyacaklar. Cumartesi yahudilerin, arkasından gelen pazar da hıristiyanların günüdür[5] Bir başka hadiste de:

"Kıyamet günü yer, en önce bana yarılr. Cennetin kapısına gelerek açılmasını isterim. Cennetin bekçisi melek sorar: "Kimsiniz?"

"Ben cevap veririm: Ben Muhammed'im!" Bfikçi melek der: "Sizden daha önce hiç kimseye açmamakla emrolundum"[6]

Allah Rasulü Rasulullah (s.a.v.) ve onun ümmetinin faziletleri burada sayılamayacak kadar çoktur. Allah onu ilk gönderdiği an, kendi dostlarıyla düşmanları arasında onu tam bir ayırım noktası kıldı. Beşerden hiçbir kimse, onun getirdiği gerçeklere inanmadıkça ve ona bütünüyle bağlanmadıkça, Allah'ın dostu olamaz. Bu sebepten ötürü, Allah'ın Rasulü'nü sevip saymadan Allah dostu olduğunu iddia edenler yalancıdır. Rasule düşmanlık edenler ise, muhakkak ki, Allah'ın düşmanı, şeytanın has dostudurlar. Şanı büyük Allah mealen buyuruyor ki: "De ki: "Eğer siz Allah'ı seviyorsanız bana uyun! Allah da sizi sevsin ve suçlarınızı bağışlasın. Allah çok affedici ve çok merhamet sahibidir" (Al-i İmran: 3/31)

Hasan Basri buyuruyor ki Bir millet Allah'ı sevdiğini iddia etmiş onlara imtihan maksadıyla şu ayet indirilmiş:

"Kim Rasule uyursa, Allah onu sever" Evet, anlaşılıyor ki, Rasulü sevmeden, ona uymadan, takipçisi olmadan hiç kimse Allah'ın dostluğunu kazanamaz... Çok kişi bunun aksini düşünür ve itikad ederler. Halbuki, Allah'ın dostluğundan uzak kimselerdir bu kişiler. Yahudi ve hıristiyanlar da Allah'ın dostu olduklarını iddia e-derler. O'nun sevgili kulları olduklarını ileri sürerler. Şanı yüce olan Allah, bunlara şöyle cevap veriyor mealen: "Yahudi ve hıristiyanlar "Biz Allah'ın oğulları ve sevgilileriyiz" dediler. Öyleyse günahlarınızdan ötürü size niçin azab ediyor. Siz sadece Allah'ın yarattığı insanlarsınız, de. Allah dilediğini bağışlar, dilediğine azab e-der. Göklerin ve yerin ve her ikisinin arasında bulunanların hükümranlılığı Allah'ındır. Dönüş ancak O'nadır" (Maide: 5/18)

Başka ayetlerde de bu konu üzerinde durumaktadır: "YahudüerCennete ancak yahudiler, hıristiyanlar ancak hristiyan olanlar girecek" dediler; bu onların boş kuruntularıdır. Ey Rasul! Sen de de ki: "Sözünüz doğru ise delillerinizi getirin. Hayır öyle değil; iyilik Rabbinin katmdadır. Onlara hiçbir korku yoktur, onlar asla muhzun da olmazlar." (Bakara: 2/111-112)

Putu tapıcı oldukları halde, Araplar Mekke'de kaldıkları ve Kabe'ye yakın oldukları için, Allah'ın dostu ve yakını olduklarını ileri sürerlerdi ve kendilerine hiçbir faydası olmayan bu durumlarından Ötürü başkalarına karşı üstünlük taslamaya çalışırlardı. Allah Kur'an'da onların bu budalaca böbürlenmelerine karşılık şöyle buyurmaktadır mealen: "Ayetlerim size okunurdu. Fakat siz büyüklük taslayıp gece ağzınıza geleni söyleyerek ardınıza dönüyordunuz"

(Mü'minun: 23/66) "İnkâr edenler seni bir yere kapamak veya öldürmek, yahut da sürmek için hile ve tuzak kuruyorlardı. Allah onlar düzen kurarken düzenlerini boşa çıkarıyordu. Allah düzen ve tuzak kuranların en hayırhsıdır. Ayetlerimiz onlara okunduğu zaman "işittik, işittik; istesek biz de aynıni söyleyebiliriz. Bu sadece eskilerin bir masalıdır" derler" (Enfal: 8/30-31)

Bu ayetlerle, müşriklerin, yani Allah'a ortak koşanların, Allah dostları ve Allah evinin gerçekten komşuları olmadıkları beyan ediliyor. Gerçek dostların, Allah'tan gereği gibi korkanlar olduğu ifade ediliyor.

İtibar edilebilir hadis kitaplarımızdan Buhari ve Müslim'de, Ömer b. Abdülaziz'den şöyle nakl o Ummaktadır. Allah'ın Rasulü'nden duydum. O dedi ki:

"Doğrusu, falan soy benim dostlarım değildir. Benim gerçek dostlarım Allah ve salih müzminlerdir"[7]

Bu hadis-i Şerif Allah'ın şu yüce buyruğuna uygun düşmektedir:

"Bilin ki Allah, kendi Rasulü'nün dostudur; bundan sonra da Cebrail, salih mü'minler ve melekler onun yardımcısıdır" (Tahrim: 66/4)

Salih mü'minler, takva sahibi olup Allah'ın dostluğunu kazanan gerçek bahtiyarlardır. Bunlar arasında, Bekir, Ömer, Osman, Ali ve ağaç altında Allah'ın Rasulü'ne biad edenleri zikretmek gerekir. Bu biad'a katılanların sayısı bin dörtyüze yakındır ve hepsi de cennetlidir. Nitekim Allah'ın Rasulü buyurmuşlardır: "Ağaç altında bi'ad edenlerin hiç biri cehenneme girmeyecek"[8]

Bu hadise benzer bir de hadis-i kudsi vardır: "Benim dostlarım nerede olurlarsa olsunlar ve ne hal üzere bulunurlarsa bulunsunlar takvadan ayrılmazlar" İnkacılardan öyleleri vardır ki, Allah'ın dostu olduklarını söylerler. Gerçekte ise, bu dostluktan fersah fersah uzaklardadırlar. Tersine, Allah'ın düşmanlığını kazanmışlardır. Münafıklar da böyledir. Zahirde Müslüman olduklarını iddia ettikleri halde, Allah'tan başka ilah yoktur, tevhid kelimesini söylerler. Fakat gerçekte, içlerinden bunun aksine inanmışlardır. Mesela, içlerinden;

"Allah'ın Rasulü'nün itaatkar bir melek olması gerekir, yahut Rasulullah (s.a.v.) sadece ümmilere, gönderilmiş bir paygamberdir ve kitap ehline gönderilmemiştir"

dedikleri halde, dışlarında itikadlarını saklarlar. Yahudi ve hıristiyanlar böyle olan topluluklardır. Sözleri şudur:

"O insanların sadece avam kısmına elçi olarak gönderilmiştir, Allah'ın veli kullarına değil. Zira velilerin elçilere ihtiyaçları yoktur. Onların tanrıya gidecekleri özel yollar vardır. Nitekim, kendine has bir yoldan Allah'a giden Hızır'ın da Musa'ya ihtiyacı yoktu" Gene:

"Biz de muhtaç olduğumuz bilgileri doğrudan doğruya Allah'tan alırız" iğrenç sözlerini tekrarlar dururlar.

Veyahut da şöyle söylerler:

"Peygamber, ancak zahiri anlamda yasaklar koyan bir din getirmiştir. Biz bu konuda ona hak vermekteyiz. Ama batini gerçeklere gelince, işte peygamber bu gerçeklerle birlikte gelmemiştir, onun için de batini alemin gerçeklerini bilmez. Bilse de, onun bildiği kadar biz de biliriz. Çünkü, biz, bizimle Allah arasında hiçbir vasıta olmadan, bu gerçekleri ilham yoluyla almaktayız"

Bu sapıklardan bir kısmı da der ki:

"Sufiler çok yüksek bir derecede buldukları için peygambere ihtiyaçları yoktur. Zaten peygamber de bunlar için gönderilmemiştir"

Bir takımı şöyle söylemektedir:

"Sufilere batın ilminde indirilen vahiy, peygambere miraç gecesinde bile yapılmamıştır. Sufilerin derecesi, risalet derecesinden aşağıda değildir"

Şu her biri iğrenç küfür taşıyan sözleri dinlemek bile insanı çileden çıkarır.

Bu sapık günahkarlar, aşın bilgisizlikleri sebebiyle, İsr'a'nın Mekke'de vuku bulduğunu bile bilmezler. Halbuki, Mirac'ın Mekke'de başladığını bizzat Kur'an bildirmektedir:

"Kulu Muhammed'i gecenin bir kısmında Mescid-i Haram'dan, kendisine bir kısım ayetlerimizi göstermek için çevresini kutsal kıldığımız Mescid-i Aksa'ya götüren Allah'ın şanı ne yücedir"

SUFFE, Medine'de Allah Rasulü'nün mescid'inin sol bitişiğindedir. Yoksul ve kimsesiz garipler oraya yerleşirlerdi. Peygamberin emriyle Madine'ye hicret edenlerden oturacak mesken bulamayanlar, kendilerine bir ev buluncaya kadar mescid'in suffe bölümüne yerleşirlerdi. Suffe

ehli sayılı ve belli kimselerden teşekkül etmiyordu. Bazen azalır, bazen de çoğalırlardı. Müslümanlardan biri gelip orada konaklar, yer bulunca da oradan ayrılırlardı. Suffe ehlinin ilimde ve dinde hiçbir üstünlükleri yoktu. Onlar da diğer Müslümanlar gibi Allah'a ve Rasulü'ne inanmış, ard niyetsiz Müslümanlardı. Onların içinden sonradan dinden dönenler bile olmuştur. Müslüman olduk diyerek Mekke'ye gelen İrniyn kabilesinden karın ağrısına tutulmalara şehrin kenarında yer ve çadır verilmiş; bozulan barsaklarını düzeltmek için, kendilerine deve sütü ve sidiği içmeleri Allah Rasulü tarafından emredilmiş, gerekli bütün ihtimam gösterilmiş olmasına rağmen, iyileştikten sonra Allah Rasulü'nün çobanını öldürüp develerini de sürüp götürmüşlerdi. Allah'ın Rasulü de bu hain mürtedleri yakalatıp idam ettirmişti.

Bu olayların hikayeleri, Suffe ehlinin hayatları, Buhari ve Müslim'de Enes b. Malik'ten naklen tespit edilmiştir.

İşte yukarda naklettiğimiz olayın kahramanları da ehli Suffe'dir. Onlar da garip sayılmış, kendilerine barınak verilmiş, yardım edilmiş, fakat, onlar buna mukabil hırsızlık yapmışlardır. Rasul çobanı öldürüp develerini yağma etmişler, hasılı dinden çıkmışlardır.

Elbette ki, ehli Suffe içinde bunlar gibi sapıklar bulunduğu gibi, Sa'd b. Ebi Vakkas Ebu Hureyre gibi seçkin mü'min-ler de bulunmaktadır.

Ensar'ın bütünü, hicret edenlerin en büyüklerinden olan Ebu Bekir, Ömer, Osman, Ali, Talha, Zübeyr, Abdurrahman b. Avf, Ebu Ubeyde b. Cerrah ve daha bir çok benzeri ehli Suffeden değildir. Hatta bir rivayete göre Muğire b. Şube'nin hizmetçisi bile Suffe ehli arasında bulunuyordu. Allah'ın Rasulü bu hizmetçi hakkında; "Bu köle yediden bîridir"

dediği de doğru değildir. Ebu Nuaym bu Rasul sözünün doğru olduğunu Hülye'de kaydetmişse de, sahib-i selahiyet ilim adamlarının ittifakıyla bunun doğru olmadığı açık bir biçimde anlaşılmıştır. Tıpkı bu hadis gibi, böyle konularda ifade edilen daha bir çok hadisin de uydurma olduğu ortaya konmuştur. Mesela Veliler, ebdal, nukaba, nüceba, evtad ve aktab hakkında, Rasule atfedilen haberler uydurmadır. Üçler, dörtler, yediler, onikiler, kırklar, yetmişler, üçyüzler, üçyüzonüçler gibi gruplanmalar da uydurmadır. Kutb'un bir işi olduğuna dair söylenen haberler de uydurmadır. Selef den , salın olanlardan hiç biri "Ebdal" dışında kalan hiçbir ifade kullanmamıştır. Onlara "Ebdal" dışındaki hiçbir sıfat isminden bahs etmemişlerdir.

Müsned adlı kitapta, Ali'den (r.a.) yapılan bir rivayette "Kirk'lar Şam'da bulunur" sözü de uydurmadır, sahih değildir. Çünkü, hem Ali (r.a.), hem de onun ashab-ı kiram'dan olan arkadaşları, hem Muaviye'den, hem de onun Şam'daki yoldaşlarından çok daha fazla üstündürler. Allah'ın gerçek dostlarını Ali'nin (r.a.) yanında değil de, Muaviye'nin yanında aramak, olacak şey değildir.

Buhari ve Müslim'de Ebu Said'den yapılan bir rivayete göre, Allah'ın Rasulü buyurmuştur ki:

"Müslümanlar birbirinden ayrıldığında bir kısım kimseler dinden çıkar. İki taraftan daha haklı olanı onları katleder"[\[9\]](#)

Burada işaret edilen dinden çıkma olayının kahramanları Harici'lere'dir. Ali'nin (r.a.) zamanında bunlar baş kaldırdılar ve ortalığı karıştırdılar. Bu karıştırmaları İslam dini için tehlikeli boyunlara ulaştınca da, Ali (r.a.) kılıç kullanmak zorunda kaldı.

Allah Rasulü'nden nakledilen hadis Ali'nin (r.a.) haklı olduğunu göstermektedir. Onun için, Ebdal'ın Muaviye yoldaşları arasında değil de, Ali (r.a.) ve arkadaşları yanında bulunması çok daha uygun bir hükümdür.

Bunu teyid eden bir olay geçmiştir Allah Rasulün yanında. Şairlerden biri;

Aşk canavarı ciğerimi ısırıp gerçekten,

Bu yara için ne tabib var, ne de bir efsuncu,

Ancak çok şiddetli bir bağlılıkla bağlandığım bir dost var.

Beni efsunlayıp tedavi eden odur.

mısralarını söylediği zaman, Allah Rasulü'nün vecde gelip sırtındaki hırkasını yere düşürdüğünü bildiren rivayetler de bütünüyle yalandır. Bundan daha yalan olanı, Allah Rasulü'nün bu olayda elbiselerini parça parça yırtıp üzerinden attığını, Cebrail'in de bu parçalardan herbirini alıp Arş'in altına astığı rivayetidir.

Bu ve benzeri rivayetlerin gerçek değerini ilim erbabı çok iyi bilir.

Ömer'den (r.a.) nakledilen:

"Allah Rasulü Ebu Bekir'le konuşuyordu. Ben onların arasında hiçbir şey bilmeyen bir zenci gibi idim"

sözü de tamamen yalandır.

Bizim bunları naklediğimizdeki maksad, Allah'ın Rasulü'nün risaletini genel bir kaide içinde kabul edip ikrar edenle, bunun aksine itikad edenlerin arasındaki farkı belirtmektir.

İkinci tipler, yani münafıklar, münafık oldukları halde Allah'ın dostu olduklarını iddia ederler. Böyle bir iddia kupkuru bir iddiadır, sadece aldatmaya matuf bir politikadır. Nitekim, yahudi ve hıristiyanlar da, kendilerinin tanrı dostları olduklarını iddia ediyorlar, Allah Rasulü'nün Rasul olduğunu, fakat kendileri gibi ehli kitap dinlilere gönderilmediğini ileri sürüyorlar. Onun için Rasulullah'a (s.a.v.) uymayanın onlar için bir mecburiyet olmadığını, çünkü ondan çok daha önce kendilerine peygamber gönderildiğini kabul ediyorlar.

İşte bunlar ve bunlara benzer kimseler, Allah dostu olduklarını ileri sürerler ama, kendilerini küfrün iğrenç bataklıklarından bile kurtaramamışlardır. Allah'ın dostları, ancak Allah'ın Kun'an'da tanımlamasını yaptığı ve "Veli Kullarım" dediği mü'min kimselerdir.

Kur'an buyuruyor ki:

"Haberiniz olsun! Allah'ın dostlarına hiçbir korku yoktur, onlar asla muhzun da olmazlar. Onlar Allah'a gereği gibi iman etmiş ve O'na karşı gelmekten de kesinlikle kaçınmışlardır" (Yunus: 10/62)

İmanın esası, Allah'a, Meleklerle, Kitaplara, Peygamberlere ve ahiret gününe inanmaktır. Allah-ü Teala imanın ölçü basamaklarını şöyle sıralıyor Kur'an'da mealen:

"Dediler ki: "Yahudi veya hıristiyan olun ki doğru yolu bulasınız" De ki: "Doğru yola yönelmiş olan ve Allah'a ortak koşanlardan olmayan İbrahim'in dinine uyarız. Allah'a, bize verilen kitaba, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilene, Musa ve İsa'ya verilene, Rableri tarafından elçilerine verilenlere inandık. Onları birbirinden ayırd etmeyiz. Biz O'na teslim olanlarız!"

"Sizin inandığınız gibi inanmış olsalar, elbette ki

doğru yolda olurlar. Yüz çevirirlerse, elbette ki onlar çıkmazlara girerler. Onlara karşı Allah sana yeterlidir. O hakkıyla işiten ve hakkıyla bilendir" (Bakara: 2/136-138)

Bir başka ayeti celilede:

"Peygamber ve mü'minler, ona Rabbinden indirilene iman etti. Hepsini, Allah'a, Meleklerine, kitaplarına, peygamberlerine inandı. "Peygamberler arasından hiç birini öbüründen ayırd etmeyiz. Ey Rabbimiz işittik ve itaat ettik! Affını dileriz, dönüş sadece sanadır" derler" (Bakara: 2/285)

Bakara suresinin başlarında, mü'minlerin hem Kur'an, hem de daha önce indirilen kitaplara inandıklarını belirtiyor ve mealen deniliyor ki:

"Elif Lam, Mim. Bu Allah tarafından gönderildiğinde hiç şüphe olmayan ve Allah'a karşı gelmekten sakınanlara yol gösteren Kitap'tır. Onlar, gayba iman ederler, namazlarını gereği gibi kılarlar, kendilerine verdiğimiz rızıklardan da yerli yerince harcarlar. Onlar sana indirilen kitaba da, senden önce indirilenlere de inanırlar. Ahirete yakinen iman ederler. İşte Rablerinin yolunda olanlar ve umduklarına kavuşmuş olanlar da bunlardır"

(Bakara: 2/1-5)

İmanın şartlarından biri olmaya layık bir telakki daha vardır: Rasulullah'ın (s.a.v.) nebi ve Rasuller zincirinin son halkası olduğuna; ondan sonra Nebi ve Rasul gelmeyeceğine, Allah'ın onu cin ve insanların hepsi için Rasul olarak gönderdiğine inanmak. Böyle bir inanç da gereklidir Müslüman için. Allah Rasulü'nün getirdiği gerçeklere inanmayanlar asla mü'min olamazlar, nerede kaldı ki Allah'ın dostu olsunlar. Onun getirdiğinin bir kısmına inanmak, bir kısmını ise inkar etmek, apaçık bir küfürdür. Nitekim Al-lahü Teala mealen şöyle buyurmaktadır:

"Allah'ı ve peygamberi inkar eden Allah'la peygamberin arasını ayırmak isteyen, ona indirilenin

bir kısmına inanırız, bir kısmına da inanmayız diyerek, ikisi arasında bir yol tutmak isteyen yok mu, işte onlar gerçekten kafir olmuşlardır. Kafirlerle ise, çok azab verici ateş hazırlanmıştır"

"Allah'a ve peygamberlerine iman edip onlardan hiçbirisini öbüründen ayırmayanlar var ya, işte Allah onlara mükafatlarını verecektir. Doğrusu Allah çok bağışlar ve yegane merhamet sahibidir" (Nisa: 4/151)

Allah'ın Rasulü'ne inanmak, onun Allah ile insanlar arasında, ilahi emirleri, yasakları, vaadleri, vaidleri, helali, haramı açıklamada bir aracı olduğuna kesin bir biçimde içten inanmaktır.

Helal, Allah'ın helaldir dediği, böyle olduğuna dair ayetler indirdiği şeylerdir. Haram ise, Allah ve Rasulü'nün yasakladığı şeylerdir. Din, Allah'ın kendine Rasul seçtiği Ra-sulullah'a (s.a.v.) bildirdiği dosdoğru bir yaşantı biçimidir. Bunun ötesinde, bundan başka bir hayat düzeni aramak, boşuna uğraşmaktır. Bir kimse, velilerden herhangi birinin, Allah Rasulü'nün belirtmediği biçimde kurduğu yolla, Allah rızasına nail olacağını, Allah'ın dosdoğru yolunda bulunacağını düşünür itikad ederse, gerçekten o kişi, şeytanın dostu bir inkarcı olur.

Yüce Allah'ın şu varlığı ve içindeki mahlukatı yaratması, onlara yaşamaları için azıklar vermesi, insanların dualarını kabul buyurması, kalplerinde doğru yola gelmeleri için ışıklar saçması, düşmanlarına karşı onlara yardımda bulunması ve bütün bunlardan başka zararları önleyen, menfaat kapılarını açan nice nice yollar göstermesi, O'nun yüce varlığına ait özel işlerdir. O dilediği gibi sebepler halkeder, böyle durumlarda peygamberler bir vasıta olarak araya girmez, Allah'ın bu kadar geniş nimetlerine layık görülen bir insan, zühd ve ibadetin, ilim ve hikmetin hangi derecesinde bulunursa bulunsun; Allah Rasulü'nün getirdiği ilahi prensiplerin bütününe inanıp ona göre davranmadıkça asla mü'min olamaz. Allah'ın dostluğunu ise imkanı yok kazanamaz. Yahudi ve hıristiyanların ruhban kaynaklı başkanları ve aziz saydıkları da bu durumda olan talihsizlerdir. Arap, türk, hind müşriklerinden, ibadete tevessül edenler de aynen böyledir. Yani, herkesin, kendi inandıkları dinlerine uygun ibadet ve taatları vardır, fakat asla mü'minler sıfatını kazanamamışlardır. Allah Rasulü Muhammed'e (s.a.v.) uymadıkça küfrün bataklığından kurtulmak hiç kimsenin haddi değildir. Nitekim, Fars şeyhlerinden bazıları kendilerini Allah'ın en halis veli kullan saymışlardır. Yunanlı filozof Aristo ve benzeri felsefe ilminin büyükleri, düşüncede ve tefekkürde çok ileri gitmelerine rağmen, putlara ve yıldızlara tapmaktan kendilerini kurtaramamışlardır. Aristo, Milattan üç asır Önce yaşamış, Makedonya'lı Filip'in oğlu İskender'e vezirlik ve danışmanlık yapmıştır. İskender ona, ayrı olarak, bir de Roma ve Yunan tarihi yazdırmıştır. Bu İskender, Allah'ın Kur'an'da belirttiği İskender değildir. Halktan bazıları öyle sanırlar ve Aristo ile İskender'in nasıl olur da birbiriyle anlaştıklarına şaşır kalırlar. Ne kadar garibdir ki, İb-ni Sina ve arkadaşları da böyle olduğuna inanmışlardır..

Allah Rasulü Muhammed'e (s.a.v.) inanmayan bir kısım hakim ve zahidler (ne biçim zahidlerse bunlar) bazı harika işler yapmışlarsa da, yaptıkları hakka yakın işler değildir.

Kehanet ve sihir cinsinden efsun ve aldatmalardır. Şeytanın ortaya koyduğu tuzaklardır.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"De ki: "Şeytanın kime indiğini size haber verelim mi?" Onlar günahkar iftiracıların hepsine iner. Bunlar şeytanlara kulak verirler. Onların çoğu yalancıdır" (Şuara: 26/221)

İşte bunlardan mükâşefe ve daha başka harikulade şeyler arkasında koşanların hiçbiri Allah Rasulü'nün getirdiği gerçeklere uymadıkça, yalancıdan başka bir şey olamazlar. Kendilerini, fuhuştan, fücürdan, şirk ve zulümden, sapıklıktan asla kurtaramazlar. Şeytan onların daima üzerlerine gelir ve yakınları olur. Onun için bunlar şeytanın dostu olurlar, Allah'ın değil.

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Rahman olan Allah'a göz yuman kimseye bir şeytan bağlarız ki, o, onun en yakın arkadaşı olur. Şüphesiz ki şeytanlar bunları doğru yoldan ahkoyarlar. Bunlar da kendilerinin doğru yola ulaştıklarını sanırlar" (Zuhruf: 43/36)

Allah'ı zikretmek demek, Allah Rasulü'nün getirdiği gerçek kaideleri hayata uygulamaktır. Yani, bir başka deyimle Kur'an'ın emirlerine sınıksız sarılmaktır. Her kim Kur'an'a inanmaz, Onun içindeki düsturları kendisi için hayat düsturu haline getirmese, Allah'tan yüz çevirmiş, şeytanla dost olmuş demektir. Buna Allahu Teala şöyle işaret buyurmaktadır:

"Kim benim zikrim olan Kur'an'dan yüz çevirirse, kuşkusuz onun için çok dar bir geçim vardır.

Ve kıyamet günü onu kör olarak hasrederiz. "Rabbim! Beni neden kör olarak hasrettin? Halbuki ben gören bir kimseydim" der. Allah da "İşte böyledir, sana ayetlerimiz gelmişti, fakat sen onları unutmuştun. İşte bugün de ben seni öyle unutmaktayım" buyurur" (Taha: 20/124)

Bu ayetler, zikrin ancak Kur'an ayetleri olduğunu belirtmektedir. Demek ki, bir kimse, gece gündüz Allah'ı zikretse, fakat Allah'ın zikri olan Kur'an'a uygun bir hayat yaşamasa, böyle bir kimse şeytanın dostu olmaktan kurtulamaz. Havada uça, suda yürüse yine de bundan kendini kurtaramaz. Çünkü, böylesini havada uçuran, denizde yürüten şeytandır, Rahman değildir.

Bazı insanlarda iman olmasına rağmen, nifak halinden de bir nebze mevcuttur. Bunu Buhari ve Müslim'de Abdullah b. Amr'dan rivayet edilen bir hadis bize işaret etmektedir:

"Dört hal kimde bulunursa, o kimse, halis muhlis münafıktır. Bir şey emanet edildiğinde ihanet eder, konuşurken yalan söyler, söz verdiği sözünü yerine getirmez, bir mesele tartışılırken hak ve adaletten ayrılır.[\[10\]](#)

Yine aynı hadis kitaplarında Ebu Hüreyre'den yapılan bir rivayette Allah'ın Rasulü buyuruyor ki:

"İmanın altmış, yahut yetmiş küsur kolu vardır. En üstünü kelime-i tevhid olan Lailahe illallah sözüdür. En alttaki de, yolda insana eziyet verecek şeyleri kaldırıp temizlenmektir. Haya ve utanma da imandan bir koldur. [\[11\]](#)

Yine aynı hadîs kitaplarının rivayetine göre, Allah'ın Rasulü, Bilal'ı annesiyle ayıplayan Ebu Zer'e buyurmuştur:

"Sende hala cahiliyet kalıntıları devam etmektedir"

Ebu Zer utanç içinde:

"Yaşlılığımınla birlikte mi?"

Allah'ın Rasulü:

"Evet"[\[12\]](#)

Buhari'de kayıtlı olan bir hadisde buyruluyor ki: "Ümmetimin içinde bulunan dört hal, cahiliyye kalın-tısıdır: Soyuyla kibirlenmek, ataların tamamını kötölemek, ölü arkasından sesli ağlamak, yıldızlara bakarak, yağmur istemek..."

Buhari ve Müslim'in birlikte zikrettikleri bir hadisde de şöyle buyrulmaktadır:

"Münafığın alameti üçtür. Konuştuğu zaman yalan konuşur, verdiği sözü yerine getirmez, kendisine bir emanet bırakıldığında, o emanete hıyanet eder. [\[13\]](#)

Buhari'de İbni Müleyke'nin şöyle söylediği rivayet edilmektedir:

"Allah'ın Rasulü'nün arkadaşlarından otuz kişiyi yakından tanıdım. Hepsi de kendi hesaplarına nifaktan korkmaktaydılar"

Yüce Allah buyuruyor ki:

"İki savaşçı topluluğun karşı karışya geldiği günde başınıza gelen elbette ki Allah'ın izniyledir. Bunu mü'minlerle inkarcıların arasını ayırmak için yapmıştır. Münafıklara "Gelin Allah yolunda savaşın, yahut da kendinizi savunun" denildiği zaman "savaşmayı bilseydik size uyardık" diye karşılık verdiler. Onlar o gün imandan çok küfre yakındılar. Kalplerinde olmayanı dilleriyle söylüyorlardı. Allah onların gözlediklerini çok iyi bilir." (Ai-i İmran: 3/166-168)

Münafıkların imandan daha çok küfre yakın olmaları, onların çok karışık bir düşünüş tarzı içinde olduklarını, içlerindeki inkarın, iman etmekten daha ilerde olduğunu göstermektedir. Diğerlerinin iman yönünden daha kuvvetli oldukları da bundan çıkmaktadır.

Allah'ın dostları, ancak Allah'tan korkan ve emirlerini yerine getirmeye çalışanlar olduğuna göre, herkes, iman ve takvası derecesinde Allah'ın dostluğuna erişebilir. İman ve takva konusunda daha ileri derecede olanlar, elbette ki Allah'ın en yakın dostları arasında bulunmaktadır. Bir başka deyimle, insanlar imanları oranında Allah'a yaklaşır ve dostu olurlar. Küfürleri oranında da O'nun düşmanlığını kazanırlar.

Yüce Allah buyurmaktadır ki mealen:

"Ey iman edenler! İnkarcılardan yakınınızda bulunanlarla savaşın, onlar sizde şiddet ve sertlik görsünler. Bilin ki, Allah kendi yolunda onlarla beraberdir. Bir sure indirildiği zaman, onlardan

bazısı "bu hanginizin imanını artırdı" derler. İman edenlere gelince, onların imanını artırmıştır; onlar da birbirini müjdelerler. Kalplerinde hastalık olanların ise, murdarlıklarına murdarlık katmış ve onlar kafir olarak ölmüşlerdir" (Tevbe: 9/123-125)

Bir başka ayette buyruluyor ki:

"Kalplerinde hastalık vardır. Allah da onların hastalıklarını artırmıştır. Yalanları yüzünden kendileri için çok acıklı bir azab vardır" (Bakara: 2/10)

Yüce Allah bu ayetlerle, bir kimsede Allah dostluğundan bir pay bulunacağı gibi, küfür ve nifakı orantisında da Allah düşmanlığından bir hisse sahibi bulunmaktadır, gerçeğini vurgulamaktadır.

Allah dostları iki bölüme ayrılmaktadır: Bunlardan bir bölümü, sabık mukarribler, öbürü sağcı muktesidler. Bu iki tip Allah dostunu, Allah, Vakıa suresinin sonunda, İnsan ve Mütaffin suresinde, Fatir suresinin ortalarında anmış ve tanımlamıştır. Vakıa suresinin başlangıç bölümünde büyük kıyametten, sonunda da küçük kıyametten bahsetmiştir:

"Kıyamet koptuğu zaman onun vukubutduğunu artık bir yalandan da olmaz. O kimini alçaltacak, kimini yükseltecek. Yer bir sarsıntı ile sasıldığında, dağlar ufanıp toz haline geldiğinde, siz de üç sınıf olmuşsunuzdur. Sağcılar... Ne mutlu o sağcılara! Solcular ne yazık o solculara!.. İyilik işlemekte önde olanlar yine öndedirler. İşte bunlar Allah'a en çok yaklaştırılmış olanlardır. Naim cennetindedirler. Çoğu evvelki ümmetten, azı da sonrakilerdendir" (Vakıa: 56/1-14)

Bu büyük kıyamet koptuğu zaman, Allah önce gelenlerle sonra gelenleri toplayacağı gün insanlar arasında yapılacak bir taksimdir.

Aynı sürenin sonunda mealen buyruluyor:

"Can boğaza gelince, siz de o zaman bakakalırsınız. Biz ona sizden daha yakınız, fakat göremezsiniz. Siz de aynı kanuna zorunlu değilseniz, o çıkmakta olan canı geri çe-virsenize! Eğer doğrulardan iseniz ve eğer o ölen mukar-riblerden ise, artık rahatlık, hoşluk ve naim cenneti onadır. Sağcılardan ise, artık sağcılardan sana selam! Ama sapık yalancılardan ise, ona da kaynar sudan bir sofa! Ve cehenneme sunulmuş! Şüphesiz bu, hak ve yakinin ta kendisidir. O halde Rabbini o büyük ismiyle zikret!" (Vakıa: 56/83-96)

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Gerçek o ki, biz insana doğru yolu gösterdik. İster şükretsin, isterse nankörlük. Doğrusu o ki, biz kafirler için zincirler, bukağılar ve çok şiddetli alevli cehennem hazırladık. Şüphesiz ki iyiler kafur karışımı bir bardaktan içerler. O Allah'ın veli kullarının içip de diledikleri tarafa fıskırtacakları bir pınardır. Onlar adağını yerine getirirler, şerri yaygın olan bir günden korkarlar. İştahları çekmesine rağmen yiyeceklerini yoksula, yetime ve esire yedirirler. "Biz sizi ancak Allah rızası için doyuruyoruz. Çünkü biz Rabbimizden gelecek çok çetin bir günden korkarız" derler. Allah da onları bu sebepten o günün şerrinden korur. Yüzlerine bir neşe bir parlaklık verir. Sabırlarının karşılığı cennet ve oradaki ipektir" (İnsan: 76/3-12)

Böyle iyi kişilerin, Allah dostlarının defterlerinin yükseklerde olduğuna bir başka surede işaret ediliyor:

"Sakin Allah'ın emirlerinden dışarı çıkmayın. Çünkü kötülerin defteri "Siccin" dedir. Siccin'in ne olduğunu sana hangi şey bildirdi? O yazılmış bir kitaptır. Yalan sayanların o gün vay haline Onlar kıyamet gününü yalanlayanlardır. Halbuki onu haddini aşanlardan başkası yalanlayamaz. Ona ayetlerimiz okunduğu zaman, "onlar bizden öncekilerin masallarıdır" der. Hayır hayır, şüphesiz onların kazandıkları kalplerini yeyip paslandırmıştır. Hayır, onlar o gün muhakkak Rablerini görmekten mahrum kalacaklardır. Sonra onlar muhakkak cehenneme gireceklerdir. Sonra onlara "dünyada yalan saydığınız şey budur" denecek.

Ama iyilerin kitabı İliyyin'dedir. İHiyyin'in ne olduğunu sana hangi şey bildirdi? O, savaşçı meleklerin görebildikleri yazılı bir kitaptır. Doğrusu iyiler nimet içinde ve tahtlarının üstünde etrafı seyrederek. Nimetin pırlantısı ancak onların yüzlerinde bulursun. Sonunda misk kokusu kalmış mühürlenmiş saf içecekten içerler. O halde nefaset isteyenler bunu arzu etsinler" (Mutaffin: 83/2-27)

Bu ilahi ayetler, Allah dostlarının, kıyamet gününde, sabık mukarribler ve ashab-ı yemin olarak

çağrılacaklarını bildirmektedir. Kendilerine hiç susatmayan saf bir şerbetin sunulacağını bildirmekte, müjdelemektedir. Bir çok Allah Rasulü'nün sözleri bunu teyid etmektedir. İbni Abbas ve çağdaşları "Mukarriblere verilecek şerbet, onların susuzluğunu ebediyen giderecek bir vasıfıdır" demişlerdir.

Allah'ın Rasulli buyurmuştur ki:

"Kim mü'min kardeşinin bir üzüntü ve kederini giderecek olursa, Allah da onun ahiret üzüntülerinden bir kısmını giderir"

"Kim sıkıntıda olan bir kardeşinin sıkıntısını giderirse, Allah da ona dünya dünya ve ahiret kolaylığı verir"

"Kim bir Müslüman kardeşinin ayıbını örterse, Allah da onun dünya ve ahiret ayıbını örter.

İnsan, bir Müslüman kardeşinin yardımında buldukça Allah da onun yardımında bulunur.

Allah evlerinden bir evde toplanıp Allah'ın kitabını okuyarak kendi aralarında ders yapanların üzerine gönül rahatlığı iner. Rahmet onları örter ve melekler her taraftan onları kuşatır. Allah onları kendi katında bulunanlarla birlikte anar.[\[14\]](#)

"Merhamet edenlere rahman olan Allah ta merhamet eder. Dünyadakilere yardım edin ki, gökte olanlar da size yardım etsin. [\[15\]](#)

Bir kudsî hadiste bildiriliyor:

"Ben rahmanım ve rahmi ben yarattım ve kendi isimden ona bir isim ayırdım. Kim Sıla-i rahimde bulunursa, onu rahmetime kavuştururum. Kim de onu keserse, ben de rahmetimi ondan keserim. [\[16\]](#)

Allah'ın dostları iki çeşittir: Mukarrebîn ve Ashab-ı yemin,

Allah'ın son Rasulü, bunların amellerini yani Allah'a karşı işledikleri hizmetlerini, yukarıda evliya hakkında zikredilen hadiste belirtmiştir.

Ashab-ı Yemin farz ibadetlerle Allah'a yakınlaşır. Bunlar kendilerine vacib kılınan emirleri dosdoğru bir biçimde yaparlar. Allah'ın haram ettiği şeyleri itirazsız terkederler. Kendilerini yükümlü saymamakla birlikte, nafil ibadetleri de terketmezler, ihmal etmek istemezler. Faydalı olmayan mubahlarla vakit kaybetmezler.

Mukarriblere gelince; onlar farzlarla birlikte, nafilelerle de Allah'a yaklaştırmaya çalışırlar. Vacip ve müstehabları önemli sayarak gerekeni yaparlar. Haram ve mekruh kılınan şeylerden şiddetle kaçınırlar. Güçlerinin yettiği bütün emirleri yerine getirirken Allah'a adım adım yaklaşırlar. Allah da onları bu sebepten ötürü sever. Bir hadisi kudsîde belirtilmektedir:

"Kulum durmaksızın nafil ibadetlerle bana yaklaşır, ta ben onu sevinceye dek. Ben de onu mutlak bir sevgiyle severim. [\[17\]](#)

"Bizi doğru yola, nimetine ulaştırdıklarının, gazabına uğramayanların, azıp sapmayanların yoluna erıştır" ayetindeki nimetten maksat, mutlak nimettir. Kur'an-ı Kerim'de bundan şöylece bahsedilmektedir:

"Kim Allah ve Rasulü olan Muhammed'e uyarsa, işte onlar Allah'ın kendilerine nimet verip ihsanda bulunduğu peygamberler, sıddıklar, şehitler ve salihlerle birlikte dirler. Bunlar ne kadar güzel arkadaşlıklardır" Demek Allah'a ve Rasulü'ne büyük bir gayretli uymaya çalışanlar, bu yolda durmadan çalışanlardır mukarribler. Onlar mubah şeyleri yaparken bile Allah'a yaklaşırlar. Çünkü, artık onları her mubah şey, Allah'a yaklaştırıcı bir vesile haline gelmiştir. Onların bütün yaptıkları Allah'a ibadet anlamı kazanmıştır. Katıksız ve net bir biçimde ibadet ettikleri için, ebediyetin sade ve mis kokulu şerbetine ulaşmış olurlar.

Muktesidler, yani, bazı tereddüde düşerek, orta yolda yürüyenlerin amelleri ise, diğerinkiler kadar katıksız ve net değildir. Ara yerde kendi nefsi istekleri de vardır. Bu sebepten onlar ne azab, ne de bir mükafat göreceklerdir. Fakat kendilerine sunulacak şerbet de, birincilerinki gibi mis kokulu ve sade olmayacaktır. İbadetleri arasına karışan nefsi istekleri oranında karışık bir şerbet olacaktır.

Bu durumu ortaya koyacak en belirli örnek, Abd-Rasul ile Nebi-Melik'e ayrılma durumudur. Yüce Allah, Muhammed'i (s.a.v.), Abd-Rasul ile Nebi-Melik'likten birini seçmede serbest bıraktı, o da Abd-Rasul olmayı tercih etti.

Nebi-Melik, yani, hem peygamber, hem de hükümdar olanlar vardır. Mesela Davud (a.s.) ve Süleyman (a.s.) böyle idiler.

AUah'u Teala Süleyman kıssasında buyuruyor ki:

"Rabbim beni mağfiret et, benden sonra hiç kimsenin ulaşamayacağı kadar mülk ver bana. Şüphesiz Sen çok başışta bulunansın!" dedi. Bunun üzerine biz de ona emrine uyararak hareket eden rüzgarları verdik, şeytanları, bütün inşaat ustalarıyla dalgıçları, bukağılarla bağlanmış diğerlerini de onun emrine verdik ve ona "İşte bu bizim sana verdiklerimizdir. Artık istediğine hesabsiz hudutsuz ver, istersen de elinde tut"(Sad: 38/35-38)

Yani istediğine ver yahut mahrum et. Senden hesap sorulmayacaktır demek isteniyor. Allah'ın emriyle hareket eder, iş yapar. Rasulün her türlü hareketi Allah'a ibadettir.

Allah'ın Yüce Rasulü Buhari'de geçen bir rivayete göre şöyle buyurmuştur:

"Ben hiçbir kimseye kendiliğimden ne bir şey verebilirim, ne de her hangi bir şeyi menedebürim. Ben ancak emrolduğum şekilde hareket eder ve taksim ederim"

Bundan dolayı Yüce Allah şer'i malları Allah'ın Rasulü'ne malederek buyurmaktadır ki:

"Senden ganimet malı hakkında sorarlar. De ki: Ganimetler Allah'ın ve O'nun rasulü'nündür" (Enfal: 8/1)

Bazı ayetlerde de mealen şöyle buyrulmaktadır:

"Onların mallarından Allah'ın peygamberine verdiği ganimeti için, siz ne at, ne de deve koşturdunuz. Fakat Allah, Rasulü'nü dilediği kimselere musallat eder. Allah her şeye kadirdir. Allah'ın, fethedilen memleketler halkından peygamberine verdiği ganimet, Allah, peygamber, yakın hısımlar, yoksullar ve yolda kalmışlar içindir. Ta ki, bu mallar, içinizden zengin olanlar arasında dolaşan bir devlet olmasın. Peygamber size ne verdiyse alın, sizi neden yasakladıysa da ondan sakının. Allah'tan korkun. Doğrusu Allah'ın azabı çetindir" (Haşr: 59/6-7)

"Fitne olmaması ve dinin yalnız ve sadece Allah'ın olması için onlarla savaşın. Eğer vazgeçerlerse, şüphesiz ki Allah onların neler yaptıklarını gereği gibi görendir. Eğer yüz çevirirlerse, bilin ki Allah sizin dostunuzdur. O ne güzel dost ve ne güzel bir yardımcıdır.

Bilin ki, ele geçirdiğiniz ganimetin beşte biri Allah'ın, peygamberin, onun yakınlarının, yetimlerinin, düşkünlerin ve yolcularındır" (Enfal: 8/40-42) Bu ayetle ilgili en açık söz şudur: Ganimet malı, ancak Allah ve Rasulü'nün hoşnut olacağı yerlere sarfedilir, harcanır. İmam Malik ve selefden büyük bir kesimin mezhebinin hükümleri de böyledir. Ahmed b. Hanbel'den de böyle bir ifade rivayet edilmiştir. İmam Safi ve İmam Ahmed'in, meşhur ve maruf bir rivayetinde ise, ganimetin beş zümreye dağıtılması, diğer bir kısım kimselere göre de, üç zümreye verilmesi kaydedilmiştir ve İmam Azam'ın görüşü de bu merkezdedir.

Aslında anlatmak istediğiniz gerçek, Abd-Rasulün, Nebi-Melik'den üstün olduğudur. İbrahim, İsa ve Rasulullah

(s.a.v.); Yusuf, Davud ve Süleyman'dan daha üstündürler.

Demek ki, kim Allah'ın vacib emirlerini yerli yerinde tatbik eder, O'nun mubah kıldığı şeyleri arzularsa, o mukarreb olmayan Ashab-ı Yemin'dendir. Bütün bunları Allah sevgisini ve rızasını kazanmak ve mubah şeyleri Allah'ın emirlerini yerine getirmeye güç bulmak için yaparsa, o da sabık mukarreb'lerdendir.

Yüce Allah sabık-muktesid kullarını mealen şöyle anlatmaktadır:

"Sonra bu kitabı kullarımızdan seçtiğimiz kimselere miras bıraktık. Onların kimi kendi nefesine zulmeder, kimi ise muktesiddir. Kimi de Allah'ın izniyle iyilik yapmada öne geçer. İşte bu büyük bir üstünlüktür. Bunlar "Adn" cennetine girerler. Orada altın bilezikler ve incilerle süslenirler. Oradaki giydikleri de ipektir. Derler ki: "Bizden üzüntüyü gideren Allah'a hamdolsun. Doğrusu Rabbimiz gafurdur ve şükrün karşılığını katbe kat verendir. O, bizi lutfuyla ebedi kalıcı olan cennete yerleştirdi. Orada bize ne bir yorgunluk ve ne de bir halsizlik var" (Fatir: 35/32)

Ayette belirtilen üç zümre de Rasulullah'ın (s.a.v.) ümmetidir. Çünkü, gelmiş geçmiş ümmetlerden sonra, kitaba, ancak Muhammed ümmeti varis olmuştur. Fakat bu varis kılınma keyfiyeti sadece Kur'aa-ı hifzedenlere ait değildir. Kur'an'a iman eden her Müslüman bu zümrenin içindedir.

Bunlar da; nefesine zulmeden, muktesid ve hayırlı işlerde Önde bulunmaya çalışan, olmak üzere üç kısma, dereceye ayrılır. Vakıa, Mutaffin ve İnfitar surelerinde bahsi geçenler böyle değildirler. Geçmiş bütün ümmetler, mü'mini de kafiri de içinde olmak üzere, onlara dahildir. Fatır süresindeki ifadeler ise sadece Muhammed ümmetine aittir. Nefsine zulmeden demek; günahları işleyen ve işlemekte de devam edendir.

Muktesid ise; farzları yerine getiren, yasaklardan sakınandır.

Sabikun bil-hayrat da; farzlarla birlikte nafileleri yerine getirendir.

Kur'an'da buna şöyle işaret ediliyor: "Rabbimizin mağfiretine ve takva sahipleri için hazırlanmış olan cennete, (çapı yer ve göklerin toplamı kadardır) koşuşun. O takva sahipleri ki, bollukta ve darlıkta infak ederler, öfkelerini gemlerler, insanları yaptıkları kusurlarından avf ederler. Allah, iyilik edenleri sever. Ve çirkin bir günah işledikleri, yahut nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayarak hemen yargılanmalarını isterler. Günahları Allah'tan başka kim yargılar? Bir de onlar, işledikleri günah üzerinde, günahlarını bilip gördükleri halde ısrar etmezler" (Al-i İmran: 3/133-137)

Yukarıda da görülüyor ki, ayette geçmekte olan Muk-tesid; farzları yerine getiren, haramlardan sakınan mü'min-lerdir. Sabikun bil-Hayrat ise; farzlarla birlikte, nafileleri de yerine getiren mü'mindir. Ayette geçmekte olan "Bunlar Adn cennetine girerler" mealindeki ayet ise, tevhide bağlı, sünnete göre yaşayan hiçbir kimsenin cehennemde ebediyen kalmayacağına işaret etmektedir.

Büyük günah işleyenlerin çoğunun cehenneme girmesi ise, cehennemden çıkacakları hakkında olduğu gibi, Rasulden gelmekte olan tevatür hadislerle sabittir. Allah'ın Ra-sulü'nden bize kadar gelen şu hadislerinde olduğu gibi:

"Peygamberin şefaati büyük günahlar işlemiş olanlar içindir. Cehennemden çıkarılanlar yine onun şefaatiyle

çıkacaktır"

Büyük günah işleyenlerin, ebediyen cehennemde kalacaklarını, Mu'tezile'nin te'viline benzer te'villerle, ayetleri te'vil ederek, sabıkların cehenneme gireceklerini, muk-tesidlerin ve nefesine zulmedenlerin cehenneme girmeyeceklerini iddia edenlerin bu sözleri, büyük günah işleyenlerin cehennemde ebediyen kalacaklarını ifade etmez. Aksine, bu gibi sözler, hepsinin azabsız cennete gireceklerini iddia eden mürcie tayfasının İddiasına cevabdır.

Fakat her iki iddia da Allah'ın Rasulü'nden gelen tevatürlere ve selefin içtihadına uymaktadır. Bu iki iddiayı yapanların saçıkları fesada şu iki ayet açıkça cevap vermektedir:

"Şüphe yok ki, Allah, kendisine şirk koşanları bağışlamaz, ondan başkasını dilediği kimse için bağışlar" (Nisa: 4/48)

Yüce Allah, zikrettiğimiz ayetlerde, eş ve ortak koşma dışında kalan günahları dilediği kimse için bağışlayacağını bildirmiştir. Bu bağışlamadan, Mutezile'den bazılarının iddia ettiği gibi, teve edeni kast etmek caiz olmaz. Çünkü Yüce Allah, şirkten ötürü tevbe edeni de, ondan başka günahlardan ötürü tevbe edeni de bağışlar. Bunun meşietle bir ilgisi bulunmamaktadır. Onun için Yüce Allah, tevbe edenleri mağfiret edeceğini beyan ederken, mağfireti umumileştirmektedir:

"De ki: Ey öz nefesine zulmedenler! Allah'ın rahmetinden ümit kesmeyin. Çünkü Allah bütün günahları yarlıgar. O yarlıgayan ve bağışlayandır" (Zümer: 39/53)

Evet, insan hangi suçundan ötürü tevbe ederse etsin, Allah onu yarlıgar. Şirkten ötürü tevbe edeni de, daha başka büyük günahlarından ötürü tevbe edenleri de yarlıgar, bağışlar, mağfiret eder.

Nitekim zikrettiğimiz ayette de mağfiret geneldir ve mutlaktır. Diğer ayette ise, tahsis ve ta'lik yapmıştır. Şöyle ki: Şirki özelleştirerek mağfiret etmiyeceğini söylerken, diğer günahları meşiyetine bırakmıştır.

Allah'ın gerçek dostları, hiç kuşku yok ki muttaki mü'minlerdir. İnsanlar iman ve takvada birbirinden üstün olduklarına göre, Allah velileri de derece bakımından birbirinden farklıdır. Nasıl ki, kafirler ve müşrikler de birbirlerinden derece bakımından farklı iseler. Onlar da Allah'a düşmanlıkta birbirlerinden farklıdır.

İman ve takvanın gerçek anlamı, Allah'dan sonra, bütün peygamberlere inanmak ve buna ek olarak da, Rasullerin sonuncusu Rasulullah'a (s.a.v.) da kesin olarak inanmaktır. Sonuç olarak, Allah'ın Rasulü'ne inanmak, aynı zamanda Allah'ın bütün peygamberlerine ve kitaplarına da inanmak anlamı taşımaktadır.

Küfür ve nifakın aslı ise; peygamberleri ve Allah katından getirdikleri emirleri reddetmek inkar etmektir. Ve bu öyle bir küfürdür ki, böyle bir küfür içinde olan, ahirette mutlaka azap görür. Çünkü yüce Allah, peygamber göndermedikçe, azab da etmeyeceğini vaatmiştir.

Nitekim buyruluyor:

"Biz Rasul göndermedikçe azab edici değiliz" (İsra: 17/15)

Konuyla ilgili ayetler şunlardır: "Nuh'a ve ondan sonraki nebi ve rasullere vahyet-tiğimiz, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a, evlatlarına, İsa'ya, Eyyüb'a, Yunus'a, Harun'a ve Süleyman'a vahyeylediğimiz ve Davud'a Zebur verdiğimiz gibi, şüphesiz sana vahyettik biz"

"Öyle nebi ve rasuller gönderdik, hayat hikayelerim sana inceden bildirdik. Yine öyle peygamberler yolladık ki, sana onların hayat hikayelerini haber vermedik. Allah, Musa ile de hitap şeklinde konuştu.

Biz Nebi ve Rasulleri rahmet müjdecileri ve azab habercileri olarak gönderdik. Ta ki, onlardan sonra, insanların, Allah'a karşı Heri sürecekleri bir özürleri kalmasın Allah mutlak galibdir, yegane hüküm ve hikmet sahibidir" (Nisa: 4/163-165) Yüce Allah ateş elinden de şöyle bahis buyurmaktadır mealen:

"Rablerini inkar edenler için cehennem azabı vardır. Ne kötü bir dönüştür o! Oraya atıldıkları zaman, onun, kaynarken çıkardığı fokurtuyu işitirler. Nerede ise öfkesinden kudurup paralanacak. İçine her topluluk atılırken, bekçileri onlara; "Size bir uyarıcı gelmemiş miydi?" diye sorarlar. Onlar; "Evet, doğrusu o ki, bize bir uyarıcı gelmişti, fakat biz onu yalanladık ve "Allah seninle hiçbir şey indirmemiştir, siz büyük bir yalancılık ve sapıklık içindesiniz" demiştik" (Mülk: 67/7-8)

Yüce Allah, bu iki ayetle, cehenneme atılan bütün toplulukların, kendilerine bir haber verici geldiği, fakat o habercileri yalanladıklarını itiraf edeceklerini haber vermektedir.

Demek ki, insanlar yalanladıkları peygamberin cezasını cehenneme atılarak çekecektir.

Başka bir ayette, Yüce Allah iblis'e şöyle söylüyor:

"Andolsun ki, cehennemi seninle, ve sana uyanlarla dolduracağım"

Ayetin açıkça belirttiği gibi, İblis ve ona uyanlar cehennemi dolduracak ve onlardan başka kimse oraya girmeyecek. Yani, günahı olmayan kimse, ateşe atılmayacak. Çünkü şeytana uymamıştır ve şeytana uymayan da günahkar değildir.

Biraz yukarda belirtilen duruma gelince, cehenneme ancak, gönderilmiş nebi ve rasulleri yalanlayanlar gireceklerdir. Bazıları der ki; onlar da şeytana uyup, nebi ve rasulleri yalanlamışlardır.

İnsanlardan bir kısmı nebi ve rasullerinin hepsine inanır bir kısmı da bir bölümüne. Bir kısmına inananlar, bütün rasul ve nebilerin getirdikleri haberlerden bir kısmı ulaşmış, bir kısmı da ulaşmamıştır. Kendilerine ulaşanlara tamamen bağlı olmalarına rağmen, bilmediklerine bağlanma imkanı bulamamışlardır. Bağlanamadıkları haberler şayet kendilerine ulaşacak olsaydı, muhakkak onlara da uyacaklardı. Bununla birlikte, mücmelen de olsa, nebi ve rasullerin getirdiği haberlere bütünüyle inanırlar; aynı zamanda iman ve takvalaıyla beraber, Allah'ın kendilerine emrettiği bilerek amel ederlerse, Allah'ın dostlarından sayılırlar ve imanla takva derecelerine göre, ilahi velayete mazhar olurlar. Kul, üzerine bir delil ikamet edilmeyen hususların bilinmesiyle ve onlara fasıl fasıl iman edilmesiyle emrolunmamıştır. Bu bakımdan, kula, onları terkettiğinden ötürü azab edilmez. Fakat o hususlarda elde edemediği nisbette, ilahi velayetin üst derecelerinden mahrum kalırlar.

O halde, kim Allah Rasulü'nün getirdiklerini bilir ve onlara tafsilen iman edip amel ederse, şüphesiz ki o, bunları bilmeyen ve amel etmeyen kimseden, iman ve velayet dereceleri bakımından daha üstündür. Fakat, her ikisi de Allah'ın dostudur.

Cennette de, birbirinden çok farklı dereceler vardır. Allah'ın, mü'min, muttaki kulları kendi iman

ve takvalarına göre, o derecelerde yerlerini alırlar.

Yüce Allah bu duruma şöyle işaret buyuruyor: "Dünyayı isteyene, istediğimiz kemse için dilediğimiz kadar hemen veririz. Sonra ona cehennemi hazırlarız. Yerilmiş ve kovulmuş olarak oraya girer. Ahireti isteyip, inanmış olarak onun için gerekli çalışmada bulunan kimselerin, işte onların çalışmaları şükre değer. Onların ve bunların her birine Rabbinin nimetinden ulaştırırız. Aslında, Rabbinin nimeti kimseye yasak edilmiş değildir. Doğrusu, ahirette, daha büyük dereceler ve daha büyük üstünlükler vardır (İsra: 17/18-20) Yüce Allah, bu ayetle, dünyayı da, ahireti de isteyene vereceğini beyan buyuruyor. Onun nimetinin, ister iyi olsun, isterse kötü, kimseye yasak olmadığını da bildiriyor. Ancak, ahiret nimetini, orası için hazırlanan kullarına vereceğini bildiriyor.

Konumuzla ilgili bir başka ayette'de buyruluyor ki: "Biz onları birbirinden nasıl üstün kıldık. Elbette ahiret derece bakımından daha büyüktür, üstün kılma bakımından da daha büyüktür" (İsra: 17/21)

Yüce Allah zikrettiğimiz bu ayetle ahiretteki üstünlüğün, dünya hayatındaki üstünlükten daha değerli ve faziletli olduğunu bildiriyor. Ahiret alemindeki derecelerin üstünlüğünü, dünya hayatındaki derecelerin üstünlüğünden önde sayıyor. Bunu beyan ederken de, peygamberlerin derece bakımından birbirinden farkı olduğunu, bunun da aynen diğer mü'min kulların üstünlüklerini meydana getiren takva ve amel üstünlüğüne dayandığını beyan ediyor:

"İşte bu peygamberler yok mu. Biz onların kimini kimine üstün kıldık. Onlardan bazılarını bizzat söyleşme derecesine çıkardıklarımız vardır. Meryem oğlu İsa'ya açık deliller verdik ve onu Ruhu'I-Kudüs olan Cebrail'le destekledik" (Bakara: 2/253)

Allah'ın Rasulü insanlar arasındaki derece üstünlüklerinden bahsederken buyuruyor:

"Kuvvetli ve sağlam mü'min Allah katında, zayıf ve güçsüz mü'minden daha hayırlıdır, daha sevmlidir. Fakat ikisi de mü'min olduğu için, her birine ayrı ayrı hayırlar vardır. Sana fayda veren şeyle ilgilen, Allah'tan yardım bekle, acze düşme. Sana bir şey dokunacak olursa "Eğer şöyle yapsaydım, şöyle yapmasaydım, şöyle olurdu, böyle olmazdı" deme! "Allah öyle takdir etti belki, O'nun dilediği güzeldir" de! Zira, olsaydı, olmasaydı, gibi ihtimal sözcükleri, şeytanın işine yarayan bir yol açar insanda.[\[18\]](#)

Başka bir hadiste de şöyle buyrulmuştur:

"Bir hükmedici, yönlendirici içtihad eder de, yaptığı içtihadta isabet kaydederse iki sevap ve mükafat olur. Şayet içtihadında yanlırsa, niyeti samimi olmak kaydıyla, gene de bir sevap ve mükafat kazanır.[\[19\]](#)

Demek ki, hükmediciler de, yönlendiriciler de, hasılı Allah'ın alimleri da yanılma ve yanılmama hususunda birbirlerinden farklıdırlar.

Bunu belirtmekte olan diğer ayetlerden bir kaç mealen şöyledir:

"Mü'minlerden özrü olmadığı halde evlerinde oturup kalanlarla, Allah yolunda mallarıyla canlarıyla savaşılanların dereceleri birbirinin aynı olamaz elbette. Allah, mallarıyla ve canlarıyla Allah yolunda savaşılanları diğerlerinden elbette ki üstün kıldı. Gerçi, Allah kendisine inananların hepsine cennetini vaatetmiştir. Fakat, savaşılanları oturanlardan daha çok ecirlendirmiştir" (Nisa: 4/95)

"Siz hacılara su vermeyi, Mescid-i Haram'ın imarını, Allah'a ve ahiret gününe inanan, Allah yolunda savaşılan kimselerin amelleriyle bir mi tuttunuz? Bunların dereceleri elbette ki Allah katında bir olmaz. Allah zalimler topluluğuna hidayet yolunu açmaz. İman edenlerin, hicret edenlerin, Allah yolunda mallarıyla canlarıyla savaşılanların AUah yanında derecesi çok büyüktür. Bun-İar dünya ve ahiret saadetine erenlerin ta kendileridir"

(Tevbe: 9/19-20)

"De ki: Hiç bilenlerle bilmeyenler aynı olur mu? Ancak arınmış akıl sahiplen bunları hakkıyla düşünür"

(Zümer: 39/9)

"Ey iman edenler! Size, meclislerde yer açın denildiği zaman genişletin ki, Allah da size genişlik versin. Kalkın denilince kalkınız! Allah içinizden iman etmiş olanlarla, özellikle de kendilerine

ilim verilmiş bulunanların derecelerini arttırır. Allah her ne yaparsanız hakkıyla bilendir" (Mücadele: 58/11)

Bir kul takva sahibi bir mü'min olmadıkça Allah'ın dostluğuna ulaşamaz. Yüce Allah mealen buyuruyor ki:

"Haberiniz olsun! Allah'ın velî kulları için hiçbir korku yoktur ve onlar mahzun da olacak değildir. Onlar iman etmişler ve takvaya ermişlerdir" (Yunus: 10/62)

Bir kudsi hadiste de buyruluyor ki:

"Kim hiç durmadan bana nafile ibadetle yaklaşmaya çalışır. Ta ben kendisini sevinceye kadar. [\[20\]](#)

Yani bir kul, farzları yerine getirerek Allah'a yaklaşmaya çalışmazsa, asla takva sahibi bir mü'min olamaz. Böyle takva sahipleri de iyiler derecesine dahil olur. Bundan sonra, nafile ibadetlerle Allah'a yakınlık kurmaya çalışır. Ta sadık mukarreblerden oluncaya kadar.

Bilindiği gibi, kafir ve münafıklar hiçbir zaman Allah'ın dostluğuna ulaşamazlar. İman ve ibadeti geçerli olmayan, üzerlerinde günah da bulunmayan kafirlerin çocukları ve ilahi davetten haberi olmayan kimseler de,-her ne kadar peygamber gönderilmedikçe azab edilmez denilmiş olsa da-takva sahibi mü'min olmadıkça Allah'ın dostu olamazlar.

Allah'ın iyi dediği işleri yerine getirmeden, kötü dediği işlerden uzaklaşmadan Allah'la yakınlık kurduğunu iddia edenler kötü birer yalancıdır. Ve elbette ki yalancılar Allah'ın dostu olamazlar. Delillerle, çocuklar da böyledir,

Allah'ın hak Rasulü buyurmaktadır:

"Kalem üç kimse hakkında kaldırılmıştır. Deli şifa buluncaya kadar, çocuk erginlik dönemine girinceye kadar, uyuyan kimse uyanıncaya kadar"

Bu hadisi altı hadis kitabının sahipleri, Ali (r.a.) ve Aişe'den (r.a.) rivayet etmiştir. Ve büyük ilim adamları da

bir rivayetin kabul edilebilir olduğunu söylemişlerdir. Temyiz edebilecek duruma gelen çocukların ibadetinin geçerli olduğunu ve sevap kazandıklarını bütün ulema söylemektedir, Deliye gelince, onun- hiçbir ibadeti geçerli sayıl-^mistir. Ne küfrü, ne imanı, ne namazı ve ne de başka ibadetleri geçerli değildir delinin. Delinin, san'at, ziraat, alım-satım gibi, dünyevi işlerde de bir sorumluluğu yoktur. Yaptığı işler geçerli değildir.

"Delilerin, alışverişi, nikahı, boşanması, ikrar veya şe-jiadeti ve bunlara benzer sözleri de geçerli değildir. Bütün sözleri ve işleri boştur, şer'an bir hüküm sayılmaz, günah sorumluluğu taşımaz. Fakat iyiyi kötüden ayırma yeteneği kazanmış bir çocuk böyle değildir. Onun bazı yer ve şartlarda söyledikleri sözler nass ve icma kanalıyla muteber sayılmıştır, bazı yer ve şartlarda da tartışma konusu olmuştur.

Delinin durumu böyle olunca. Allah'ın dostluğuna elbette ki ulaşamaz. Hele hele onların veli olarak kabul edilmesi telakkisi hiç mümkün değildir. Bununla birlikte, ondan bir nükşefe görüldüğü ve duyulduğu zaman, veya birine işaret elliğinden, işaret edilen ölür veya bayılırsa, bu durum önemli bir şey sayılmaz. Çünkü, kafir ve münafıklardan da bu gibi haller zuhur etmektedir. Sihir, büyü ve diğer şeytani tasarruflarda buldukları da bilinmektedir. Onlardan böyle bir şey sadır olması nasıl ki, onları Allah dostu yapmazsa, delinin bunlara benzer işleri yapması da onları Allah dostu yapamaz.

Kafirlerde Allah'ın dostluğunu yalanlayan bir çok haller mevcuttur. Allah Rasulü'ne, açıkça veya gizlice uymanın vacip olmadığına inanmak, şeriatın sadece zahirine inanmak, içhakikatlara inanmak; yahut, Allah'a vasil olmada veliler için peygamberin yolundan gayri bir yol olduğuna itikad etmek, peygamberlerin yolu daralttıklarını, yahut nebi ve rasullerin sadece avama gönderildiklerini, onlara önder olduklarını, havas için önder olmadıklarını söylemek, bunlara benzer, velilik iddia edenlerin sakat iddialarını sıralamak, gibi şeyler...

Bu saydığımız şeylerde İslam'a ve imana aykırı her hal mevcuttur. Küfür ifade eden bir tanım vardır. Böyle olmasına rağmen, nasıl Allah dostu olabilirler bu menbus iddiaların sahipleri?

Demek ki, bir kimse, kafir ve münafıkların şahsında görülmekte olan fevkaladelikleri muhtevi olayları, onların velayetlerine delil sayarak, onların veli olduklarını kabul ederse, Yahudi ve

hırsuyanlardan daha sapık bir duruma düşer.

Deli de aynen böyledir. Çünkü delilik, velayet için şart olan iman ve ibadetlerin gerçek olmasını önler. Bazen delirip, bazı kere düzelen insanlara gelince... Normal durumdayken, Allah'a ve Rasulü'ne inanıyor, farz ibadetleri yerine getiriyor ve haramlardan sakınıyorsa; anormal hale döndüğünde, onun deliliği, Allah'ın, ona akıllıyken yapmış olduğu iyi işlere mukabil sevap vermesine mani olmadığı gibi, kendi durumuna münasip ilahi dostluk derecelerine yükselmesine de engel değildir. Aynen bunun gibi, iman ettikten, takvaya ulaştıktan sonra kendisine cinnet gelen kimseye de, Yüce Allah iman ve takvası miktarınca ecir ve mükafat verecektir. Delirmeden önce yapmış olduğu iyi işler, delirdikten sonra yok olup gitmez. Zira, cinnet haline düştükten sonra, hata ve iyilikleri yazan kalem, böyle bir kimse için kaldırılmıştır.

Allah'ın farz kıldığı emirleri yerine getirmeyen, haramdan sakınmayan, buna rağmen veli olduğunu ileri süren, bazı haller gösterip bunu ispatlamaya çalışan bir kimseye veli nazarıyla bakmak asla doğru değildir. Çünkü, şeriata uymamak, ne velilikle, ne de velayetle kabili teliftir. Böyle birhal, apaçık bir biçimde sapıklık ve şaşkınlıktır.

Bir müddet cinnet getirip aklını kaybeden sonra bir müddet düzelen normale dönen, fakat buna rağmen normal döneminde farzları yerine getirmeyen, üstelik böyle olması gerektiğine inanan, emirlerden muaf olduğuna itikad eden kimse de açık bir küfür içindedir. Fakat deliliği sürekli ise, ve hali hem zahirde ve hem de batında oluyorsa, böyle bir kimse için, şer'i yükümlülük olmadığı kesindir. Fakat böylesi, normal insanlar gibi sorumlu olmadıkları için, aynı zamanda normal insanların ulaştıkları iyi sonuçlara, ecirlere ve Allah'ın dostluğuna ulaşamazlar. Onun için de bunlara veli olarak bakmak, böyle itikad etmek asla caiz olamaz. Ancak yukarda da belirttiğimiz gibi, gidip gelen bir akli dengeye sahipse, normal zamanlarında Allah'ın istediği işleri gerekli biçimde yapıyor, sadece dengesi bozulduğu zaman yapmıyorsa, normal zamanlarda yaptığı ibadetlerden ötürü bir takım ilahi dereceler kazanır. Fakat normal zamanlarında Allah'a inanmıyor ve gerekenleri yapmıyorsa, böyle bir kimsede küfür ve nifak var demektir, arasına delirmesi onu azabdan kurtarmayacaktır.

Mubah işlerde, Allah dostlarını öbürlerinde ayıracak bir alamet-İ farika, bir işaret yoktur. Velilerle veli olmayanlar, ne öze bir takım elbiselerle, ne sakala ne de buna benzer diğer şeylerle birbirinden ayrılırlar. "Nice kafir zındıklar sırmalı kaftanlara, nice siddıklar ise yırtık hirkalara sanılmıştır" sözü, buna çok güzel bir örnektir. Demek Allah'ın dostları her tip topluluk içinde bulunabilirler. Ehl-i Kur'an ve alimler arasında, kılıçla mücadele edenler içinde, tüccar, san'at ve zenaat adamları arasında Allah'ın dostları bulunur. Ancak bid'ad ehi ve fasıklar arasında bulunmaz.

Yüce Allah Muhammed ümmetinin derecelerini belirtiyor ve şöyle buyuruyor:

"Ey Rasul! Şüphesiz Rabbin, seninle birlikte bulunan bir topluluğun ve senin, gecenin üçte ikisi, yarısı ve üçte birinde kaıkıp bana kulluk ettiğinizi bilir. Gece ve gündüzü Allah ölçer. Sizin onu takdir edemeyeceğinizi bildiğinden tevbenizi kabul etmiştir. Artık, Kur'an'dan kolayınıza geleni okuyun. Allah içinizden hasta olanları, Allah'ın lutfundan rızık aramak üzere yeryüzünde dolaşacak olan kimseleri ve Allah yolunda savaşacak olanları şüphesiz bilir. Kur'an'dan kolayınıza gelenleri okuyun; namazı gereği gibi kılın, zekatı verin. Allah'a ödücünüzü güzelce Ödeyin. Kendiniz için yaptığınız iy-liği, daha iyi ve daha büyük ecir olarak Allah katında bulursunuz. Allah'tan bağışlanma isteyin. Allah elbette bağışlar ve merhamet eder" (Müzemmil: 73/20)

Seçkin seleflerimiz dini bilgilerde yüksek dereceler elde edenlere "Kurra" adını vermişlerdi. Bu zümreye, alimler ve abidler de dahildi elbette... Sonra ortaya sufi ve fakara deyimleri çıktı. Sufi ismi, yünden yapılmış bir elbiseye nis-bet edilerek bulunmuş bir isimdir. Çeşitli tanımlar yapılmışsa da bu konuda, doğru olan da budur. Mesela, bazıları, bu kelimenin, fakihlerin saffetine nispet olduğunu söylerler. Bir kısım gurublar da, Arap kabilelerinden Savfe bin İddi bin Tabiha'ya nispet ederek derler ki, bu kabile ibadette çok ileri derecelere ulaşmıştır. Bazı kişiler de, sufi'ye suffe ehline bağlarlar. Safa ve saffete paralel olduğu da iddia edilmiştir. Fakat yün hırka dışındaki bütün nispetler, zayıf ve sakat iddialardır. Allah'a yakınlıkta en önde olanlar anlamı da verilmiştir sufiliğe. Bu da yanlış va zayıf bir iddiadır. Çünkü böyle olsaydı, lügat kaidesine göre, Safiyy, safaiyy denilmesi gerekirdi. Böyle denmeyip, sadece Sufi deniliyor. Sufi deyimi, fakirler için de kullanılmıştır. Hemen belirtelim kî, sufi deyimi yeni çıkmıştır ortaya. Halk bu işte karışıklığa düşmüştür. Acaba fakirliğin mi yoksa zenginliğin mi karşılığıdır, paralelidir, diye şüpheye düşmüştür. Bu konuda aralarında tartışma yapılmaktadır. Kimi ona, kimi öbürüne

delil getirmeye çalışmaktadır. Bu mesele daha önceleri, Cüneyd-i Bağdadi ile, Ebul Abbas b. Âta arasında münakaşa edilmişti.

Bu konuda Ahmed b. Hanbel'den iki rivayet vardır. Ama en doğrusu yüce Allah'ın şu ayetidir:

"Ey insanlar Doğrusu biz sizleri bir erkekle bir dişiden yarattık. Sizi milletler ve kabileler şeklinde oluşturduk ki, birbirinizi kolayca tanıyasınız. Şüphesiz Allah katında en değerliniz, O'na karşı gelmekten en çok sakınanızdır. Allah yegane bilendir ve her şeyden haberdardır."

(Hucurat: 49/12-13) Allah'ın Rasulü'nden soruldu:

"En hayırlı insan kimdir, insanlardan en hayırlısı ve üstünü hangisidir?"

"En muttaki olanıdır" "Biz bunu sormuyoruz"

"Yusuf Peygamber Yakub peygamberin oğludur. O da İshak peygamberin oğludur. İshak da Allah'ın halili İbrahim peygamberin oğludur"

"Ey Allah'ın Rasulü! Biz bunu da sormuyoruz" Allah'ın Rasulü:

"Arab soyundan mı soruyorsunuz? İnsanlar altın ve gümüş madenlerine benzer. Cahiliye döneminde iyi olanlar, anlayışlı oldukları halde İslam'a girerlerse, İslam'da da iyi olanlardır.[21]

Demek ki, hem Kur'an, hem de hadis, insanların Allah katında en iyi olanını, en iyi takva sahibi olarak tanımlıyor.

Konuyla ilgili bir kaç hadis de şöyledir:

"Ne arabtn arab olmayana, ne arab olmayanın araba bir üstünlüğü yok. Ne siyahın beyaza, ne beyazın siyaha bir üstünlüğü yok takvadan başka. Herkes Adem'den, Adem ise topraktan yaratılmıştır.[22]

"Allah sizden cahiliyye gururunu, babalarla öğünmeyi kaldırdı, yok etti."

İnsanlar iki bölümden müteşekkildir. Takva sahibi mü'min, inkar sahibi kafir.

"Allah'a karşı gelmekten kim daha fazla kaçınırsa, Allah katında en iyi olan da odur. Takvada eşit olanların dereceleri de eşittir"

Fakirlik kelimesine gelince: Bu kelime şeriatla, mali imkandan yoksun olana dendiği gibi, kişinin Allah'a karşı fakirliğine de denilmektedir. Nitekim Kur'an'da Zekat ancak fakirlere ve miskinlere verilir" denmektedir.

Başka bir ayette de, Yüce Allah fakirleri överek buyurmaktadır ki:

"Ey insanlar, siz fakirsiniz ve Allah'a muhtaçsınız. Allah ise hiçbir ihtiyaç sahibi değildir ve övülmeye layıktır. Dilerse sizi hemen yok eder ve başkalarını yaratır. Bu, Allah için hiç de zor bir iş değildir" (Fatır: 35/16)

Kur'an-ı Kerim'i iyi bir incelemeden geçirirsek, Yüce Allah'ın iki türlü insanı övdüğünü, methettiğini görürüz. Bir sadakaya muhtaç fakirler diğeri ganimet ehli olan fakirler.

Birinciler hakkında Yüce Allah buyuruyor ki mealen:

"Sadakalarınızı, kendilerini Allah yoluna vermiş olarak yer yüzünde dolaşmayan, onları tanımayanların, edeblerinden ötürü isteyemedikleri için onları zengin zannettikleri fakirlere verin. Onları yüzlerinden tanırsın. Yüzsüzlük ederek insanlardan bir şey istemezler. Sarfettiğiniz iyi bir şeyi Allah hiç şüphesiz bilir"

(Bakara: 2/273) İkinci tipler için de, (ki bu tipler en üstün olanlardır), mealen buyuruyor ki:

"Allah'ın verdiği bu ganimet malları, yurtlarından ve mallarından mahrum edilmiş olan, Allah'tan bir lütuf ve rıza dileyen, Allah'ına, dinine, peygamberine yardım eden muhacir fakirleridir. İşte doğru olanlar bunlardır" (Haşr: 59/8) İşte yukarıda sayılan sıfatlar, kötülüklerden vazgeçen, iyiliklere yönelen ve hem görüntüde, hem de iç aleminde, Allah yolunda savaşıyorlardır. Allah Rasulü buyuruyor:

"Mü'min; insanların kendi kanlarına, mallarına karşı ondan emin bulunduğu kimsedir. Müslüman, diğer Müslümanların, onun elinden ve dilinden emin olduğu kimsedir. Muhacir, Allah için nefsiye savaşıdır[23] Bir kısım hadisçilerin, Allah'ın Rasulü'nden, Tebuk savaşı

dönüşünde,

"Küçük cihaddan büyük cihada dönüyoruz" sözünü naklettiklerini bilmekteyiz. Ama hadis diye rivayet edilen bu sözün aslı esası yoktur. Marifet ehli alimlerden hiç kimse böyle bir hadis nakletmemiştir. Kuşkusuz, kafirlerle savaşmak en büyük cihaddır ve mü'mini en üst dereceye çıkaran bir ibadetidir. Belki de ondan üstün hiçbir ibadet yoktur. Yüce Allah cihad hakkında buyuruyor:

"İnanan, hicret eden ve Allah yolunda mallarıyla canlarıyla cihad eden kimselere Allah katında en büyük dereceler varır. İşte kurtulanlar onlardır. Rablan, onlara, katından bir rahmet, hoşnutluk ve içinde tükenmez nimetler bulunan ebedi ve temelli kalacakları cennetleri müjdeler. Doğrusu büyük ecir Allah katındadır"

Müslim'de ve diğer muteber hadis kitaplarında, Numan b. Beşir'den yapılan rivayette diyor ki:

"Rasuluİlah'ın (s.a.v.) yanında bulunduğum bir sırada Müslümanlardan birinin şöyle dediğini işittim:

"İslam'la şereflendikten bu yana, hacılara su dağıtmaktan başka hiç işle meşgul olmam ve başka bir işe önem vermem"

Bir başkası "Ben de öyle" dedi.

"İslam'iyetle şeref bulduktan sonra, Mescid-i-Haram'ı onarmak ve bakmaktan başka hiçbir işe önem vermedim ve vermem"

Onların bu konuşmalarına kulak misafiri olan Ali (r.a.) onların sözlerine karıştı:

"Allah yolunda savaşmak sizin anlattığınız işlerden çok çok daha üstündür"

Orada bulunan Ömer (r.a.),

"Allah Rasulü'nün minberi yanında yüksek sesle konuşmayın" diye onları ikaz etti. Sonunda, namazı bitirdikten sonra meseleyi Allah'ın Rasulü'nden sorduk. Allah'ın Rasulü sorumuzu yüce Allah'a arzetti. Yüce Allah da az sonra, Tevbe suresinin 20. ayetini indirdi... Konumuzla ilgili bir kaç hadis: Allah'ın Rasulü'nden soruldu: "Hangi işimiz daha üstündür?" "Allah'a iman etmek ve yolunda savaşmak." "Ondan sonra?"

"Emredilen haccı yerine getirmek" Gene Ashab'dan biri gelerek Allah'ın Rasulü'nden sordu: "Ey Allah'ın Rasulü! Allah yolunda yapılan savaşa denk düşecek bir iyi hareketten haber ver bana!.." Allah'ın Rasulü: "Ona güç yetiremezsin" "Ama siz yine de haber verin Ya Rasulallah!"

"Bir savaşçı evinden çıktığında, o geri dönünceye kadar, sen iftar etmeden oruca, aralıksız namaz kılmaya güç yetirebilir misin?[\[24\]](#)

Allah'ın Rasulü Muaz b. Cebel'i Yemen'e görevli gönderirken ona şunları söylemişti:

"Ey Muaz! Nerede olursan ol, Allah'a karşı gelmekten sakın. Bir kötülüğün hemen ardından bir iyilik yap ki, yapmış olduğun kötülüğün karşılığı olsun. İnsanlara güzel ahlakla muamele et. Ey Muaz! Şüphesiz seni severim! Her namazın arkasından "Ya Rabbi; sana zikir, sana şükür ve güzel ibadet etmemde bana yardımcı ol" duasını hiçbir zaman terketme."

"Ey Muaz! Allah'ın kendi kulları üzerindeki hakları nedir, bilir misin?"

"Allah ve Rasulü daha iyi bilirler." "Allah'ın hakkı, O'na kulluk etmek ve hiç bir şeyi O'na ortak koşmamaktır." Konuşmasını sürdürdü:

"Kulların Allah üzerinde hakkı nedir bilir misin?" "Allah ve Rasulü daha iyi bilirler." "Kullarına azab etmemesidir. Ya Muaz! İyi bil ki, işin başı İslam'dır; onun orta direği namazdır; zirvesi Allah yolunda cihaddır."

"Ey Muaz! Sana iyiliklerin kapılarından haber vereyim mi? Oruç manevi bir kalkandır, sadaka, suyun ateşi söndürdüğü gibi hataları söndürür ve bir kimsenin gece kalkarak namaz kılması... dedikten sonra, şu ayeti kerimeyi okudular:

"Vücutları yataklarından uzak kalan, korkarak ve umarak Rablerine yalvaran, verdiğimiz rımkıllardan sarfedenler, bizim ayetlerimize inanırlar, yaptıktan için onlara veilmek üzere saklanan müjdeyi kimse bilmez"

(Secde: 32/16-17) Allah'ın Rasulü devam ettiler:

"Ya Muaz! Sana bundan daha çok sahip olman gerekli şeyden haber vereyim mi? Dilini tut!"

Muaz sordu:

"Konuştuklarımızdan ötürü muaheze olunacak, kınanacak mıyız?"

"Anan seni yitirsin Muaz! İnsanların cehenneme yüzükoyun atılması, dillerinin yüzünden değil midir?[25]

Konuyla ilgili bir ufacak yorum:

Allah'ın Rasulü buyuruyor ki:

"Kim Allah'a ve ahiret gününe inanıyorsa, hayırlı söz söylesin, yahut sükut etsin[26]

Muhakkak ki, hayırlı bir şey söylemek susmaktan daha hayırlıdır. Kötülüğe sebep olacak bir şey söylemektense susmak, hiç konuşmamak bid'attır ve yasaktır. Buna benzer, mesela, ekmek yahut et yemeği terketmek, hiç yememek de yasaktır.

Allah'ın Rasulü, bir adamın güneş altında ayakta dinlediğini gördüğü zaman sordu:

"Bu nedir, niçin böyle güneş altında duruyor?"

"O^îsrailoğludur. Gölgesiz güneş altında durmaya ve hiç kimseyle bir tek kelime konuşmamaya adanmıştır kendini oruç açma zamanına kadar..."

"Söyleyin ona otursun, Gölgelensin ve konuşsun. Orucunu da tamamlasın"[27]

Enes'in (r.a.) rivayet ettiği bir hadis de şöyledir: "Kendi ibadetlerini küçümseyen ve azımsayan bir kaç müslüman, Allah'ın Rasulü'ne ait ibadetinden sordular. Ve sonra;

"Biz nerede, peygamber ibadeti nerede. Onun gibi olmak ne mümkün?" dediler. Sonra biri;

"Ben hep oruç tutarım. Oruçsuz geçen hiç bir günüm yoktur" Bir başkası:

"Ben geceleri hiç uyumadan namaz kılarım" Bir diğeri;

"Ben de hiç et yemem!" Başka biri: "Ben de hiç bir kadınla evlenmem ve ilgilenmem!" Onların aralarındaki bu konuşmaya kulak misafiri olan Allah'ın Rasulü buyurdu:

"Bunlara ne oluyor ki, her biri kendi anlayışında ifrata düşüyor? Ben hem oruç tutarım, hem de iftar ederim. Hem uyur, hem de gece kalkarak ibadet ederim. Et yerim, kadınlarla evlenirim. Benim yaptıklarımın uzak olan ebette ki benden değildir"

Evet kim sünnet dışında bir şey işler de dinde olmamasına rağmen, böyle bir kimse hem Allah'dan, hem de Rasul'den uzak kalır. Bir kimse dinde olmayana, Allah'ın Rasulü'nde görülmeyeni ve duyulmayı yaparsa, üstelik de bunu din namına, din bilerek işlerse, Allah'tan ve Ra-sulü'nden uzaklaşmış bid'ad ehlidir.. Yüce Allah buyuruyor mealen:

"İbrahim'in dininden, kendini bilmeyen başka kim yüz çevirebilir?" (Bakara: 2/131)

Demek ki, Allah'ın Rasulü'nün sünneti dışındaki bir takım bidatlar arkasında koşanlar, ancak kendini bilmez

cahil ve zavallılardır.

Demek ki, "bi" müslüman için en emin yol, en doğru istikamet, en hayırlı iş, Allah'ın farz kıldıklarını yapmak, Rasulün sünnetini takip etmektir. Söz Allah'ın, yol Ra-sulün yoludur. Başka değil... Evet, buna itikat etmek en emin yoldur.

Müslim ve Buhari'de, Allah Rasulü'nün her cuma hutbesinde bu gerçeği vurguladığı kayıtlıdır.

Günahtan masum olmak velayetin, yani Allah dostu olmanın bir şartı değildir. Hata etmemek gibi bir vasıf veli kulda olmaz. Şeriat ilminin bir kısmına sahip olmaması, dini gerçeklerde bazı şüpheleri bulunması mümkündür ve caizdir bir veli kulun. Şeytani de olabileceği kesin olan bir takım hareketlere, olaylara keramet nazarıyla bakması da mümkündür. Ve bir kimse, hata etti diye, bazı konularda şüpheye düşmekle Allah dostluğundan çıkmış olmaz. Çünkü Yüce Allah bu ümmetin hata ve unutkanlıktan gelen kusurlarını bağışlamıştır.

Kur'an bu durumu mealen şöyle belirtiyor:

"Rasul de kendisine Rabbinden indirilene iman etti. Mü'minler de Allah'a, O'nun meleklerine,

kitaplarına, rasullerine inandı. "Allah'ın rasullerinden hiçbirini öbüründen ayırd etmeyiz, hepsine inanırız. Dinledik ve itaat ettik ey Rabbimiz! Mağfiretini isteriz. Son varışımız ancak sanadır" dediler." (Bakara: 2/285)

"Allah hiç bir kimseye gücünün yettiğinden fazlasını yüklemeyiz. Herkesin kazandığı hayır kendine, kazandığı şer de kinedir. Hayırdan menfaat, serden zarar görür. "Ey Rabbimiz, unuttuk veya yanıldıysak, bizi tutup sorguya çekme. Bizden evvelki ümmetlere yüklediğin gibi üstümüze ağır yük yükleme" Ey Rabbimiz! Takat getiremeyeceğimiz bir yükü bize taşıtma. Bizden sadır olan günahları sil. Bizi bağışla, bizi yarlığa, bizi esirge. Sen mevlamızsın bizim. Artık kafirler güruhuna karşı da bize yardım et" (Bakara: 2/286)

Buhari'de yüce Allah'ın, bu duayı kabul ettiği kayıtlıdır.

Müslim'de rivayet edilen bir habere göre, İbni Abbas diyor ki:

"Göklerde ne var, yerlerde ne varsa, hepsi de Allah'ındır. Siz içinizdekini ister açıklayın isterse de gizleyin, Allah onu bilir ve sizi hesaba çeker. Sonra da kimi dilerse onu yarhgar, kimi de dilerse cezalandırır. Allah her şeye hakkıyla kadirdir." Mealindeki ayet inince, Müslümanların İçine daha Önceden görmedikleri bir korku girdi. Bunun üzerine Allah'ın Rasulü, onlara; "Duyduk, teslim olduk ve itaat ettik" deyin" buyurdu.[28]

Bu telkin üzerine, Allah Müslümanlara şu ayeti indirdi: "Allah hiç kimseye gücünün yeteceği kadar fazla yük yüklemeyiz. Herkesin kazandığı hayır kendisine, kazandığı şer kendisinedir. Ey Rabbimiz! Unutup, yanıldığımız suçlardan dolayı bizi sorgulama!"

Yüce Allah bu ayetle Müslümanlara "Dilediğinizi yerine getirdim, itaatınızdan hoşmıd oldum" diye iltifatta bulunuyor.

"Ey Rabbimiz, bizden evvelki ümmetlere yüklediğin gibi, bize de ağır yükler yükleme. Ey Rabbimiz! Bize takat getiremeyeceğimizi taşıtma. Bizden sadır olan günahları sil. Bizi bağışla, bizi yalığa, bizi esirge. Sen mevlamız-sin bizim. Artık kafirler güruhuna karşı da bize yardım et!"

Yüce Allah, Müslümanlara lütuf yaptığını beyan ediyor.

Ayetleri tamamlayan bir başka ayette buyruluyor: "Hataen yaptıklarınız için size bir vebal yoktur. Fakat kalbinizin tastik ettiği işlerinizde vebal vardır. Allah çok esirgeyici, çok bağışlayıcıdır" (Ahzab: 33/5)

Konumuzla ilgili olarak Allah'ın Rasulü buyuruyor ki:

"Hakim içtihad eder ve içtihadında isabet kaydederse kendisine iki ecir vardır. Hata ederse bir ecir vardır.."

Demek ki hata eden bir müçtehid günahkar olmuyor. Aksine isabet kaydeden iki, hata yapan ise bir ecir ve sevap kazanıyor. Elbette ki, isabet eden çok üstündür. Bu örneğe göre, Allah'ın bir veli kulu da hata edebilir ve bundan ötürü velilikten çıkmaz. Ama, hata edebileceğine göre, her dediğine uymak elbette ki caiz olmaz. Ancak peygamberin hakkıdır böylesi bir itaat tavrı.

Bir veli de, kalbine doğan her şeye itimad etmemelidir. Şer'i ölçülerin mihenginden geçirmeden, kalbine doğanları gerçek kabul edip, piyasaya sürmemelidir. İçine doğan ilhamı, önüne çıkan olayları, Allah Rasulü'nün getirdiği prensiplere arzetmelidir. Bu prensiplere uyanları kabul etmeli, uymayanları ise reddetmelidir. Eğer tereddüde düşerse Allah'a havale etmelidir. Yani, ne red ve ne de kabul etmelidir.

İnsanlar anlatmaya çalıştığımız konuda üçe ayrılır: Bir kısmı kabul, bir kısmı reddeder. Bir kısmı da, orta yolu tutar ve ne red ne de kabul eder.

Bir kısım insanlar bir kişinin veli olduğuna inanıp iman etti mi, veli olduğuna inandığı kişinin her sözünü kabul eder. Her yaptığını makbul görür, teslim olur. Bir kısım insanlar da vardır ki, bir velinin sözünü yahut işlerini şeriata aykırı gördüğü zaman, o "Velinin hataya düşüp düşmediğine bakmaz; olduğu gibi velilikten çıkarır onu.

Bu konuda en hayırlı yol orta yoldur. Yani, bir veliyi ne yanılmaz kabul etmeliyiz, ne de top yekûn hatalı... Günahkar veya masum saymaz orta yolda olan bir Müslüman. Hata yapan kimse bir müçtehid ise, onun her dediğine uymazlar ama, böyle bir müctehin fasık ve facir olduğu hükmüne de varmazlar hemen.

Herşeyin üstünde tutulması gereken, AHah Rasulü'nün, Allah'tan getirdiği kanunlara uymak ve tam bir itikatla buna bağlanmaktır. Bu arada, bir kısım fakihlerin içtihadları bir kısım fakihlere uymazsa, muhalif olanı tutmak, haklı bulmak, yahut reddetmek doğru bir hareket olmaz. Allah'ın Rasulü buyuruyor ki:

"Sizden evvel geien ümmetler içinde muhaddisler (isabetli görüşleri olan, sağlam ilham sahibi kimseler) vardı. Şayet benim ümmetimde öyle bir kimse varsa, o kimse Ömer'dir"[29]

"Eğer ben size Rasul olarak gönderilmiş olmasaydım hiç şüphesiz Ömer gönderilirdi"[30]

Yüce Allah, hakkı ve hakikati, Ömer'in kalbi ve dili üzerine tecelli ettirip yerleştirmiştir.

Benden sonra bir peygamber gelecek olsaydı, şüphesiz o kişi Ömer olurdu.

Şabi'nin bir rivayetine göre Ali (r.a.) diyor ki: "Kalbin sükunet bulması, ruhun takviye alması halini kazanmak isteyen, Ömer'in dilinden akanları, dökülenleri dinlesin"

Ömer'in oğlu diyor ki:

"Babam Ömer, herhangi bir şey hakkında "Ben bunu pek uygun görmüyorum" desin de, dediğinin aksi olsun. Dediği gibi çıkardı" Kays b. Tarık da diyor ki: "Biz Ömer'den bahsederken: (onun dilinde bir melek var, muhakkak konuşurken o melek konuşur) derdik"[31]

Ömer'in (r.a.) bazen şöyle dediği rivayet edilir:

"İtaatkar kulların ağızına doğru yaklaşın ve neler söylediğini bir iyi dinleyin! Çünkü onların ağızlarından bir çok gerçekler dökülür"[32]

Ömer'in (r.a.) de dediği gibi, itaat edici kullarına, Yüce Allah doğruları keşfettirir. Demek ki, evliya da sadık ve itaatkar bir kul olduğuna göre, ona da mükāşefe ve teceli yollar açıktır, Mükāşefe ve tecelli halinde, bu ümmetin en ileri geleni Ebu Bekir (r.a.), sonra da Ömer'dir. Zira, Allah Rasulü'nden sonra, bu ümmetin en hayırlısı Ebu Bekir ve Ömer'dir.

Biraz önce de belirttiğimiz gibi, Ömer'in (r.a.) tecelliye ve ilahi keşfe sahip olduğu apaçık ortadadır. Bir ümmet içinde, herhangi bir muhaddes ilahi keşfe muhattab sayılırsa, elbette ki, Ömer (r.a.) gibi bir büyük sahabi, en üstününe sahip olarak kabul edilmelidir. Çünkü, Ömer (r.a.) her tip veliden üstün bir makamdadır. Buna rağmen, Ömer (r.a.), kendisine Yüce Allah'ın vacip kıldığı bütün görevleri yerine getirir, yaptığı her işi, Allah'ın Rasulü aracılığı ile gönderdiği kitaba havale ederdi. Çoğunlukla ileri sürdüğü fikirler kitaba uygun düşerdi ki, bu onun en büyük faziletlerinden biridir. Kur'an'ın birkaç ayeti, onun daha evvel beyan ettiği reye uygun olarak gelmiştir. Ömer'in (r.a.) bu hali, onun Allah katındaki yerini bize göstermektedir. Demek ki Ömer (r.a.), Allah ile tetabuk eden büyük bir insandır, ileri derecede bir mü'mindir ve aynı zamanda, elbette ki, evliyanın en üstünüdür. Böyle olmasına karşılık, bazı reylerinde yanıldığını görmüş ve derhal reyini Allah'ın kitabına ve Rasulün sünnetine uygun bir biçimde değiştirmiştir. Hudeybiye olayındaki tutumu çok meşhurdur. Olay, Buhari'de açık bir biçimde nakledilmiştir:

Allah'ın Yüce Rasulü, hicretin altıncı yılında umre yapmak maksadıyla ve 1400 kişiyle yola çıkmıştı. Ki yola çıktıkları ağacın altında kendisine biad etmiş olan bahtiyarlardı. Müşriklerin karşı çıkması üzerine, onlarla bir anlaşma yapılması zarureti doğmuştu. Yapılan anlaşmaya göre, o yıl değil, gelecek yıl umre yapmalarına izin verilecekti. Anlaşma görünürde Müslümanların aleyhine gözükmekteydi. Onun için anlaşmanın bir çok maddesi Müslümanların ağızlarına gitmekteydi. Halbuki, anlaşmada Müslümanların lehine neler olduğunu Allah'ın Rasulü bilmekteydi. Anlaşmaya en şiddetli bir biçimde karşı olanlardan biri de Ömer (r.a.) idi. Bu konudaki ilahi hikmeti iyi anlayamadığı için muhalefeti de şiddetli oluyordu. Allah'ın Rasulüne yaklaşarak şöyle dedi:

"Ey Allah'ın Rasulü! Yoksa biz hak yolda değilmiyiz?"

"Elbette hak yoldayız"

"Bizden öldürülenler cennete, müşriklerden öldürülenler de cehenneme değil mi?"

"Evet, öyledir"

"O halde, dinimiz adına, neden bu noksanhırkabul etmek zorunda kalıyoruz?"

"Ben Allah'ın Rasulü'yüm. O benim yegane yardım-cımdır. O'na isyan edecek değildim ya!.."

"Ama siz. Allah'ın evine gideceğimizi, Kabe'yi tavaf edeceğimizi söylemediniz mi?"

"Evet, öyle söyledim. Fakat kati olarak bu sene gideceğimizi söze söyledim mi?"

"Hayır, söylemediniz!"

"O halde, zamanı geldiğinde Kabe'ye gideceksiniz ve orada tavaf edeceksiniz!"[33]

Bu konuşmadan sonra Ömer (r.a.) kalkıp Ebu Bekir'in (r.a.) yanına gitmiş, meseleyi bir de ona açmıştır. Ebu Bekir (r.a.) ona ne cevap vereceğini bilmemekle birlikte, aynen Rasulün sözünü tekrarlamıştır.

Demek ki, Ebu Bekir (r.a.), Allah ve Rasulü'ne uygun düşmekte, Ömer'den (r.a.) daha ileri derecede idi.

Ömer (r.a.), Ebu Bekir'den (r.a.) de, aynı Rasul gibi sözler işitince, kendi düşüncelerinden vaz geçmiş ve yanlış düşündüğü için, kefaret olarak birçok ibadetlerde bulunmuştur. Bunu kendisi söylemektedir.

Ömer {r.a.) hakkında bir benzeri olay da, Allah Rasu-lü'nün vefatı sırasında olmuştur. Allah'ın Rasulü vefat ettiği halde, Ömer (r.a.) bu vefata inanmadı. Durum Ebu Bekir'e (r.a.) ulaştığında. Ebu Bekir bir kürsüye çıkarak, Allah Rasulü'nün ebediyete intikal ettiğini kesin cümleler içinde açıkladı. Bu açıklamadan sonra Ömer (r.a.) hatalı iddiasından geri döndü.

Ve yine, Ebu Bekir (r.a.) halife seçilince Arap kabilelerinden bir kısmı zekat vermeyeceğini söyleyince, halife olan Ebu Bekir İslam'dan geri dönme demek olan böyle bir işi cezalandırmak için, ordu toplamaya başladı. Ömer de (r.a.), Allah Rasulü'nün:

"İnsanlar, lailaheillallah deyinceye kadar, onlarla savaşmakla emrolundum. Bunu söyledikleri zaman, canlarım ve mallarını korumaya hak kazanmış olurlar.[34]

mealindeki hadisini hatırlatarak bu hareketten vazgeçilmesini istedi. Bu ikaz üzerine Ebu Bekir (r.a.): "İlla bi-Hakkiha" (yani, haklı olarak öldürmek müstesna) buyurma-mış mı idi?" dedi. Sonra devamla, "İşte zekat bir haktır. Allah'a yemin ederim ki, onlar Allah'ın Rasulü'ne verdikleri bir oğlağı bana vermektен geri dururlarsa bile, ben onları yola getirinceye kadar savaşacağım!" Bu izahı işiten Ömer (r.a.):

"Andolsun ki yüce Allah, Ebu Bekir'in kalbini haklı bir savaşa açmıştır ve ben de artık böyle bir savaşın gerekli olduğunu anlamış bulunuyorum!" demekten kendisini alamadı.

Görülüyor ki, Ömer (r.a.), en üstün, muhaddislerden biri olmakla birlikte, anlattığımız bu hadisler, Ebu Bekir'in (r.a.) ondan yukarda olduğunu göstermektedir. Zira, siddiklik mertebesi, muhaddislik mertebesinden çok yukardadır. Sadık, ilhamını masum olan Allah Rasulü'nden alır. Muhad-dis ise, kendi kalbinin sesini dinler. Kalp ise, asla masum değildir. Onun için de, muhaddis, kalbinde doğan ilhamları, Allah ve Rasulü'ne takdim etmek zorundadır. Bu sebeple Ömer (r.a.), her meselede ashabla istişare eder onlarla çeşitli konularda tartışır ve birçok hususda da onların reyine itibar ederdi. Anlaşmadıkları, bir karara varamadıkları konuları da Allah'ın kitabına, Rasulün sünnetine götürürlerdi. Yani, herkes, iddiasına, Kur'an ve Sünnet-'ten deliller getirmeye çalışırdı. Kimin tezi, Allah ve Rasulü'nden destek kazanırsa, Ömer (r.a.) de, rey-i esas olarak kabul eder ve tatbikata geçirirdi. Ömer (r.a.), bu gibi hallerde;

"Ben muhaddesim, hakka muhatabım, ilham almaktayım. Onun için benimle tartışmayın, sözlerimi aynen kabul edin gibi sözler söylememiştir.

Demek ki, bir kişi, "Bir velinin kalbine ilham olunan şeylere olduğu gibi itibar etmek gerekir. Bunu tereddütsüz kabul etmek bizim için bir görevdir. O ilhamları, Allah ve Rasulü'ne götürmek gerekmez" gibi iddialarda bulunur, bu iddialara itibar ederse, büyük bir yanılğı içine düşer. Hatta böyle bir telakki apaçık bir sapıklık olur.

Ömer (r.a.) sadece veli değil, ashabin en büyüklerin-dendir. Ashab'dan olmayan hiç veli onunla kıyaslanamaz. Böyle olmasına rağmen, Müslümanlar onunla rahat rahat tartışıyor ve ona karşı olan iddia sahipleri onu, kitap ve sünnete götürebiliyor ve bu yolla iddiasını kabul ettirebiliyordu Ömer'e.

Bu ümmetin büyükleri ile, selef-i salihin şu hususta ittifak halindedirler. Allah Rasulü'nden başkasının sözü, hem kabul edilebilir, hem de reddedilebilir. Buna müsaittir. Zaten, nebi ve Rasullerle, insanlar arasındaki en belirgin fark da buradan gelmektedir. Rasuller ve nebilerin Allah'tan getirdikleri haberlere iman etmek şarttır. Evliyanın ise, böyle bir durumu yoktur. Yani, onların söylediklerine iman etmek, dinin şartlarından değildir. Onların sözleri ve emirleri Allah'ın

kitabına, Rasulün sünnetine havale edilir. Şayet uyarsa kabul etmek vacib olur. Uymazsa, sahibi veli de olsa reddetmek gerekmektedir. Böyle birisi, yani fikir yürütebilecek iddia sahibi kişi müçtehid de olsa, yanıldığı takdirde kendisi için ecir vardır. Çünkü, içtihad ederken, bir fikri ileri sürerken samimidir, gücünün yettiği kadar, dinine hizmet etmek istemektedir. Onun için, sadece hatadır ileri sürdükleri. Hataları da Allah affetmektedir. Kur'an-i Kerim'de buna şöyle işaret edilmektedir:

"Gücünüz yettiği kadar Allah'a isyan etmekten kaçının"

Bu ayet Al-i İmran suresinin 102. ayetini yorumlamaktadır.

"Ey iman edenler! Allah Han nasıl gerekiyorsa, öylece korkun"

İbni Mesud diyor ki:

"Allah'tan korkmak demek; O'na dosdoğru itaat etmek, O'ndan hakkıyla korkmak, isyan etmemek, O'nu anmaya ve unutmaya çalışmak, O'na şükretmek, nankörlüğe düşmemektir. Yani, gücünüzün yettiği kadar bu hususlara riayet edin. Zira Yüce Allah hiç kimseye taşıyamayacağı bir yük yük-lemes. Herkesin kazandığı kendi menfaatına, yaptığı kötü işler de kendi zararlarıdır"

Bir başka ayette buyruluyor:

"İman edip de güzel iş, doğru hareketlerde bulunanlara gelince (ki biz hiç kimseye gücünün yettiğinden fazla-, sim yüklemeyiz) onlar cennetliklerdir. Onlar orada ebedi kalıcıdır" (A'raf: 7/42)

Yüce Allah, Kur'an'nın bir çok yerinde, peygamberlerin getirdiklerine iman etmenin gerekli olduğunu açık bir biçimde belirtiyor:

"Ey mü'minler! Deyin ki: "Biz Allah'a, bize indirilen Kur'an'a, İbrahim'e, İsmail'e, İshak'a, Yakub'a ve torunlarına indirilenlere; Musa'ya, İsa'ya verilenlere ve bütün peygamberlere iman ettik. Onlardan hiç birini, inanmak bakımından birbirinden ayırd etmedik. Biz Allah'a teslim olan Müslümanlarız" (Bakara: 2/136)

"Elif, lam, mim. Bu o kitabdır ki, kendisinin Allah katından gönderildiğinde hiç şüphe yoktur. O, Allah'tan korkanlar için doğru yolun ta kendisidir. Onlar ki, herşeyi bilmediklerine inanırlar, namazlarını gereği gibi kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden, Allah yolunda harcarlar. Onlar sana indirilene de, senden öncekilere indirilenlere de inanırlar. Ahirete ise, gözleriyle görüyormuşçasına iman ederler" (Bakara: 2/1-4)

"Yüzlerinizi, doğu yahut batıya çevirmeniz, gerçek iyilik ve itaat değildir. Asıl iyilik ve itaat; Allah'a, Ahi-ret gününe, meleklerle, kitaba ve peygamberlere iman etmek, Allah sevgisiyle, mala karşı duyduğu sevgiye rağmen, akrabaya, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, dilenenlere ve köle ve esirleri kurtarmaya veren, namazını gereği gibi kılan, zekatlarını veren kimselerin, ahitleştikleri zaman ahitlerini yerine getirenlerin, sıkıntıda ve hastalıkta ve savaşın kızıştığı zamanlarda sabır ve metanet gösterenlerin, iyilik ve itaatidir. Onlar yok mu? Sadık olan onlardır ve onlar takvaya ulaşanların ta kendileridir" (Bakara: 2/177)

Buraya kadar naklettiklerimiz, zikrettiklerimiz, evliyanın kitaba ve sünnete sınıksız sarılmalarını, ve ayrıca onların kalbine doğan şeylere, kitaba ve sünnete götürmeden iman edilmeyi caiz gören bir masumiyetleri olmadığını bildirmek ve göstermektir. Zaten bütün Allah dostları da böyle bir ölçüde ittifak halindedir. Buna karşı olan, aksini söyleyen elbette ki veli değildir. Olsa olsa, ya kafir yahut da ceble esir olmuş müfritin, bağnazın biridir.

Gerçek bir veli olan Süleyman Darani diyor ki: "Ara sıra kalbime, bütün evliyaların kalbine düşen nüktelere benzer nükte düşer. Fakat ben onu, Allah ve Rasulü'ne, yani, kitap ve sünnete götürmeden asla kabul etmem"

Ebul Kasım Cüneyd de diyor ki: "Bizim üzerinde bulunduğumuz ilim, Kitap ve Sünnete dayalıdır. Kur'an'dan anlamayan, sadece hadis yazan bir kimseye, bizim ilmimiz hakkında konuşmak yaraşmaz"

Ebu Osman Nişaburi diyor ki: "Kim sünneti keflen ve fiilen nefsi üzerine amir kılsa, o kişi, hikmetle birlikte konuşur. Kim de nefsi isteklerini nefsinin amiri sayarsa, o kişi bid'atle konuşur"

Yüce Allah, Kur'an'da şöyle buyuruyor:

"Allah'a itaat ederseniz doğru yola erişirsiniz"

Ebu Amr b. Nüceyd de diyor ki: "Kitap ve sünnetin şe-hadet etmediği her şey batıldır"

Bir çok insan bu hususda yanlışla düşerek, bir şahıs veli ise, veliden sadır olan her söz ve hareket makbuldür. İsterse söz ve hareket kitaba ve sünnete uymasın, velinin sözüne ve hareketine uymak gerektiğine inanırlar. Bu sebeple de veli sandıkları sahtekarlara bile itaat ederler ve böylece Allah'a ve Rasule uygun olmayan vela sözü ve hareketine uymakla da, Allah'a ve Rasule isyan edenlerin durumuna düşerler.

Sahtekarlara uymak, bid'at ve dalalete uymaktır. Böylece, uyanlar küfre sürüklenirler ve Allah'ın şu ayetinde buyurduğu gibi olurlar:

"O gün zalimler pişmanlık içinde iki elini ısırıp: "Ah ne olurdu, ben de o peygamberin mahiyetinde, Allah'a bir yol edineydim" diyecekler. Keşke falanı kendime dost edinmeseydim. Ne yazık oldu bana!" (Furkan: 25/27-2?)

"O gün yüzleri ateşte evrilir çevrilirken: "Eyvah bize! Keşke Allah'a itaat etseydik, Rasule itaat etseydik!" diyeceklerdir. Onlara tabi olanlar da o gün: "Ey Rabbi-miz! Gerçekten biz başkanlarımıza ve büyüklerimize uyduk. Onlar da bizi yoldan saptırdılar" diyeceklerdir. Ey rabbimiz, onlara azabından iki katını ver. Onları büyük bir lanetle rahmetinden kov" (Ahzab: 33/66-67)

Bunlar şu hıristiyanlara benzer ve Allah onlar hakkında şöyle buyuruyor:

"O Hıristiyanlar; Allah'ı bırakıp, kendi bilginlerini, rahiplerini, Meryem oğlu Mesih'i ilahlar edindiler. Halbuki, bunlar da ancak bir olan Allah'a ibadet etmekle emrolunmuşlardır. O'ndan başka hiçbir ilah yok. O, bunların eş tuta geldikleri her şeyden münezzehtir" (Tevbe: 9/31)

Meal en naklettiğimiz bu ayetin ne demek olduğunu Allah'ın Rasulü'nden sordular. Allah'ın Rasulü şöyle cevap buyurdular:

"Hıristiyan bilginleri ve rahipleri, kendi cemaatlarına haram şeyleri helal, helal şeyleri de haram kıldılar. Halk onların bu emirlerini tutarak tavsiyelerine uymuş oldular. Onlara itaat ettiler. İşte halkın onlara bu husustaki itaatleri, körü körüne onlara ibadet etme anlamı kazandı"

Helali haram kılışları, dini esasları bozduklarına işarettir. Çünkü dini esasın temeli, Allah Rasulü'nün getirdiklerine inanmaktır. Bir bütün olarak da, Allah'a, peygambere, peygamberin getirdiklerine ve onun bütün insanlara, o insanlar ister Arab, ister Acem, isterse alim, abid, hükümdar; ister teba olsun, isterse cinlerden olsun, gönderildiğine içtenlikle inanmak gerekir. Zahir ve batın onlara inanıl-madıkça Allah'a ulaşamaz. Allah'a giden bundan başka bir yol yoktur. Şayet, Musa'ya (r.a.) ve İsa (r.a.) ve diğer bütün peygamberler son Rasul Rasulullah'a (s.a.v.) ulaşmış olsalardı, ona itaat etmekten başka bir şey yapamazlardı. Yüce Allah bu hususta buyuruyor ki: "Allah, peygamberlerinden ahid ve söz almıştı, "An-dolsun ki size kitapla hikmet verdim. Sizde olanı tastik edecek bir peygamber gelecek. Ona inanacak ve mutlaka ona yardım edeceksiniz. İkrar edip bu ahdi kabul ettiniz mi?" demişti. Onlar da "İkrar ettik" diye cevap vermişlerdi de: "Şahid olun, ben sizinle birlikte şahitlik edenlerdenim" demişti. Bunun ardından yüz çeviren olursa, işte onlar fasık olanların ta kendileridir"

(AI-i İmran: 3/81)

İbni Abbas diyor ki: Yüce Allah ne kadar peygamber gön-dermişse, onlardan ahid almıştı. Onlara; "Siz hayattayken, Muhammed'i gönderirsem, hepiniz ona tabii olacak ve yardımcısı olacaksınız" buyurmuştu. Kendilerine de, ümmetlerinden aynı ahdi almalarını istemişti.

Kur'an'da buna işaretlerle buyruluyor ki:

"Ey Muhammedi Sana indirilen Kur'an'a ve senden önce indirilene inandıklarını iddia edenleri görmedin mi? Tanımamaları emrolunmuş iken, putlarının önünde muhakeme olmalarını isterler. Şeytan onları çıkılmaz bir sapıklığa sokmak ister" (Nisa: 4/60)

Her kim, Allah Rasulü'nün getirdiği esaslara ve hayat düzenine itiraz eder, bu itirazında da Allah dostu sandığı bir şahsı taklid etmek gibi bir bahaneye saklanmaya çalışırsa, böyle bir kimse çok büyük bir sapıklık içinde demektir. Hiçbir gerçek veli, Allah'ın Rasulü'ne mümkün değil itiraz ve muhalefet edemez, etmez. İtiraz ve muhalefet eden, isterse en büyük bir veli sanılsın, böylesinin sözüne asla itibar edilmemelidir. Bir de düşünün siz ufak tefek kıymete sahip velileri

takip ve taklid etmek ne kadar sakat bir iştir.

Bunlardan çoğu, şayet incelenirse, şu itikad üzere oldukları görülür: Bazı konularda kendilerinden mükaşefe sadır olur veya insanların çoğunun yapamadığı harikuladeliğeler gösterir. Mesela: İşaretle bir şahsı öldürürmesi, vasitasız bir şekilde havalarda uçuşması. Olduğu yerde görünmesine rağmen, aynı zamanda Mekke ve benzeri yerlerde de görünmesi, su üstünde yürümesi, tasını boşlukta tutarak içine su doldurması, bilinmeyen yerlerden gıda alması, zaman zaman insanların gözlerinin önünden yok olması, uzaklardan kendisini yardıma çağıranın yardımına, bulunduğu yerden yardım etmesi, çalınan bir malın nereye saklandığını hiç aramadan haber vermesi, gibi, harikulade şeyler. Bütün bu saydığımız şeyleri yapmakta olmaları, yapanların veli olduğunu göstermez, ispatlamaz. Gerçek evliyanın kanadı odur ki: Bir kimse havada uça, su üstünde yürüse gene de aldatıcı olabilir ve arkasından kayıtsız şartsız bir biçimde gidilmez. Fakat bu fevkaledelikleri göstermenin yanında, Allah Rasulü'ne itaat ettiği de açıkça görülüyorsa, onun yasak ve emirlerini olduğu gibi yerine getiriyorsa, böylesinin bir veli olduğuna inanılabilir ve sözleri yerine getirilmeye değer bulunabilir.

Gerçekte, velinin kerametleri yukarda saydıklarımızdan daha da büyüktür. Zira yukarda saydığımız işleri, Allah dostları yapabileceği gibi, Allah düşmanı kimseler de yapabilir. Harika olaylar, her türlü insanlar arasında olagelmektedir. Bid'at ehli şeytanlar da böyle harikuladeliğe sahip olabilir.

Demek ki kendisinde harikuladeliğeler görünen herkesi, Allah dostu bir veli olarak görmek ve inanmak lazım gelmez. Her şeyden evvel, insanın yaptıklarına ve söylediklerine bakmalıdır. Yaptıkları ve söyledikleri Kur'an ve Sünnet'e uygun düşüyorsa, ne kadar güzel. Zira veliler, imanlarının nuruyla, batini gerçeklerin yüze vurmasıyla, İslam şeriatına sımsıkı sarılmalarıyla bilinir ve tanınırlar.

Anlatmaya çalıştığımız meseleler ve benzerleri bazı kişilerde mevcut olabilir. Fakat onlardan öyleleri vardır ki, ne abdest alır, ne de farz namazları kılar. Tersine, üstü başı leş gibi pislik içinde, köpeklerle bir arada bulunur. Hamam köşelerinde, çöplüklerde yatar kalkar. Üstü başı leş gibi kokar. Hasılı şeriatın istediği temizliğe asla itibar etmez. Bunların hiçbir dinde yeri yoktur.

Nitekim Allah'ın Rasulü buyuruyor: "İçinde, cenabet kişinin, köpeğin bulunduğu eve melek girmez. [35]

"Şu iki habis (pis kokulu) bitki olan soğan ve sarımsaktan yiyen koku saçta bizim mescidimize yaklaşmasın. Çünkü melekler insanların eziyet duyup ikrah ettiği kokulardan eza ve ızdırap duyarlar. [36]

"Yüce Allah temizliği sever, temiz şeylerden başkasını da kabul etmez"

"Beş şey zararlıdır. Bunlar ev içinde de, ev dışında da öldürülür. Yılan, fare, karga, dolangaç, saldırgan köpek ve akrep. [37]

"Kim ziraatını ve hayvanını korumak maksadı köpek beslerse, o, her gün için onun amelinden bir miktar eksilmesine sebep olur. [38]

"Yanında köpek taşıyan kimselere melekler arkadaşlık etmez. [39]

"Herhangi birinizin kabını bir köpek yaladığı zaman, kesi toprakla olmak üzere, o kabı yedi kere yıkayınız. [40]

Yüce Allah buyuruyor ki:

"Azabıma dilediğim kimseyi uğrattırım, rahmetim her şeyi kaplamıştır. Bunu Allah'tan sakınınlara, zekat verenlere, ayetlerimize inanıp, yanlarındaki İncil'de, Tevrat'da yazılı buldukları, haber getiren, okuyup yazması olmayan Rasulümüz Muhammed'e uyanlara yazacağız. O Rasul onlara uygun olan şeyleri emreder, fenalıktan meneder, temiz şeyleri helal, murdar şeyleri haram kılar, onların yüklerini hafifletir, ağırlıkları kadırır. Bu Rasule inanan, hürmet ve yardım eden, onunla indirilen nura inananlar; işte onlar saadete erenlerdir" (A'raf: 7/157)

Bir insan pis ve kir içinde yaşar, şeytanın emrettiği kötü işleri yapar ve hamam ve çöplüklerde vakit geçirirse; yılan, akrep, arı, köpek kulağı gibi şeyleri yer; sidik ve benzeri necis ve pis şeyleri içerse; Allah'tan başkasından yardım diler veya şeyhine doğru yönünü çevirerek secde

eder ve alemlerin Rabbi olan Allah'a ait kılmazsa; Kur'an dinlemekten hoşlanmaz da, diğer çalgı ve müzikleri, şiirleri dinlerse, şeytanın sazını Allah'ın sesine tercih ederse, böylesi bir kişi, gerçekten sapmış olan şeytanın yolundan ve izinden gitmiş olur ve onun dostu sayılır. Velilik ondan, o velilikten uzaktır.

İbni Mesud diyor ki:

"Sizden her biriniz nefsinden değil de, Kur'an'dan sorumlu tutulacak. Ona duyulan ilgiliden mesul olacak. Kur'an-ı seven Allah'ı seviyor demektir. Kur'an'dan hoşlanmıyorsa, Allah'tan ve Rasulü'nden hoşlanmıyor demektir.

Osman da (r.a.) diyor ki:

"Şayet kalpleriniz temizlenmişse, siz hiç bir zaman Allah'ın kitabı Kur'an'dan doymazsınız"

Yine İbn Mesud diyor ki:

Su baklayı yeşerttiği gibi, zikir de imanı kalpde öyle yeşertir. Saz, şarkı ve diğer teganniciler kalbe ancak nifak ilka eder. İnsan, imanın batini gerçeklerinden heberdarsa, rahmani hal ile; şeytani hali birbirinden ayırd edebiliyorsa, Allah onun kalbine kendi nurundan akıtır. Nitekim Yüce Allah buyuruyor ki: "Ey Muhammed! İşte sana emrimizle birlikte Cebrail'i gönderdik. Sen, kitap nedir, iman nedir daha önce bilmezdin. Fakat biz onu, kullarımızdan dilediğimizi onunla doğru yola erdirdiğimiz bir nur kıldık. Şüphesiz sen de insanlara, göklerde olanlar, yerde olanlar kendisinin olan Allah yolunu, doğru yolu göstermektesin. İyi bilin ki, işler sonunda Allah'a döner" (Şuara: 26/52) Ayette geçen nura ulaşanlardan maksat, Tirmizi'nin rivayet ettiği hadisde övülen kimselerdir.

"Mü'minin feraset kuvvetinden, sezisinden, gücünden korkun. Çünkü o, her şeye Allah'ın nuru ile bakar.[\[41\]](#)

Gerçek ve tek din alemlerin Rabbi olan Allah'ın dinidir. Çeşitli nebi ve rasullere ayrı ayrı şeriatler verilmişse de, onlara verilen şeriatler temelde birdir. Temel esaslar asla birbirinden farklı değildir. Şeriat, Allah'ın apaçık belirttiği gibi bir şeriattir. Allah'ın Yüce Rasulü buyurmuşlardır: "Allah her ümmet için bir şeriat göndermiştir" Maide suresinin bir ayetinde konumuzla ilgili olarak buyuruyor ki:

"Herbiriniz için bir yol, bir şeriat tespit ettik. Eğer Allah dilese idi, sizi bir tek ümmet yapardı. Fakat bu verdikleri sizi denemek içindir. O halde iyiliklere koşun, hepinizin dönüşü Allah'adır" (Maide: 5/48)

Konumuzla ilgili diğer ayetler de şunlardır:

"Sonra, ey Muhammed! Seni de din hususunda bir şeriat sahibi kıldık, ona uy, bilmeyenlerin heveslerine uyma. Şüphesiz onlar seni Allah'tan uzaklaştıramazlar. Doğrusu zalimler birbirlerinin dostudurlar. Allah'tan gereği gibi sakınanların dostu da Allah'dır" (Casiye: 45/18-20)

"Ama doğru yola girmiş olsalardı, onları denememiz için, kendilerine bol su içirirdik; kim Rabbini anmaktan yüz çevirirse* Rabbi onu gittikçe artan bir azaba uğratar" (Cin: 72/16-17)

Şeriat, ondan istifade etmek için hazır nehir gibidir. Ayette geçmekte olan "minhac" ise, gidilen işlek yol, demektir. Bütün bunları zikretmekteki sebep, dinin hakikatini açıklamaktadır. Bu da eşi benzeri olmama bakımından bir tek olan, kendine has olan Allah'a, gerektiği biçimde ibadet etmekle olacak bir iştir. İslam dini bu gerçeği bütün incelikleriyle kendinde toplamış bir dindir. Şöyle ki: Müslüman sadece Allah'a teslim olur, asla başkalarına değil. Ondaki başkasına teslim olup itaat eden, kesinlikle müşrik olur. Allah, sadece kendisine eş koşanları yargılayıp affına muhatab etmez. Bir kimse, kibirlenerek, büyülenerek Allah'a itaat etmekten sarfı nazar ederse, Kur'an'm tanıtımaya çalıştığı şu kimselere benzer:

"Rabbimiz; bana kulluk edin ki, size karşılığını vereyim. Bana kulluk etmeyi kibirlerine yedirmeyenler, çok alçaltıcı bir biçimde cehenneme gireceklerdir, buyuruyor" (Mü'min: 40/60)

Tam bir teslimiyet demek olan İslam, Rasuller ve nebilerden evvel gelenlerin de, sonra gelenlerin de tek dinidir.

"Kim İslam'dan başka bir dine yönelirse, onun yönelişi elbette ki doğru bir yöneliş olarak kabul edilmeyecektir. O ahirette de kaybedenler arasında olacaktır" (Al-i İmran: 3/86)

Bu gerçək, her zaman ve mekanda geçerlidir. Bütün Ra-sul ve nebilerin dini, Allah'a teslimiyet demek olan İslam'dır. İslamiyet, eşi benzeri olmayan, hiç kimseye hiçbir işinde muhtaç bulunmayan Allah'a teslimiyet demektir. Yüce Allah, Nuh'dan bahsederken şöyle buyurmaktadır: "Onlara Nuh'un kıssasını oku. Hani o, kavmine: "Ey kavmim; Şayet benim aranızda duruşum, Allah'ın ayet-leriyle size öğüt verişim, ağırınıza gidiyorsa, size diyecek bir şeyim yok. Ben ancak Allah'a güvenip dayanmaktayım. Siz ve ortaklarınız, artık toplanıp bir karara varın. Öyle bir karara varın ki, vardığınız bu karardan ötürü başınıza ilerde bir bela musibet gelirse pişmanlık duyma-yasınız. Sonra da verdiğiniz kararı bana bildirin. Hatta bana hiçbir mühlet de vermeyin! Eğer benim öğütlerimden yüz çeviriyorsanız ben sizden bu hususta zaten hiçbir mükafat istemedim. Benim mükafatım sadece Allah yanındadır. Ben Müslümanlardan olmakla emro-lundum" (Yunus: 10/71)

Yüce Allah İbrahim'den (a.s.) bahsettiği zaman da şöyle buyurmaktadır:

"Kendini bilmeyenden başka kim İbrahim'in dininden yüz çevirebilir? Andoisun ki biz onu dünyada beğenip seçmişizdir. O, şüphe yok ki, ahirette de muhakkak salihlerdendir. Rabbi ona: "Kendini hakka teslim et" dediği zaman o, "Alemlerin Rabbine teslim oldum" demişti"

"İbrahim bunu oğullarına da tavsiye etti. Torunu Yakup da öyle yaptı: "Ey oğullarım! Allah sizin için İslam dinini beğenip seçti. O halde siz de, başka değil, sadece Müslümanlar olarak ruh teslim edin!" dedi" (Bakara: 2/131)

Yüce Allah Musa'dan (a.s.) bahsettiği ayetlerden birinde şöyle buyurmaktadır:

"Musa dedi ki: "Ey kavmim! Siz eğer gerçekten Allah'a iman ediyorsanız ve O'na teslim olmuş Müslümanlar dan iseniz, artık ancak O'na dayanıp güvenin" (Yunus: 10/84)

Yüce Allah Yusuf'tan (a.s.) haber verdiği ayetlerden birinde de şöyle buyurmaktadır:

"Ya Rab! Bana mülk verdin ve sözleri te'vil etmemi öğrettin. Ey gökleri ve yeri yaratan! Sen dünyada da ahirette de benim tek yarimsin. Benim canımı Müslüman olarak al. Beni salihler zümresine kat" (Yusuf: 12/101)

Yüce Allah Musa'ya inanan sihirbazlar hakkında söz ederken buyuruyor:

"Ey Rabbimiz! Üstümüze sabır yağdır, bizi Müslümanlar olarak öldür" (A'raf: 7/126)

Beikıs'dan bahseden bir ayette buyruluyor:

"Ben Süleyman'la birlikte alemlerin Rabbi'ne teslim oldum"

Havarilerden bahsederken de buyruluyor:

"Biz Allah'a inandık ve sen şahit ol kî biz Müslümanlardanız" (Maide: S/111)

Meal en zikrettiğim ayetlerden anlaşılıyor kî, bütün peygamberlerin dini birdir. Şeriatleri çeşitli, fakat dinleri İslam. Buhari ve Müslim'de Allah'ın Rasulü'nden bu hususta şu nakil vardır:

"Bütün peygamberlerin dini birdir"

Allah'ın kitabında da bu husus şöyle anlatılmaktadır:

"O dini doğru olarak benimseyip tutun, onda asla ihtilafa düşmeyin, diye, asıl dinden, hem Nuh'a tavsiye ettiğini, hem sana vahyeylediğimizi, hem İbrahim'e, Musa'ya ve İsa'ya tavsiye ettiğimizi sizin için de şeriat yaptı. Senin kendilerini davet etmekte olduğun bu din müşriklerin üzerinde büyüdü, onlara ağır geldi" (Şura: 42/13)

"Ey Rasuller! Temiz ve helal şeylerden yeyin, güzel amel ve hareketlerde bulunun. Çünkü ben, ne yaparsanız çok iyi bilenlerdenim. Şu insanlar bir tek ümmet halinde sizin ümmetinizdir. Ben de sizin Rabbinizim. Benden hakkıyla korkun! (Mü'minun: 23/52)

Bu ümmetin ilkleri, imamları ve Allah'ın veli kulları, bütün peygamberlerin, peygamber olmayan evliyadan çok üstte olduğunda ittifak halindedir. Yüce Allah, nimet verdiği mutlu kullarını dört mertebede sınıflandırmıştır. Nisa suresinin 69. ayetinde bu dört mertebeden şöyle bahsetmektedir:

"Kim Allah'a ve peygambere itaat ederse, işte onlar, Allah'ın kendilerine nimet verdiği peygamberlerle, sadıklarla, şehitlerle, salih ve iyi insanlarla birlikte. Onlar ne iyi arkadaşlardır" (Nisa: 4/69)

Al-i İmran suresinde de şöyle buyrulmaktadır:

"Siz insanların iyiliği için yeryüzüne çıkarılmış en hayırlı ümmetsiniz. İyiliği emreder, kötülükten vaz geçirmeye çalışırsınız. Çünkü Allah'a inanıyorsunuz" (Al-i İmran: 3/110)

Fatır suresinde de şöyle buyrulmaktadır:

"Sonra biz o kitabı kullarımızdan beğenip seçtiklerimize miras olarak bıraktık" (Fatır: 35/30)

Allah'ın Rasulü'nden, Müsned'de şöyle bir hadis rivayet edilmektedir:

"Sizler yetmiş ümmeti tamamlarsınız, Allah katında siz hepsinden daha iyisiniz"

Allah'ın son Rasulü Rasulullah'ın (s.a.v.) ümmeti ümmetlerin en ileri gelenidir, en hayırhsıdır. Bu ümmetin en önde olanı da, Allah Rasulü ile birlikte yaşamış, onunla omuz omuza İslam için savaşmış olan topluluktur. Nitekim sahi-heynde buna şöyle işaret edilmektedir:

"En hayırlı asır benim gönderildiğim asırdır. Ondan sonraki derecede, birinci asırdan sonra gelen asırdır. Onlardan sonra, birbirini sırayla takip eden asırlardır.[42]

Yine, Buhari ve Müslim'de zikredilen bir Rasul sözü de şöyledir:

"Ashabıma dil uzatmayın; Nefsim elinde bulunan Allah'a yemin ederim ki, sizden biriniz Uhud dağı kadar altın harcasa Allah yolunda, yine de onların ne bir avuç ha-yırının, ne de yarım avuç sadakasının faziletine ulaşamazsınız! [43]

Ashab içinde en hayırlısı da, ilk Müslüman olanlarla, En-sar, yani Allah Rasulü'ne iman edip yardım eden, İslam devletinin temelini oluşturan hareketin kahramanları olan Medine'lilerdir.

Yüce Allah bu meseleye şöyle işaret buyurmaktadır:

"İçinizde fetihten evvel, Allah yolunda harcayan ve savaş eden kimseler diğerleriyle bir olmaz. Onlar derece bakımından, o fetihden sonra harcayan ve muharebe edenlerden daha üstündür. Bununla birlikte, Allah, bu iki zümreden her birine en güzel olanı, yani cenneti vaad etti. Allah, ne yaparsanız hakkıyla bilendir, haberder olandır. İslamda birinci dereceyi kazanan muhacirler ve ensar ile, onlara güzellikle tabi olanlar yok mu? Allah onlardan razı olmuştur. Onlar da Allah'tan razı olmuşlardır" (Tevbe: 9/101)

İslamda birinci dereceyi kazananlar, fetihden önce malını Allah yolunda harcıp savaşanlardır. Fetihden kasıt, Hudeybiye savaşıdır ki, Mekke'nin fethinden evvel cereyan etmiştir. Bu savaşta Yüce Allah Mekke'nin fethedileceğine şöyle işaret buyuruyor:

"Biz Hudeybiye savaşı ile, apaçık görünmekte olan bir büyük zafer yolu açtık. Bu geçmiş ve gelecek günahını Allah'ın yarhğaması, senin üzerindeki nimetini tamamlaması, seni bu sayede doğru yola iletmesi içindir"

(Fetih: 48/1-2)

Bunun üzerine shab sordu:

"Ey Allah'ın Rasulü! Bu savaş bir fetihmidir?" Allah'ın Rasulü "Evet" diyerek cevap verdi.[44]

Birinci dereceyi kazananların en üstünü hiç şüphe yok ki, dört halifedir. Onların da en üstünü, Ebu Bekir (r.a.), sonra da Ömer'dir (r.a.)- Allah onların hepsinden razı olsun.

Sahabe ve tabiinden, bu ümmetin imamları ile, bütün alimlerden gelen maruf kanaat budur. Konumuzu aydınlatan, alıklığa kavuşturan bütün delilleri "Minhacu's-Sün-net'in-Nebeviyye fi nakz-ı Kelamı Ehl-i Şia ve'l Kaderiyye" isimli kitabımızda zikretmişizdir. İsteyenler oraya bakabilirler ve geniş bir malumat elde etmiş olurlar.

Özetlersek; Ehl-i Sünnet'ten bir grup ile Ehl-i Şia, peygamberden sonra bu ümmetin en üstününün halifelerden biri olduğunda, ve sahabeden sonra gelen hiçbir kitlenin onlardan üstün olamayacağıında ittifak etmişlerdir.

Allah velilerinin en üstünü, Allah Rasulü'nün getirdiği şeriatı en iyi bilen ve sadece bilmekle kalmayıp hayatma tatbik ederek, Rasulullah'a (s.a.v.) uyan ve bu konuda örnek teşkil eden kişidir. Rasulün ashabı, Rasulün Allah'dan getirdiği dini en iyi bilen ve hayatına uygulamaktan başka maksadı bulunmayan kimseler olduğu için büyüktür, ümmetin en üstünüdür. Ebu Bekir Allah Rasulü'nün getirdiği gerçekleri en iyi bilen ve bildikleriyle amel eden kimse olduğu için, Allah velilerinin de en üstünü sayılır. Demek ki, Muhammed ümmeti bütün ümmetlerden

üstündür. Bu ümmetin en üstünü Allah Rasulü'nün dönemini Müslüman olarak yaşamış olanlardır ve bu dönemi yaşayanların en üstünü de Ebu Bekir'dir (r.a.).

Çok büyük bir yanlışlığa düşmüş bir grup, son Rasulün bağılı evliyanın, diğer evliyalardan üstün olduğunu zannetmektedir. Halbuki ilk Müslümanlardan hiçbir kimse, bu konuda böyle bir İddiada bulunmamışlardır. Sadece, Muhammed b. Ali el-Hakimi el-Tirmizi, bu konuyla ilgili bir eser yazmıştır ama, bu eserin bir çok yerleri yanlıştır ve çok büyük hatalarla doludur. Ne kadar yazık ki, bu yanlış ve hatalı görüşler, sonradan gelen bazı alimlerin üzerinde etki yapmış olacak ki, onlardan bir kısmı, evliyalığın da sonu olacağını sanmış, hatta bir kısmı daha da ileri giderek, evliyanın sonuncusunun risaletin sonuncusundan üstün olacağını zannetmiş: Allah'ı bilme, O'ndan ilim alma hususunda daha ileri derecede olduğuna itikad etmişlerdir. Hatta o kadar ileri gidenler olmuştur ki, son Rasulün; Allah ilmini evliyanın en sonuncusundan alacağını, bu evliya aracılığı ile Allah ilminin derinliklerine dalacağını zannetmişlerdir bunlar.

Nitekim Futuhat-ı Mekkiye ve Fusus adlı kitapların sahibi olan İbn Arabi de bu zandadır. Hiç şüphe yok ki, bunlar bütün peygamberlere ve Allah velilerine muhalefet etmekle birlikte, şeriata, ve hatta saf akla da uymamışlardır. Şunu da hemen ekleyelim ki, peygamberler, kendi zamanlarında bu ümmetin velilerinden ve bütün peygamberler, geçmiş ve gelecek bütün velilerden üstündürler. Artık bütün enbiya evliyanın, kendilerinden sonra gelenlerden Allah'ın ilmini öğrenebilmesi mümkün olabilir mi? Böyle bir saçmalık nasıl düşünülebilir? Zira; riatem-i evliya bütün evliyalar-den üstün değildir. Fakat, son Nebi olan Rasulullah'm (s.a.v.) bütün nebilerden ve Rasullerden üstün olduğunu Allah kitabında beyan etmektedir.

Allah'ın î^hasulü de buyurmaktadır ki: "Ben Ademoğulların efendisiyim, fakat bunda iftihar edilecek bir şey yok. Kıyamet günü cennetin kapısına gelir ve açılmasını isterim. Cennet bekçisi olan Hazin bana: Kimsiniz? diye sorar; MuhammedMm diye cevap veririm. O zaman Hazin: Zaten ben de cennetin kapısını sizden önce hiç kimseye açmamakla emrolundum; der ve kapıyı açar"

Miraç gecesinde, Allah, onun derecesini bütün peygamberlerden üstün tuttu. Her Rasul ve nebinin üstüne çıkardı onun derecesini. Allah Rasulü, Yüce Allah'ın şu buyruğuna diğer peygamberlerden daha layık bulunmaktadır:

"İşte bu peygamberler yok mu? Biz onların kimini kiminden üstün kıldık, ayrı ayrı meziyetler verdik. Allah onlardan birisiyle söylemiş, birini de çok üstün derecelere çıkarmıştır, yükseltmiştir" (Bakara: 2/253) Daha buna benzer bir çok deliller mevcuttur. Bütün peygamberlere vahiy gelmiştir. Özellikle Rasulullah (s.a.v.), kendi peygamberliğinde, başkasına muhtaç kılınmadığı gibi, şeriati da, ne önceki, ne de sonrakilere muhtaç olmuştur. İsa'nın (a.s.) durumu böyle değildir. Onun şeriati bir çok hususlarda Tevrat'a dayanır ve onun bir tamamlayıcısı olarak kabul edilir. Bu bakımdan, hıristiyanlar, Zebur ve Tevrat gibi, daha önce gelen kitaplara ve yirmi dört peygamberin getirdiklerine bir çok meselede muhtaçtırlar. Rasulullah'tan (s.a.v.) önce gelen ümmetler, ilham yolu ile haber alan kimselere muhtaç durumda-idiler. Fakat Rasulullah (s.a.v.) ümmeti böyle değildir. Allah, onları, Rasulullah (s.a.v.) gibi, zenginliklerle dolu bir peygamberle beslediğinden, ne başka peygamberlere, ne de ilhamla haber alıcılara ihtiyaçları yoktur. Peygamberimizi diğer peygamberlerden ayıran faziletin, marifetin ve güzel amellerin tümü kendisinde toplanmıştır. Rasulullah'a (s.a.v.) Allah'tan ne gelmişse, ya doğrudan doğruya, ya da bir melek tarafından getirilmiştir. Bir beşerin araya girmesi bahis konusu değildir.

Velilere gelince. Onlardan hangisi olursa olsun, peygamberden kendilerine bir haber ulaştığında, ona uymazlarsa, Allah'ın velisi olamazlar. Kendisine doğru ve hak olan din, sadece'Rasulullah (s.a.v.) aracılığı ile gönderilen dindir. Diğer peygamberler döneminde de durum aynı böyledir.

Bunun aksini düşünmek yani, Rasumllah'ın (s.a.v.) risa-Ieti kendisine ulaşmadığı halde, kendisini veli zannetmek, onun önderliğini kabul etmeden Allah'a dost olacağını sanmak, gaflet değil, küfür veya ilhaddır. "Ben ancak zahiri ilimlerde Rasulullah'a (s.a.v.) muhtacım, fakat, batın ilminde ona muhtaç değilim!" Yahut; "Sadece şariat ilminde ona muhtacım, fakat hakikat ilminde ona muhtaç olamam!" diyen bir kimsenin durumu; "Rasulullah (s.a.v.) sadece üm-mi cahillere gönderilmiş bir peygamberdir. Bizim gibi ehl-i kitaba gönderilmiş değildir" diyen, yahudi ve hıristiyan-larm durumuna benzer ve hatta onlarmkinden daha kötü bir haldir. Bu iki topluluk, bazı şeylere inanıp, bazılarına inanmadıkları için kafir olmuşlardır. "Rasulullah (s.a.v.), zahiri bir ilimle gönderilmiştir, batini ilimle gönderilmemiştir" diyenler de, bazı şeylere inanıp,

bazı şeylere inanmayan ve bu sebeple de kafir sayılan topluluklara benzerler. Elbette ki, onlardan daha şedid bir kafir sayılırlar. Zira, kalbi imanin, iç terbiyenin ve halin ilmi olan batın ilmi, bütün ilimlerin sırrını bilmek manasına da gelmektedir. Demek ki, batın ilmini bilen, aynı zamanda zahir ilmi olan şeriatı da bilecektir. Elbette ki, batın ilmine vukufu olan bir kimse, sadece zahiri emellere dair bilgi taşıyandan derece bakımından daha üstündür.

Bir kimse; "Rasulullah (s.a.v.) ancak İslar zahiri ilimlerini insanlara tebliğ ve talim ettirmiştir, imanin haki-katlarını ise ettirmemiştir; çünkü bu batini gerçekler Kur'an ve Sünnet'le elde edilemez" diyecek olursa, böyle bir kişi, peygamberin getirdiklerinin bir kısmına inanıp, bir kısmına inanmadığını ilan etmiş olur ki, böyle bir kişi "bazı şeylere inanırım, bazılarında inanmam" diyen sapığın halinden daha beter bir durumdadır. Böyle imansızlar, velayetin nubuvenin üstün olduğunu iddia ederler ve bu konuda insanların zihnini karıştırırlar. Bunlar derler ki:

"Biz velayet makamından peygamberlerle eşit noktadayız ve bu hal onların asaletinden daha üstündür"

Böyle bir inanış, sapıklığın en ileri derecesidir. Çünkü, Rasulullah'm (s.a.v.) velayeti öyle bir mertebededir ki, ne İbrahim, ne Musa, ne de başka hiçbir kimse, ona benzer bir mertebeye asla ulaşmış değildir. Nerede kaldı ki, yukarda-ki sapıklığı ileri süren imansızlar, onunla aynı velayet derecesine sahip olsunlar!

Allah'ın Rasulü, hem nebi, hem de velidir. Onun risale-ti, nubuvetini, nubuveti de velayetini içine alır. Velayeti olmayan bir risalet, yani ilahi haber olmaz. İlahi haber geldiği halde, Allah'ın Rasulü'nün veli olmaması mümkün değildir. O hiçbir zaman velayetten uzak tutulmuştur denilemez. Onda öyle bir velayet vardır ki, hiç bir kimsenin velayeti onun velayetiyle mukayese bile kabul etmez. O kadar ileri derecede bir velayettir onunki...

Bu sapıklar, İbni Arabi'nin iddia ettiği gibi "veliler kendi ilimlerini, Rasule gelen meleğin aldığı kaynaktan alırlar" itikadındadırlar. Anlaşıyor ki, bunlar, felsefecilerin yanlış kanaatlarını alıp, mükâşefe şekline dönüştürüyorlar. Şöyle ki: Felsefeciler, varlıkların, feleklerin, ezeli ve ebedi olduğunu iddia ederler. Bunların bir illeti ve o illetle aralarında benzeşme olduğunu söylerler. Aristo ve ona tabi olanlar bu fikirdedir. Bir başka türlü de söylenmektedir bu manadaki sözler. Mesela, varlığın vücudu kendi içindedir, zatıdır, iddiası gibi. İbni Sina ve takipçileri de bu fikirdedirler. Varlıkların, yahut da feleklerin, gökleri ve yeri, aralarında bulan her şeyi yaratan, eşyayı kendi kudretiyle dilediği gibi halkeden kudretin Rab olduğunu bir türlü söyleyemezler, söylemezler. Onlara göre, Allah, bu varlığı kendi irade ve isteği ile yaratmamıştır. Cüzleri ve teferruatı da bilmez yaratan Rab... Böyle bir iddia elbette ki, yaratıcı olan Allah'ın sonsuz ilmini inkar etmektir. Aristo böyle düşünmektedir. Bunlara göre, Allah, değişime uğrayan şeylerin ancak külli yanım, genel yapısını bilir. İbni Sina bu itikaddadır. Böylece fasit bir inkar çerçevesi içinde dolanıp dururlar bunlar.

Bu iddiaların asıl mahiyeti, apaçık anlaşılacağı üzere, Allah'ın eşyayı ayrı ayrı bilmediğini ileri sürmektir. Çünkü, külliyattan, genel yapıdan başka bir şeyi bilmeyen bir ilah, mevcut varlıktan hiçbir müşahhas yaratığı bilmiyor demektir. Genel yapıyı bilmek, sadece bir mücerret tanımadır. Sadece zihinlerde bir küçük yeri bulunur. Zihin haricinde, mevcut değildir.

Bununla ilgili delil ve görüşlerimiz "Akılla nakil birbiriyle çatışır iddiasını reddetmek" adlı kitabımızda yeteri kadar gösterilmiştir. Merak edenler oraya müracaat edebilirler.

Demek ki, bunların küfrü, yahudi ve hıristiyanların küfründen daha ileri bir küfürdür. Hatta, Arap putperestlerin küfründen de daha beterdir. Çünkü bunlara göre, Allah gökleri ve yeri yaratmış, yaratığı kendi dilemesi ve kudretiyle halketmiştir... Halbuki Aristo ve diğer yunan filozofları, yıldızlara ve putlara taparlar, peygamberleri ve melekleri bilmezlerdi. Aristo'nun bunları bildiğine dair kayıt yoktur. Bilgileri, salt ve yalın bir biçimde, tabiat olaylarına ve görüntülerine dayalıdır. Onun için, ilah konusunda ilri sürdürdükleri fikirlerin hemen hemen hepsi de yanlıştır.

Yahudi ve hıristiyanlar ise, kitaplarını yürürlükten kaldırıp değiştirdikten sonra da, astronomi ilimlerini onlardan çok daha iyi bilirdiler.

Ama sonradan gelen İbni Sina ve benzeri gibi düşünürler, felsefe mesleğinde olanların görüş ve düşünceleriyle, nebi ve rasullerin getirdikleri ilahi hakikatlar arasında bir bağını kurmaya çalışmışlar; bu maksatla da, Cehmiyye ve Mu'tezile'nin temel görüşlerini alıp, başka başka

kalıblara dökerek, bundan kendileri için pay çıkarmaya bakmışlardır. Bu konuda bahsi edilenlerin içine düştükleri çelişkileri ve bu sebeple sebep oldukları fesadı bir kaç yerde ifade etmeye çalışmıştık.

Onların içine düştükleri en büyük çelişki; ilahi sırrın zerresiyle bile ilgisi olmayan yunan filozoflarına bağlı oldukları halde, Peygamberlerin getirdiği ilahi sırrın zafer kazandığını görünce, bağlı buldukları filozofları yüceltebilmek için, onları ilahi sırlara vakıfmış gibi göstermeleridir. Allah, melek, kitap, Rasul ve ahiret gününden hiçbir haberi bulunmayan selefleri filozofların söz ve görüşleriyle, ilahi kaynaktan gelen gerçekleri birbiriyle uzlaştırmak ve hatta birleştirmek istemeleri, bunların en büyük yanılgıları ve çelişkileridir.

Bu batıl takipçileri, akıl yobazları, filozof mukallidleri, "Ukul'ü-Aşere" diye bir densizliği ispata çalışıp, bu duruma "Mücerredat" (Cisim olmayan fakat akılla algılanabilen varlık) ve "Müferekat" (akıl madde değildin anlatan deyim) ismini verdiler.

Bu yetmiyormuş gibi, feleklerin (Gökler, zaman, talih, dünya, her gezegenin gökyüzündeki katı) birer nefis olduğunu, tasarruf sahibi olacak irade sahibi bulunduğunu ispata yeltendiler. Bir çoğu, feleklerin araz (asıldan olmayan, sonradan var olan) olduğunu, bir kısmı da cevher (asıl olan, yaradılışla birlikte var olan) olduğunu ileri sürdü ve Öyle kabul edilmesini istedi.

İspata çalıştıkları bu mücerred kavramlar eğer tahkik edilirse, kendilerine ait olmayıp, taklid ettikleri yunan filozof-larına ait olarak görülür. Aym zamanda, zihin faaliyetinin dışında değil, içinde olduğu da kolayca tespit edilebilir.

İbni Sina ve benzerleri, risalet konusunu, filozofların fasit düşünceleri ve iddiaları üzerine bina edip oturtmak istedikleri zaman, şu iddiaları ileri sürdüler:

Peygamberliğin üç özelliği vardır. Bu Özellikler her kimde varsa, ona peygamber denilebilir:

1- İlmi kuvvet ve gücün varlığı. Buna kutsal güç denir ki, böyle bir kuvvete sahip olan kişi, hiç bir eğitim öğretim görmeden ilme sahip olabilir.

2- Hayal gücünün varlığı. Bu gücü olan biri, uyuyan bir insanın görüp duymasında olduğu gibi, kendi nefsinde bazı büyük hakikatleri görebilir veya bazı şeyleri işitebilir. Bu görülen ve duyulan şeylerin zihin ve hayal dışında bir bildiğimiz varlıkları yoktur. Onlar, tahayyül ettikleri, zihinlerinde canlandırdıkları şeylerini suretlerin birer melek olduğunu ve seslerin de ilahi bir ses, mesaj hüviyetinde bulunduğunu sanarlar.

3- Aleme tesir edebilecek hareket halindeki bir gücün bulunması. Bu görüşe bağlı olarak onlar, Peygamberlerin mucizelerini, velinin kerametlerini ve sihirbazların sihirlerini, nefiste var olan bir kuvvet olarak görürler. Bu konuda, kendi nefislerinin kabul ettiklerini benimser, reddettiklerini de inkar ederler. Mesela, Musa'nın (a.s.) asasının yılan olduğunu kabul ederler ama, Ay'ın ikiye yarıklığım kabullenmez, inkar ederler.

Diğer muhtelif konularda kaleme aldığımız eserlerde bu konuya çok geniş biçimde yer vermişizdir. Söylemek istediğimiz şey; bu gibilerin söylediği, ileri sürdüğü fikirlerin

dini bakımdan hiçbir değeri bulunmadığıdır. Zira, peygamberlerin haberini verdiği melekler diridirler. Konuşurlar ve yaratıkların en yücesidirler ve de sayıları sayılamayacak kadar çoktur.

Kur'an'da Allah buyurmaktadır: "Rabbin askerlerinin sayıları sayılamayacak kadar çoktur ve onların sayısını Rabbinden başkası asla bilemez" Demek ki, meleklerin sayısı ne on adettir ve ne arazdır. Onlar, ilk var olan şeyin akıl olduğunu sonradan olanların ise hep akıldan doğduğunu, oluştuğunu ileri sürürler.. Faal olan onuncu aklın, kendinden altta bulunanların Rabbi olduğunu belirtirler.

Bütün bu iddiaların batıl ve iğrenç olduğunu, peygamberler aracılığı ile gelen ilahi gerçekler önünde görüp bilmekteyiz. Meleklerden herhangi biri, Allah'ın var olmasını istediğinden başkasını var edemez; Yahut da O'ndan yok edilme emri gelmeyen de yok edemez.

Onlar, akılı, hadiste geçmekte olan şu akıl olarak kabul etmek isterler, işlerine geldiği için Allah'ın ilk yarattığı şey akıldır. Alah ona; "Beri gel!" deyince geldi; "Geri git!" deyince de, gitti... Bunun üzerine Allah; "İzzet ve celalim hakkı için, benim katımda senden daha kerim ve yüce mahluk yaratmadım. Seninle tutacağım, seninle vereceğim. Sevap senin içindir. Ceza da sanadır" buyurdu.[45]

Buradaki akla kalem adı da verilir. Çünkü, İmam Tirmi-zi'nin rivayet ettiği bir hadiste şöyle buyrulmaktadır: "Allah en evvel kalemi yaratmıştır" Akıl hakkında rivayet edilen hadis, muteber hadisçilere göre tamamen uydurmadır. Ebu Hatim Beşti, Dara Kutni ve İbni Cevzi gibi bilginler de bu konudaki hadislerin uydurma olduğunu söylemişlerdir.

Hadis metnindeki asıl deyim; "Allah ki, akıllı yarattığında..." biçimindedir. Asla, "Allah ilk önce akıllı yarattı" şeklinde değildir.

Demek ki, Allah akıllı yaratmadan önce, bir çok şeyler yaratmıştır.

Onlara göre, ister yüce ve ulvi olsun, ister aşağılık ve sülfi, alemin bütün cevherleri akıldan sudur etmiş, ondan doğup ortaya çıkmıştır. Hadis-i şerifin ifadesi nerede, bu sakat ve batıl görüş nerededir?

İbni Sina ve benzerlerinin bu konuda yanılmalarının sebebi şudur:

Müslümanların lügatlerinde geçen akıl kelimesi yunan lügatında geçen akıl kelimesiyle aynı anlama alınmıştır. Bu iki ayrı lügattaki akıl kavramı aynı sanılmış ve bir tutulmuştur.

İslam dininde akıl, (Akale, yekulu) fiilinden gelen bir mastardır. Aynen Kur'an'da zikredildiği anlamda.

Halbuki, filozoflara göre akıl, kendi nefsiyle kaim bir cevherdir. Yani, muhtar, Özerk, isteğini yapan bir fail...

İşte aklın böyle bir tanımı, Kur'an ve hadisin tanıttığı akla tamamen ters bir tanımdır.

Bu tanım ne Kur'an'a ve ne de Hadis'e uymamaktadır.

Yine bu filozoflara göre, yaratılmış alem, akıl ve nefislerdir.

Nitekim Ebu Hamid (Gazali), yaratılmış alemden "Cisimler alemi" olarak bahseder. Ve buna "Alem-i emr" adını verir. Bazan da akla, "Alem-i Ceberrüt", nefislere "Alem-i me-lekut" ve cisimlere ise "Alem-i mülk" denilmektedir.

Peygamberlerin getirdiği hakikatin dilini bilmeyen, Kitap ve Allah Rasulü'nün senetinin gerçek hüviyetine sahip olmayan kimseler; kitap ve sünnette geçmekte olan Mülk, Ceberrüt, meleküt gibi kavramları, bu anlayışlarına uygun sanırlar. Halbuki, işin gerçeği böyle değildir. Bütün bu filozof mukallidi kişiler, iteri sürdükleri batıl fikirlerle Müslümaftıarm gerçeklere ulaşmalarına engel olmuşlardır.

Feleğin kadim olduğunu iddia ettikleri gibi, sonradan olma olduğunu da ileri sürmüşlerdir. Bakınız siz çelişkinin büyüklüğüne. Ya biri doğrudur, ya da öbürü. İkisinin aynı yerde bulunmaları mümkün değildir. Ne Arab'ın lügaında ve ne başka herhangi bir ügatta, ezeli ve kaim olan bir şeye, rmihdese denildiği görülmemiştir.

Allah, kendi kadim kitabında, bütün her şeyin yaratıcısı olduğunu söylemiştir bize ve bundan başka türlü bir gerçek yoktur bizim için...

Her mahluk sonradan yaratılmıştır; onlar evvelce hiç yokken var edilmiştir. Onları vazeden ulu kudret, her şeye kadir olduğu gibi, bir şeyi hiç yoktan var etmeye de kadirdir.

Zaman zaman Cehmiye ve Mutezile bunlara cevap vermeye çalışmıştır. Pakat verilen bu cevaplar, Allah Rasu-lü'nün, bu kainatı hiç yoktan var eden Allah'tan getirdiği gerçekler iyice bilinmeden ve akli kaziyeler İle hükmedilmeden yapıldığı için, çok verimsiz ve etkisiz kalmıştır. Düşmanları yenip İslam'a hizmet verme imkanı bulamamışlardır. Hatta, bazı hallerde, onların batıl iddialarına iştirak etmek zorunda kalmışlardır. Makul ve kabul edilebilir fikirlerini ise, bilmeden reddetmişlerdir. Bunların akli ve nakli ilimlerdeki eksiklikleri, Ötekilerin kusurlarından bir çoğunu işlemek durumunda bırakmıştır Mu'tezile ve Cehmiye'yi...

Onların bu konuda düşmüş oldukları yanlışlıkları başka yerlerde iyice açıklamıştık.

İslami hikmetten uzaklaşıp felsefeye kayan ve filozofla-şan bu adamlar sapıklıklarını, Cibril'in, Allah Rasulü'nün hayalinde canlandığı ve nefsinde teşekkül eden bir durum olduğunu iddia etme noktasına kadar varmışlardır. Hayalin akla tabi olduğunu ileri sürerek, Cibril'in aklın emrinde bir varlık olduğunu kabul ediyorlar.

Önün için, yani, kendileri akıllı oldukları için de, bu felsefecilere bağlı bu inkarcılar, Allah'ın velisi olduklarını söylemişler ve "Allah'ın velileri, Allah'ın peygamberlerinden daha üstündür... Çünkü,

biz bizde var olan bilgileri doğrudan doğruya, hiç vasıtasız olarak Allah'tan alıyoruz" gibi, batıl ve de çok sakat iddiaları ileri sürmüşlerdir.

"Fütihat" ve "Füsüs" adlı kitabın sahibi İbni Arabi, bilgilerini Rasule vahiy getiren meleğin getirdiği kaynaktan aldığı söyler... Ona göre, vahiy meleğinin getirdiği haberlerin kaynağı, akıldır. Peygambere vahiy getiren melek olan Cibril de, hayaldir, tasavvurdur. Hayal ise, akla bağlı olduğundan, daha aşağı bir yerdedir.

Bu zatın insanı şaşırtan fasit zannına göre, peygamberler, bilgilerini hayalden alır. Kendisi bilgilerini aslı kaynak olan akıldan aldığı için, kendisini peygamberlerin üstünde görmüştür.

Eğer peygambeler, onun zannetteği gibi olsaydı, o zaman, peygamberlerle herhangi bir mü'min arasında ne fark kalırdı?

İbni Arabi'nin bilgisini aldığı söylediği kaynak, nübüvvetin kaynaklarından değildir. Onun için de, peygamberlikle kıyaslanıp, onu üstün kabul etmek mümkün olmaz.

Hem aynı mahiyette olsa bile, nasıl üstün olur? Onların anlattığı şey, mü'minlerden herhangi bir fert için de nüm-künat içindedir. Yani, kendilerinde var olduğunu söyledikleri hassalar, her mü'minde olan hassalardır ve bir orji-nallikleri de yoktur. Sıradan bir haldir. Övülecek bir vasıf asla değildir.

Peygamberlik mesleği ve hali ise, bunun ötesinde, çok üstünde bir mertebedir ve özelliği bakımından orjinaldir, şahsa mahsustur. İbni Arabi ve onun yolanda olanlar, kendilerini ne kadar sufilerden gösterirlerse gösterebilirler, felsefeci mühlid olmaktan kendilerini kurtaramazlar. Bırakın İslam sufüerinden olmayı, onlar, ilim ehlinin sufilerinden bile değildirler. Nerede kaldı, onlar kitap ve sünnetin beyan ettiği büyüklerden olsunlar...

Kitap ve sünnet ehlinin büyükleri ayan beyan ortadadır ve onları hiç kimse inkar edemez. Onlardan bir kısmı şunlardır:

Fudayl b. İyad, İbrahim b. Ethem, Ebu Süleyman el Da-rani, Ma'ruf-u Kerhi, Cüneyd b. Muhammed Bağdadi, Sehl b. Abdullah el Tusteri ve benzeri büyükler. Yüce Allah bunların hepsinden razı olsun. Hata ve bütün eksikliklerden uzak olan şanı Yüce Allah, Kur'an-ı Kerim'de, melekleri onların dediklerine zıt sıfatlarla vasıflandırmıştır.

Ayeti celüenin şu mealine benzer şekilde: "Onlar: "Rahman çocuk edindi" dediler. Allah çocuk sahibi olmaktan münezzehtir. Melekler O'nun şerefli kullarıdır, O'nun sözünden Önce ve başka söz söylemezler; yalnız O'nun emrini yerine getirirler. Allah onların yaptıklarını ve yapacaklarını bilir; onlar Allah'ın hoş-nud olduğu kimselerden başkalarına şefaet etmezler ve O'nun korkusundan tir tir titrerler. Bunlardan her kim, "Ben Allah'tan ayrı bir ilahım" derse, işte biz böylesini cehennemle cezalandırırız. Zalimlerin cezasını işte böyle veririz" (Enbiya: 21/26-29) Yüce Allah bir başka ayeti kerimesinde mealen şöyle buyurmuştur:

"Göklerde nice melekler vardır ki, onların şefaati, ancak Allah'ın dilediği ve hoşnud olduğu kimselere izin vermesinden sonra fayda verir" (Necm: 53/26) Başka bir ayeti celilede ise:

"Göklerde ve yerde ne varsa hepsi O'uundur. O'nun nezdinde ve emrinde olan melekler, O'na itaatla ibadet etmekte kibirlenip tereddüd etmezler ve bunu yapmaktan da asla usanmazlar (Enbiya: 21/29)

Yüce Allah, kitabında, meleklerin, İbrahim'e (a.s.) beşer şeklinde geldiğini; Meryem'e (a.s.) gelen meleğin de tam bir insan suretinde olduğunu apaçık bir şekilde beyan buyurmaktadır:

"İbrahim'in ağırlanan konuklarının haberi sana geldi mi? Bir zaman onun yanına girmişler ve "selam" diye karşılık vermişti. Sonra da "Siz tanınmamış bir topluluksunuz" diyerek devam etmişti sözlerine. Konuklarına yemek hazırlamasını söylemek için, gizlice hanımının yanına gitti. Semiz bir buzağı getirdi. Onu önlerine koyarak "yemez misiniz?" dedi. Onların yemediklerini görünce, içine onlardan bir korku düştü. Onlar: "Bizden korkma" dediler ve ona bilgin bir çocuğun haberini verdiler. Bunu duyan karısı Sara çığlık kopardı. Hayretinden elini yüzüne vurarak: "Ben kısırlaşmış bir kocakarıyım benden nasıl çocuk olur" dedi. Dediler: "Rabbin böyle buyurdu. O, yegane hikmet sahibidir ve her şeyi bilendir. İbrahim; "Sizin asıl işiniz nedir ey el-çiler?" dediler: "Biz suçlu bir kavme gönderildik. Ki, onların üzerlerine çamurdan taşlar salalım. Rabbin katında, hadlerini aşanlar için işaretlenmiş taşlar! (Zariyat: 51/24-34)

"Onlarla kendi arasına bir perde çekmişti. Biz de ruhumuz Cebrail'i ona gönderdik. O, ona

düzgün bir insan şeklinde göründü" (Meryem: 19/17)

Cebrail (a.s.), Allah'ın Rasulü'ne, ashabdan Dihyetü'I-Kelbi suretinde ve bir Arabi şeklinde gelir. Ve ashab da onu bu biçimde görürlerdi.

Yüce Allah Kur'an-ı Kerim'inde. Cibril'i (a.s.): "Kuvvetli arşın sahibi yanında değerli", sözü dinlenen ve vahiy hususunda kendisine güvenilen" (Tekvir: 81/20-21)

bir elçi olarak vasıflandırmakta ve Allah Rasulü onu "Apaçık bir ufukta gördüğünü" beyan buyurmaktadır.

Yüce Allah Cibril-emini, Kur'an-ı Kerim'in bir başka ayetinde şöylece vasıflandırmaktadır:

"Elçimiz Muhammed'e, çetin kuvvetlere sahip ve çok güçlü olan Cebrail öğretmiştir; sonra Cebrail Rasulümü-ze yaklaşmış ve inmiştir. Araları iki yay aralığı kadar, belki de daha da yakın oldu. Allah o anda kuluna vahyedeceğini vahyetti. Peygamberin gözünün gördüğünü gönlü yalanlamadı. Ey inkarcılar! Onun gördüğü şey hakkında kendisi ile tartışır mısınız? Andolsun ki, Mu-hammed, Cebrail'i Sidre-i Müntheha yanında başka bir inişinde de görmüştür. Varılacak olan cennet onun (Sidre-i Müntheha'nın) yanındadır. Sidre'yi neler kaplamıştı neler!.. Resulümüzün gözü oradan ne kaydı, ne de sağa sola döndü. Andolsun ki, o, Rabbinin en büyük ayetlerine şahid oldu!" (Necm: 53/5-18)

Buhari ve Müslim'de kaydedildiğine göre; Aişe (r.a.), Allah'ın Rasulü'nden, onun, Cebrail'i, yaratıldığı şekilde ve surette (biri en yüksek arşda, diğeri ise Sidre-i Müntheha) bir başka inişinde olmak üzere iki kereden başka görmediğini ifade etmektedir.

Yüce Allah, Cibril emini, Kur'an-ı Kerim'de "Ruhül-emin, Ruhü'l-Kuds" gibi, sıfatlarla vasıflandırmıştır.

Yüce Allah'ın bütün bu sıfatları, Cebrail'in, diri ve akıl sahibi varlıkların en üstünü ve yücesi olduğunu; onun, Allah Rasulü'nün hayalinde tasavvur ettiği bir varlık olmadığını, apaçık bir biçimde ortaya koymaktadır. Bir tek gerçek varsa bu konuda, o da budur. Kendisini Allah'ın velisi ilan eden felsefecilerin söyledikleri gibi asla değildir. Böyle

söyleyenlerin gerçek amacı; Allah'a, kitaplarına; meleklerine, ahiret gününe inanmak gibi, iman esaslarını inkar etmektir. Açıkça söylemek gerekirse, bizzat Allah'ı inkar etmektir çeşitli biçimlerde. Zira, onlar, yaratıcının vücudunu, yaratılanın vücuduyla birleştirirler. Yaratılanın varlığını, yaratanın vücudu olarak kabul ediyorlar. "Vücut birdir" diyorlar.

Kendine has birlikle, çeşitli birleri birbirine karıştırıyorlar. Cins ile, aynı olanı birbirinden ayırmıyorlar. Gerçi, bütün vücutlar, vücut vasfında birdir, müşterektir. Nasıl ki, bütün insanlar cins olarak insan, hayvanlar da cins olarak hayvansa... Fakat bu bütünlük, müştereklik, dışarda, hariçte değil, zihinde teşekkül eder. Bazılarının sandığı gibi, insanda var olan hayvaniyet, atta, eşekte, balıkta olan hayvaniyet gibi değildir asla. Göklerin vücut varlığı da insanın vücut varlığı gibi değildir. Böyle olunca da, haşa, şanı yüce olan, bu namütenahi kainatın var edicisinin vücudu da elbette ki, insanınki ile aynı olmayacaktır.

Bunların sözü, hakkı inkar eden Firavun'un sözüne çok benzemektedir. Hatta onun sözünden de daha ileridir inkar hususunda. Çünkü firavun, şu görüp durduğumuz varlıklar alemini inkar etmeye kalkışmıyordu. Ancak, bu alemin varlığının kendiliğinden ortaya çıktığını söylüyordu. Varlığın bir yaratıcısı olmadığını sanıyordu. Filozoflaşan bu adamların sözleri, firavun'unkinden kat be kat ileri oluyordu. Bu adamlar, alemin Allah olduğunu iddia ettiler. Fasit olma açısından firavunun sözü her ne kadar bunlarmkinden daha açık bir biçimde küfür ise de, hakikatten, dem vuran, hakka dayalı olduğunu iddia ede ede haktan uzaklaşmada, bunlar firavundan daha ileri ediler. Bunlar onun içindir ki, putlara tapanların da aslında Allah'a ibadet ettiğini söylemişlerdir. Şu sözler onlarındır: "Her ne kadar Firavun, örf ve adetler bakımından halkı zorladı ve istemediği yönleri sürüklemeye çalıştı ise de, bunda mazurdur. Çünkü onun, hüküm mevkiinde bir hükümdar olduğu için; "Ben sizin hükmetme açısından en büyük rab-binizim" demeye hakkı vardır. Halkın hepsi birer Rab iseler de, firavun, "Ben sizin rabbinizim, çünkü zahirde bana iktidar verilmiştir. Yüceliğim buradan geliyor" demek istemiştir"

Onların sözlerinden biri de şudur:

"Sihirbazlar, firavun'un sözlerinin doğru olduğunu bildiği için, onun en yüce bir Rab olduğunu kabul ettiler ve ona: "Ne hüküm verirsen ver, sen ancak bu dünyanın hükümdarısın ve sadece

burada hüküm vericisin" sözü gerçekleşmiştir. Çünkü, firavun hakkın bir aynası, bir görüntüsüdür"

Her şeyi birleme (Vahded-i Vücut) görüşü ile ele alan ve tahrif eden bu adamlar, ahiret gününün gerçekliğini de inkar ettiler. Cennet-cehennem varlığını da reddetmiş oldular. Çünkü, onlara göre, cennet ehli de, cehennem ehli de aynı nimetlerden faydalanacaklardır.

Onlar böylece, Allah'ın dostluğunu kazanmış gerçek evliyanın da çok üstünde olduklarını, Rasul ve nebilerden yüce bir makamda bulduklarını; Rasul ve nebilerin, Allah'ı kendi pencerelerinden gördüklerini iddia etmişlerdir.

Onların bu iddiası, gerçekte, Allah'ı, Ahiret gününü, melekleri, kitapları, peygamberleri apaçık bir inkardır. Bunları inkar eden de elbetteki kafir olmaktadır.

Burada söylemeliyiz ki onların dinsizliğini anlatacak değiliz. Bu konuyu geniş bir biçimde anlatmanın yeri burası değildir. Sadece, Allah'ın dostları ile şeytanın dostları arasındaki farkı belirtmek için küçük örnekler vermek istedik.

Bu adamlardan bahsetmemizin sebebi, şeytanın dostluğunu kazanmış adamların en büyüklerinden oluşlarıdır. Onun için okuyuculara küçük bir ikazda bulunmuş olduk. Onlar, şeytanın dostları oldukları için, her sözleri şeytani vasıflar taşımaktadır.

Hemen hepsi, Fütuhât sahibinin söylediklerini söylüyorlar. "Hakikat kapısı" diye bir tekerlemeden bahsedip duruyorlar. Onlara göre, bu alem hayal alemiymiş! Demek ki, onların gerçek diye üzerinde durdukları şey, hayalden başka bir şey değilmiş. Bunu iyi anlıyorsun değil mi? Zaten şeytanın görevi gerçekleri insanoğluna olduğundan başka türlü göstermektir.

Yüce Allah kadim kitabında buyurmaktadır:

"Her kim Rahman olan Allah'ı zikredişi görmezlikten gelirse, ona bir şeytanı arkadaş ederiz; artık o onun yanından hiç ayrılmaz ve sürekli bir biçimde kötülükleri telkin eden bir arkadaş olur. O şeytanlar bunları yoldan çıkarırlar. Nihayet zikrimize karşı körlük edip yoldan çıkan o adam, bize geldiği zaman, kötü arkadaşına der ki: "Keşke seninle benim aramda iki cihetin sonu (doğu ve batı) kadar uzaklık bulunsaydı ve de seni hiç gör-mese idim meğer ne kötü bir arkadaş mışsın sen!" (Zuhruf: 43/36-38)

"Allah kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz, bundan başkasını dilediği için bağışlar. Allah'a ortak koşan da, çok dönülmez bir sapıklığa düşmüştür. Allah'a ortak koşanlar, O'nu bırakıp bir takım kişilerden başkasına çağırıyorlar ve onlar inatçı şeytandan başkasına yalvarmıyorlar. O şeytan ki, Allah ona lanet etti ve o da: "Elbette senin kullarından bir pay alacağım" dedi. "Onları mutlaka saptıracağım, mutlaka boş kuruntulara sokacağım onları ve emredeceğim hayvanların kulaklarını yaracaklar, onlara emredeceğim Allah'ın yaratışını değiştirecekler!" Kim Allah'ın yerine şeytanı dost tutarsa, muhakkak ki apaçık bir zarara uğramıştır o. Şeytan onlara söz verir fakat şeytanın verdiği söz hir aldatmadan başka bir şey değildir" (Nisa: 4/116-120)

"İş bitirildikten sonra şeytan onlara şöyle dedi: "Allah size gerçek vaad etti; ben size vaad ettim, ben sözümden caydım! Benim, sizi küfre zorlayacak bir gücüm yoktu. Yapmış oMoğem iş sizi sadece isyana davet ve teşvik etmek oldu, siz de benim davetime gönüllü koştunuz. O halde kendinizi bırakıp da beni yermeyin! Ne ben sizi kurtarabilirim, ne de siz beni! Ben önceden zaten be-iii Allah'a ortak koşmanızı kabul etmemiştim! Doğrusu zalimler için acı bir azab vardır" (İbrahim: 14/22)

Sahih bir hadiste Allah'ın Rasulü; Cebrail'i, melekleri bir saf halinde toplarken gördüğünü, şeytanların mü'minle-ri teyid için gönderilen melekleri görünce onlardan kaçtıkları; Yüce Allah'ın, mü'min kullarını melekleriyle teyid ve takviye ettiğini rivayet etmiştir.

Bu konuda Yüce Allah da, kitabında şöyle buyurmaktadır:

"Hani Rabbin meleklerle vahyetmişti: Ben sizinle beraberim, mü'minleri takviye edin! (Enfal: 8/12)

"Ey inananlar! Allah'ın size olan nimetini anın! Üzerinize ordular gelmişti de, biz onların üzerine rüzgar ve görmediğiniz ordular göndermiştik" (Ahzab: 33/9)

"... Rasul mağarada bulunduğu zaman, arkadaşına: "Kederlenme, Allah bizimle beraberdir" dediği zaman, Allah ona yardım etmiş, onu sizin görmediğiniz ordularla korumuş yardım

etmişti" (Tevbe: 9/40)

Şeytani vasıflar içinde bulunan bu adamlara, cin ve insanlardan, insan şeklinde bir takım ruhlar gelir ve onlarla konuşur. Onlar da bunları melek taifesinden sanar. Tıpkı, yıldızlara ve putlara tapan insanlara hitap eden ruhlar gibi. Müslümanlar arasından ilk defa çıkan bu tip adamların başında ki Ebu Ubeyd oğlu Muhtar'dır. Bu adamın geleceğini Allah'ın Rasulü haber vermiştir.

"Yakında Sakifoğulları içinden müthiş bir yalancı' ile helak edici bir adam çıkacaktır.[46]

Bu müthiş yalancı Ebu Ubeyd oğlu Muhtar'dı. Helak edici ise, Yusuf oğlu Haccac'ı Zalim'dir.

Ashabdan İbni Ömer ve İbni Abbas'a "Bu Muhtar kendisine vahiy indiğini söylüyor" diye haber verildiğinde, onlar; "Doğrudur" diye karşıldılar haberi. Ve Yüce Allah'ın şu ayetini zikrettiler: Şeytanların kime indiğini haber vereyim mi? Onlar, günah işlemeye hazır iftiracıların hepsine iner" (Şuara: 26/221)

Muhtarın çalgın iddiaları kendisine ulaştırılan bir başka zat da, şu ayeti zikretmiştir:

"Gerçekten, şeytanlar, kendi dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için vahiy derecesinde telkinde bulunurlar; onlara itaat ettiğiniz takdirde müşrik olursunuz!» (En'am: 6/121)

İbni Arabi'nin, Fütihat adlı kitabını kendisine indirdiğini söylediği ruh, işte bu ayetlerdeki şeytani ruhlardandır. Onun içindir ki, o, bazı belli yiyecek ve yalnız kimsenin olmadığı yerlerde tek başına yaşamaktan bahseder. Bu yalnızlıklar (İnzivaya çekiliş) cin ve şeytanlar ile münasebete geçmenin yollarından biridir, önlarsa bu rabıtayı evliyanın Rabbi i'fe rabıtası olarak kabul eder ve millete de bunu telkin edefler. Halbuki bu rabıta sadece şeytanla yapılan bir rabıtanın başka bir şey değildir. Ben kendisini bu hale kaptırmış nicelerini tanırım. Bunlardan bazılarını şeytanlar havalarda taşır, bir yerlere götürür sora getirir. Bazılarına şeytanlar çalınmış mallar getirir ve onlar da bu çalınmış malların sahiplerini bi'ir kendilerine iade eder. Bu şekilde dünyalıkların da temin etmiş olurlar; Bunlara benzer bir takım şeylerin içinde bulunurlar bahsini ettiğimiz adamlar.

Bunların hali şeytani vasıf taşıdığından, Rasul ve nebilerle tezat halindedirler. "Fususul-Hikem, Fütihat-ı Mek-kiye" sahibinin ve benzerlerinin sözlerinde bu tezatlar bol bol görülür.

O, Nuh kavmini, Hud kavmini ve Firavun'u över ve tabcil eder ama, Nuh, İbrahim, Musa, İsa, Harun gibi Rasul ve nebilerde eksiklikler bulur. Küçük düşürür onların kadirlerini.

Cüneyd b. Muhammed ve Selh b. Abdullah Tusteri gibi büyük Müslüman İare a makbul olan şeyhleri kötüler ama, Hallac-ı Mansur gibi, gerçek velilerce makbul sayılmayan kişileri över ve yüceltir. Hayali ve şeytani kaynaktan aldığı haberler içinde, bu büyüklerin kötülenmesi vardır.

Halbuki. Cüneyd-i-Bağdadi (Allah, kendi yanında onun kadrini daha da yüceltsin) İslam dininin önderliğini yapmış imamlardandı.

Kendisine "tevhid nedir?" diye sorulduğunda; "Hadis olanla kadim olanı birbirinden ayırmaktır" diye cevaplamıştır. Büyük imam Cüneyd bu cevabıyla yaratılanla yaratılanın, sonradan olma ile kadim olanının arasını kesin ayırmış, gerçek tevhidi dile getirmiştir.

"Fusus" sahibi ise böyle bir tevhidi inkar eder. Hayali ve şeytani bir hitabında der ki:

"Ey Cüneyd! Kadim olanla, muhdes olanın arasını, ancak kadim ve muhdes olmayan biri ayırd eder. Onun için Cüneyd; "Tevhid, Kadim olanla, muhdes olanın arasının ayrılmasıdır" demekle, hata işlemiştir".

İbni Arabi'ye göre, Cüneyd, hata işlemiştir. Çünkü, İbni Arabi'ye göre; muhdes olanla kadim olanın vücudu aynıdır.

Nitekim o, "Fusus" adlı kitabında şöyle söylemektedir:

"Allah'ın isimlerinden biri "El-Aliyy" (Yani, yüce)dir.

Vücut aleminde O'ndan başkasının vücudu olmadığına göre, kime yücelik etmektedir? Yahut da, O, kimden ve neden yücedir? Bu, "Ne veya kim?" dediğimiz, O'ndan başkası değildir ki,.. Demek, O'nun yüceliği ancak kendisi içindir ve O, mevcudun aynıdır. Böyle olunca, muhdes, yani, sonradan olan ve eşya diye isimlendirdiğimiz şeyler de, kendi zatı için yücedir. Bu alemde sonradan var olan her şey, yine O'dur. O, batın olduğu gibi, zahirin de ta kendisidir. Bu varlık aleminde, O'nu gören, O'ndan başkası değildir. Varlıkta konuşan da O'ndan başkası değildir. Bu

varlık aleminde, Ebu Said'i-Harraz ile ve başka insan ve eşya isimleriyle anılan hep O'dur"

Şimdi, Cüneyd gibi İslam dininin büyüklerinden birini, tevhidi anlayışında hatalı bulan bu Vahded-i-Vücutçuya deriz ki: İlim ve sözle, iki şeyin arasını temyiz edip ayıran bir kimsenin, bu iki şeyden ayrı olan, üçüncü bir varlık araması büyük hatadır ve de şart hiç değildir. Çünkü, insanlardan her biri, kendisi ile başkasının arasını gerçekten de temyiz ederek ayırır. Halbuki, bu temyizle ayıran kimse, temyiz edilenle eden dışında bir üçüncü şahıs değildir. Böylece, kul kendisinin kul olduğunu bilir, fakat, kendisi ile yaratıcısının arasını ayırır. Yüce halkedici Allah da, kendi zatı ile, yarattıklarının arasını temyiz eder ve bilir ki, kendisi onların Rabbidir; onlar da O'nun kullarıdır.

Nitekim, Kur'an'ın bir çok ayetlerinde bu husus açıkça belirtilmiştir.

Gönülden, hiçbir ard niyet beslemeksizin Kur'an'a iman eden gerçek mü'minler için, her türlü ölçü Kur'an'dır. Yani iddia ve inançlara hakimlik yapacak tek kaynak Kur'an'dır. Ama mülhitlergurubu, Tilmisani'nin iddiasını tekrarlayıp durmaktadırlar bir hakikatmış gibi... Vahded-i-Vücut inancı içinde olanların en sivrilmiş bu adamdır. Kendisine, İbni Arabi'nin "Fusus"u okunduğu ve, "Kur'an sizin Fususunuza muhaliftir" denildiği zaman; o, "Kur'an, baştan başa şirktir, tevhid ancak bizim sözümüzdedir" diye karşılık vermiştir.

Yine bu adama; "Varlık aleminde ikilik olmadığına, göre, kişinin kendi karısı ona helal oluyor da, neden kız kardeşi haram oluyor?" diye sorulduğunda; "Bize göre hepsi de helaldir! Ancak kalp gözleri gerçeklere, hakikatlere kapalı olanlar böyle dediler. Biz onların bu telakkileri üzerine; "Sizin üzerinize haramdır!" dedik" diye cevaplamıştır.

Bu sözler tam bir küfür olmakla birlikte, ayrıca da tezatların tezatını taşımaktadır içinde. Zira, hakikatlerin perdelendiği kimdir? Perde olan kimdir? Kime perdelenmektedir ve kim perdelemektedir, neyle perdelemektedir?

Bu sözlerdeki açık tezaddan dolayı, onların şeyhlerinden biri, talebesine bir keresinde şunları söylemiştir: "Sana biri, bu alemde Allah'tan başka bir varlık vardır derse, gerçekten büyük bir yalan söylemiştir"

Bu söze karşılık, mürid, şöyle söylemiştir: "Madem ki, bu alemde Allah'dan başkası yoktur öyleyse yaUn söyleyen kim olmaktadır?"

Bunlardan biri, bir başka kimseye; "Bu alemdeki varlıklar, Hakk'm mazharlarıdır" dediği zaman, söz söyleyen kişi şunu sormuştu:

"Mazhar, mezhahirin aynı mıdır, yoksa başkası mıdır? Eğer, başkasıdır, dersiniz bir nispet dahilinde vücudda ikiliği kabul etmiş olmuyor musunuz? Yok başkası değil de böyle olunca da, yalan söylemiş olan da, Hakkın bizzat kendisi olmuyor mu?"

Biz bunların iç yüzlerini ortaya dökücü bir çok örnekleri başka başka yerlerde de yazdık. Ve onların her sözünün gerçek anlamını ve maksadını bildirdik...

Fusus sahibi; "Ma'dum (yokluk) bir şeydin ve Hakk'ın vücudu bunu üzerine feyezana (taşmak, fazla gelmek, fazlalık) etmektedir" demektedir. Böylelikle o, vücudla sübut (apaçık ortada olan)ı, birbirinden ayrı olarak görmektedir. "Ma'dum, dışta sabit olan şeydir" diyen Mu'tezile mezhebi mensupları, hak yoldan çıkmış olmakla birlikte, İbni Arabi'den çok daha hayırlı idiler. Çünkü, bunlar; "Yüce Allah, alemde varlıkları sabit olan eşya için bir vücut yaratmıştır ve bu vücut asla Yüce Allah'm vücudundan değildir" demişlerdir.

İbni Arabi ise, Cenab-ı Hakk'ın vücudunun, yokluk üzerine taşıdığını söylüyor. Ona, göre, Yüce Allah'ın vücudunun dışında bir vücut yoktur.

İbni Arabi'nin en yakın yoldaşlarından Sadreddin-i-Ko-nevi de, mutlaka muayyenin arasını ayırır. Çünkü o, felsefeye daha çok yakındır. Onun için de Ma'dum'un, herhangi bir şey olduğunu kabul etmemiş; Cenab-ı Hakk'ı "Vücut-u-Mutlak" olarak, görmeyi tercih etmiştir. Bu konuyu açıklamak için de, "Miftahu Gaybi'1-Cem ve'1-Vücut" adlı bir de kitap yazmıştır.

Yüce Allah'ı mutlak bir vücut olarak görmek, böyle bir kabul, O'nu inkar etmekten, yokbiimekten daha şedid bir ifadedir. Çünkü, şartlı mutlak, akli bir bütündür. Onun için de, görünür ve bilinen alemde değil, zihinlerde var olur. Şartsız mutlak ise, tabii bir bütünlüktür ve olduğu gibi, var olduğu biçimde ortadadır, gözler önündedir. Mutlak'm hariçte, görünürde bir vücudu olduğu ileri sürülürse (ki hariçte ancak muayyen olan şeyler olabilir) böyle bir halde,

mutlak olanın hariçte vücudunun var olduğunu kabul edenlere göre, muayyenden, sınırlıdan bir parça (cüz) olmuş olur. Böyle olduğu takdirde, Cenab-ı Hakk'ın vücudu, ya hariçte son bulur veyahud da, yarattıkların vücudundan bir cüz, bir parça olması lazım gelir; veya, mahrukatın vücuduyla birleşerek aynı olması lazım gelir.

Bu durumda sorarız bu densizlere: Hiç parça, cüz, bütünü yaratabilir mi? Bir şey kendi kendini yaratabilir mi?

Yokluk, hiçlik, her hangi bir varlığı yoktan var edebilir mi? Yahut bir bütünün parçası, kendi bütününe meydana getirebilir mi?

Bu vahded-i-vücutçular, hulul ve ittihad kelimelerini kullanmaktan sakınırlar. Çünkü hulul diye bir mafhum kabul edilirse, o zaman, bir hulul eden, bir de hulul kabul eden olmalıdır. Yani, ikili bir hal kabul etmek gerekir. İttihad da aynı durumdadır. Bir birleşme varsa ortaklıkta eğer, iki şey de kendiliğinden var olacaktır tabii olarak. Bir yanda birleşen, öbür yanda birleşmeyi kabul eden olarak iki varlığın kabulünü gerektirir ittihad.

Bunlara göre ise, vücutta ikilik yoktur..

Bunlar derler ki:

"Hıristiyanlar, sadece İsa'ya (a.s.) Allah dedikleri için küfre girdiler. Şayet Allah'ın vasfını sadece İsa'ya (a.s.) has kılmışlardı da, bütün varlıklara şamil kılsalardı, kafir olmazlardı"

Yine bu mühlidler puta tapanlar hakkında derler ki: "Onlar, alemdeki nazharlardan sadece bir bölümüne ibadet ettikleri için küfre düştüler. Eğer alemde var olan her şeye ibadet etmiş olsalardı, hata etmemiş, ve küfre girmemiş olacaktı"

Yine onlara göre, hakikatlara vakıf olan ariflerin puta tapmaları kendilerine bir zarar vermemiş! Bu tip inanışlar ve hele bu inanışları ilan etmeler, sadece küfür değil, aynı zamanda büyük birer de çelişki Örnekleridir.

Çünkü bir tek soru çelişkilerini ortaya dökmeye yeterlidir:

"Peki! Hata eden kimdir ve neye göre hata işlemiştir?"

Onlar daha da ileri gidip, şöyle demektedirler: "Cenab-ı Hakk, muhlukta olan bütün noksan sıfatlarla, sıf atı anandır"

Yine onlar diyorlar ki:

"Mahluk, yaratanda var olan bütün yüce sıfatlarla sıfatlanandır"

Yine onlar, Fusus sahibinin söylediklerini kabul ederek demektedirler ki:

"Zatı için Yüce olan, vücudi sıfatların ve ademi (yokluk, hiçlik) nispetlerin hepsini kapsayan bir yüceliğin, bir kemalin sahibi olandır. Bu vücudi sıfatlar ve ademi nispetler, Örf, akıl ve şeriat bakımından ister kötülenmiş olsun, isterse makbul sayılmış olsun, hiç farketmez,. Çünkü, Allah kendi müsemması içindedir"

Onlar bu küfür sözlerini safederken, bir türlü de kendilerini çelişkiden kurtaramamaktadırlar. Çünkü, hislerle de, akılla da, herkesçe bilinen bir gerçek vardır ve bu gerçek de, O'nun, o olmadığıdır.

Onlar Tilmisani'nin sözlerini kabul ederek şöyle diyorlar: "Bize keşif hali içindeyken, aklın kabul edemeyeceği bir takım hakikatler açıklanmıştır. Onun için, hakikate ulaşmak isteyen akli ve şeriatı bıraksın!"

Bu iddiayı yapanlardan birine şunları söylemişim: "Herkesçe bilinen bir hakikattir ki, Rasul ve nebilerin keşfi, başkalarından daha yüce ve kusursuzdur. Onun için de, Rasul ve nebilerin haberini verdiği hakikatler, başkalarının-kine göre en doğru olanıdır. Rasul ve nebiler, insanların kendi akıllarıyla bulamadıkları ve bulamayacakları hakikatleri o hakikatların tek sahibi Allah'tan olarak insanlara getirirler. Bu hakikatler öyle vasıfdadır ki; içinde, insan aklının "Bu da olamaz" diyebileceği hiçbir şey yoktur. Demek ki, Rasul ve nebiler, aklın imkansız diyeceği şeyleri değil tersine, olur diyebileceği gerçekleri getirmektedir, Rasul ve nebilerin, haberini verdikleri gerçeklerin, akli açıklığın ve sabitliğin gerçekleriyle çelişmesi hiç mümkün değildir. Çünkü, iki delil de kesindir ve kesîn olan iki delil birbiriyle çelişkiye düşmez. Deliller ister akli olsun, isterse de nakli, eşittir. Böyle olduğu halde, nasıl olur da, kalkıp bir kişi, dinin ve aklın açık gerçekleriyle çalışan keşifler yaptığı iddiasında bulunabilir? Böyle bir iddianın sahibi olan kişiler,

sanmıyorum ki, bilerek yalan söylemiş olsunlar. Ancak, bunların zihinlerinde bir takım hayaller beliriyor, onlar da bu hayalleri hariçde, vücudu olan bir şey sanıyorlar. Yani, kendi hayallerinde vücut izafe ediyorlar. Sonra, hariçte, bir takım haller görüyorlar ve bu gördüklerini, Allah'ın iyi kullarına nasib ettiği kerametlerden sayıyorlar. Halbuki bütün bu keramet diye gördükleri şeyler, şeytanın aldatıcı oyunlarından başka bir şey değildir"

Bu adamlar, velayeti Rasul ve Nebüikten daha üstün görür ve risaletin hiç ara vermeksizin devam ettiğim ileri sürerler. Bu itikad ve iddia, evvela İbni Sebi olmak üzere birçok kendine veli diyen kişiler tarafından söylenmiştir.

Onlar ayrıca, insanlar için üç şahitlik mertebesi kabul ederek derler.

"Bir kul şuhud mertebelerinin ilkinde seyrederken, alemde bir takım itaat ve İsyandar, iyilik veya kötülükler görür. Fakat ikinci daha ileri mertebeye yükselince, isyan ortadan kalkar ve sadece itaat ve iyilik görünür gözüne. Daha ileri olan üçüncü mertebeye çıktığı zaman ise, ne itaat kalır, ne de isyan... Çünkü, bu mertebe her şeyin bir olduğu mertebedir."

Onların ileri sürdükleri şuhud mertebelerinden birincisi, yani taat ve masiyeti farketme makamı sahih ve şeriata uygun bir görüştür. Taat ve masiyetin farkedilmesi doğru olanıdır. İkinci mertebede, onlar kaderi kabul etmeyi, ona şahitlik etmeyi anlıyorlar.

Nitekim bir kısmı şöyle söylemektedir: "Kendisine isyan edilebilen bir Tanrı tanımıyorum!"

Allah'a karşı isyan edebilmenin imkanı olmadığını söyleyen bu sapık kişiler şunu da söylemektedirler:

"Günah ve isyandar, meşiet-i-ilahiyyeden başka bir şey olmayan Hakk'ın iradesine karşı gelmektir."

Halbuki, insanların hepsi de Hakk'ın hükmü altındadır ister istemez.

Onların bir şairi şunları söylemiştir:

"Şunu, şunu yap demişsin, bana,
Bunun için gücendim sana,
Çünkü benim her işim,
Sana itaattir baştan sona"

Onların bu şekildeki sözleri, Allah'ın Rasulü ve nebilerle bildirdiği emirlere ve gönderdiği kitaplar vastasıyla haberini verdiği hakikatlara aykırıdır. Çünkü, sahibini kötöleme ve azarlamaya müstehak hale getiren isyan, onların zannettiği gibi, iradeye karşı gelmek değil, Allah'ın ve Rasulü'nün emirlerine karşı gelmektir.

Bu konuda Cenab-ı Hakk şöyle buyurmaktadır mealen:

"İşte bunlar Allah'ın sınırlarıdır. Kim Allah'a ve Rasulü'ne itaat ederse Allah, onu, altından ırmaklar akan cennetlere sokar ve orada ebedi olarak kalırlar. İşte gerçek kurtuluş budur. Kim de, Allah'a ve O'nun Rasulü'ne karşı gelir, O'nun koyduğu sınırları aşarsa, Allah, onu içinde ebedi kalacağı ateşe sokar. Onun için alçaltıcı bir azab vardır. (Nisa: 4/13-14)

Biz, varlık aleminde mevcut olan iradeyle, dini İradenin, kevnî emirle, dini emrin farkını az sonra açıklayacağız. Bu mesele hakkında bir kısım sufiler şüpheye düştükleri için, Cüneyd, (Allah ondan razı olsun) onlara bu meseleyi açıklamıştı. Bu konuda Cüneyd'in yolunu benimseyenler doğru yolu bulmuş oldular. Ona itibar etmeyenler ise, sapmış oldular.

Çünkü onlar: "Herşey Allah'ın iradesi ve istemesiyledir ve bu tevhid inancının esasıdır." diyerek zorluklara girdiler. Kendi nefislerinin isteği ile bir özenti haletine düştüler.

Onlar böyle bir tevhid anlayışını "Cem-i-evvel" diye ifade ettiler.

Cüneyd, onlara, aradaki farkı ortaya koyan ikinci görüşün gerekli olduğunu açıklamıştır. Onun ortaya koyduğu ikinci görüş de şudur: Herşey Allah'ın irade ve kudreti içinde olmakla birlikte, Allah'ın sevdiği, razı olduğunu söyleyip gazaplandığı şeyleri birbirinden ayırmak lazımdır. Bunları birbirinden farklı bilmek vacibdir. Böyle olunca, Allah'ın dostları ile düşmanlarını da birbirinden ayırmak gerekir.

Bu konuda Yüce Allah, mealen şöyle buyurmaktadır:"Biz kendilerini Allah'a adanmış

müslümanları mücrim suçlarıyla bir mi tutacağız? Ne biçim hükümler veriyorsunuz siz?" (Kalem: 68/35-36) "Yoksa iman edip de bizim yap dediğimiz işleri işleyenleri, yeryüzünde isyan ederek fesat çıkararak bir tutacağımızı mı sandınız? Demek biz, Allah'a karşı gelmekten kaçınanlarla, isyan edip günah işleyenleri bir tutacağız öyle mi?" (Sa'd: 38/28) "Yoksa biz, kötülük yapan kimseleri, hayatlarında ve ölümden sonra, iman edip imanlarının gereği yararlı iş yapanlarla bir mi tutacağız sandınız? Ne kadar yanlış hükümlere veriyorsunuz ve kendinizi aldatıyorsunuz!" (Casiye: 45/21)

"Körle gören, iman edip imanının gereği yararlı iş işleyenle, isyan edip kötülük işleyen asla bir olmaz, olamaz. Ne kadar da dar düşüncelisiniz siz!" (Mü'min: 40/58)

Kur'an'da buna benzer açık ayetler çok olduğundan, bu ümmetin ilkleri ve onların yolunda giden İslam büyükleri-çe tutulan yol ve kabul edilen inanç şudur:

Allah, bütün mevcudatın yaratıcısı, rabbi ve Malikidir! Ne dilerse, neyi nasıl isterse o öyle olur. O, dilemedikçe, istemedikçe, hiçbir şey olmaz. O'ndan başka ilah, hükümedici yoktur.

İşte böyle olmakla beraber, yine de o, itaat ve ibadeti emretti. İsyancı, itaatsizliği ise haram kıldı. O, bozgunculuğu ve fesadı sevmez, küfre ve kötülüğe razı olmaz. Her ne kadar, O'nun iradesi ve kudreti ile oluyorsa da, fuhuşu, bütün aşırılıkları kötülemiştir. Hiçbir kötü hareketten memnun olmaz, tersine kötü davrananlara buğz edip kızar. Böyle şeyleri yapanları kınayarak aZabına muhatap edeceğini söyler.

Üçüncü şahid mertebesine gelince:

Bu mertebe, "Şu itaattir, şu isyandır." yahut "Şu iyidir, şu kötüdür." diyerek bir ayırım yapmamaktır. Zira, bu mertebede olan kişi, mevcudu bir vücut olarak görür. Onlara göre, bu vücut birliği görüşü, müşahedesi, Allah'a ulaşan yolun, Allah dostluğunun en yüce mertebesidir. Gerçekte ise böyle bir görüş ve itikad, Allah'ı tanımada, onun fiillerini idrak etmede,, ayetlerine muhatap olmada, sapıklığın en son mertebesidir. Allah düşmanlığının ileri gitmiş bir halidir, Çünkü böyle bir görüşün sahibi ister istemez, Allah düşmanı olan Yahudi ve Hıristiyanları kendisine dost edinir. Her türlü küfür ehli bunların yakınları haline gelir.

Allahu Tealaise şöyle buyurmaktadır mealen:

"Sizden birisi onlardan dost edinirse, onlardan yana olmuş olur." (Maide: 5/51)

"Vücut birliği" itikadına sahip bir kimse, şirkten ve putlara tapınmaktan kendisini alıkoyamaz. Ben bunlardan uzağım demez, diyemez. Böylece, Allah'ın kendisine dost edindiği İbrahim'in (a,s.) tevhid dininden çıkmış olur.

Yüce Allah Kur'an'da buyurmaktadır:

"İbrahim'de ve onunla birlikte bulunanlarda sizin için güzel bir örnek var; onlar kavimlerine demişlerdi ki: "Biz, sizden ve sizin Allah'dan gayri taptıklarınızdan uzağız. Sizin taptıklarınızı tanımıyoruz. Siz, bir tek olan Allah'a inanmıcaya kadar sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret var olacaktır." Yalnız İbrahim'in; babasına; "Senin için Allah'dan mağfiret dileyeceğim. Fakat sana Allah'tan gelebilecek hiçbir şeyi önlemeye gücüm yetmez." demesi hariç. Bu söz sizin için bir örnek değildir. Çünkü bir kafir için mağfiret dilenmez."

(Mümtehine: 60/4)

Yine Kur'an-ı Kerim, Hz. İbrahim'in puta tapanlara söylediği şu sözleri nakletmektedir:

"Sizden evvelki atalarınızın ve sizin nelere taptıklarınızı görüyor musunuz? İşte bu taptığınız putlar benim düşmanımdır. Benim dostum ancak bu alemlerin Rabbi olan Allah'dır." (Şuara: 26/75-76)

Başka bir ayeti celilede Yüce Allah mealen buyuruyor ki:

"Allah'a ve ahiret gününe iman edenlerin, babaları veya oğulları veya kardeşleri, yahut da akrabaları olsa bile, Allah'a ve Rasulü'ne karşı geliyorlarsa, sevgi beslediklerini görmezsin. İşte, Allah iman eden nimeti bunların kalplerine yerleştirmiş, tarafından bir ruh göndererek onları desteklemiş, teyid etmiştir"(Mücadele: 58/22)

Vücudun birliğinden bahseden ve şahidün üçüncü mertebesine erdiğini sanan bir kimse için, itaat ve masiyet diye bir şey olmadığını söyleyen ve buna, ulaşılacak, ulaşılabilir hakikatin en son noktası olarak bakan bu sapıkların bir kısmı, kendi itikadlarını anlamak için bir takım

kitaplar tertip ve telif ettiler. İbni Fariz'in "Nazmi's-Sülük" adlı kasidesi bunlardan biridir.

Fariz bu kasidesinde diyor ki:

"Hiçbir zaman, bana, benden başkası namaz kılmamış-tır

Benim namazım da kendimden gayriye olmamıştır.

Devamlı olarak ben ona, o bana ibadet etmekte,

Zatım ile, bana namaz kılan arasında bir fark yoktur elbette.

Ben, benden bana gönderilmiş bir Rasul oldum, Zatımı, ayetlerimle kendime delalet eder buldum. Dua edersem eğer, icabet eden ben olurum ben, Çağrılırsam eğer, icabet eder, çağırıp dua eden. Fariz'in sözleri bunlara benzer biçimde sürüp gitmektedir. Bu adam ölümün kendisine yakınlaştığını gördüğünde de şunları söylemiştir:

"Benim yolum sizce olmuşsa da sevimli, Umduğuma kavuşamadım, yitirdim bütün günlerimi. Nefsim, zaferinden emindi bir zamanlar, Bugün, vakit geçmişken anlıyorum ki, boş ve batıl şeylermiş onlar..."

İbni Fariz, önceleri kendisini Tanrı sanıyordu. Fakat Allah'ın melekleri, canını almak üzere hazır olduğu son anda, zannın batıl olduğu apaçık gözlerinin Önüne serilmiş ve asla kendisini kurtaramayacak olan yukardaki sözlerini sarfet-tirmiştir ona bu görüş.

Yüce Allah, eksiksiz kitabında buyuruyor ki: "Yerde ve gökte ne varsa, hepsi de Allah'ı teşbih eder; O, aziz ve rahimdir" (Hadid: 57/2-3)

Evet, yerde ve gökte ne varsa, herşey Allah'ı teşbih eder ve hiçbiri de (Haşa) Allah değildir. Şanı yüce Allah buyuruyor:

"Göklerin ve yerin mülk ve hakimiyeti O'nundur. Diriltir ve öldürür. O, her şeye kadirdir. Evvel de O'dur, Ahir de... Zahir de O'dur, batın da... Varlığı aşikar olup, gerçek mahiyeti insan için bilinmezdir ama, O, herşeyi hakkıyla hiç eksiksiz bilir" (Hadid: 57/2-3) Müslim'in sahihindeki bir hadisi şerifde şöyle buyrulmaktadır:

Allah'ın Rasulü dua ederlerken şöyle buyurlardı: "Ey arşın ve yedi kat gökyüzünün Rabbi olan şanı yüce Allah'ım! Ey bizim ve bütün yaratıkların Rabbi! Ey küçük taneleri yaran; Tevrat, İncil ve Kur'an-ı inzal buyuran! Yaptıkları ve yapacakları senin elinde bulunan her canlının şerrinden sana sığınırım! Sen evvelsin, senden evvei hiçbir şey yoktur. Sen ahirsin, senden sonra hiçbir şey varlığını sürdürecektir değil. Sen zahirsin senden daha açık bir varlık yok. Sen batınsın ve senden daha yakın kimse yok. Rabbim! Borcumu öde ve beni zengin yap!"[\[47\]](#)

Yüce Allah, yukarda en son olarak zikrettiğimiz ayeti kerimeden sonra şunları buyuruyor mealen:

"Gökleri v-e yeri altı günde yaratan, sonra da Arş'a istiva ^den O'dur. Yere gireni ve ondan çıkanı, gökten ineni ve oraya yükseleni bilir O. Nerede olursanız olun, O, sizinle beraberdir. Allah, bütün yaptıklarınızı görür"

(Hadid: 57/4)

İşte, yüce Allah, bu ve buna benzer daha birçok ayette, göklerle yerin arasında ne varsa, hepsinin sonradan yaratılmış olan bir mahluk olduğunu ve hepsinin de yüce yaratıcısını teşbih ettiğini beyan buyuruyor. Aynı zamanda da, yüce Allah'ın her şeyi en ince noktalarına kadar bildiğini ilan ediyor.

Ayeti celiledaki

"O, sizinle beraberdir" deyiminin anlamı; Arap dilinde, "Meberaber" lafzı, iki şeyden birinin diğeriyle birleşip karışmış olması anlamım taşımaz.

Mesela Kur'an-ı Kerim'deki şu ayette olduğu gibidir:

"Ey iman edenler! Allah'tan korkun ve doğrularla beraber olun!" (Tevbe: 9/119) Şunda olduğu gibi:

"Muhammed Allah'ın Rasulu'dür ve onunla birlikte olanlar:: kafirlere karşı şiddetlidir." (Eftiti 43/29)

Mesela şurada olduğu gibi:

"Göklerde ve yerde olanları, Allah'ın bildiğini görmüyor musun? Üç kişi gizli konuşsa; mutlaka dördüncüleri O'dur. Beş kişi gizli konuşsa, mutlaka altıncıları O'dur. Bundan az, bundan çok da olsalar, nerede bulunsalar, mutlaka O, onlarla beraberdir. Sonra kıyamet günü, onlara yaptıklarını haber verir. Çünkü, Allah her şeyi hakkıyla bilendir" (Mücadele: 58/7)

Bu ayetteki, beraberlik, geneldir. Bu ayet, ilimle başlayıp yine ilimle sona ermektedir. Bunun için İbni Abbas, Dahhak, Sufyan'ı-Sevri ve Ahmed b. Hanbel "Yüce Allah, ilmiyle beraberdir" buyurmuşlardır.

Aşağıda zikredeceğimiz ayetlerde geçmekte olan beraberlik ise, mahiyeti özellik ifade eden bir beraberliktir:

"Muhakkak ki Allah, takva (Allah'tan korkup, yasaklarından çekinme hali) sahibi olan ve iyilik yapanlarla beraberdir" (Nahl: 16/128)

"Şüphesiz ki ey Musa! Ben sizinle beraberim, iştir ve görürüm" (Taha: 20/46) O zaman O, arkadaşına: "Üzülme, Allah bizimle beraberdir" diyordu!" (Tevbe: 9/40) Allah'ın Rasülü mağarada Ebu Bekir'e (r.a.) böyle söylemişti. Demek ki, Allah, Musa ve Harun ile beraberdir, ama Firavun ile beraber değildir.. Muhammed ve arkadaşı ile beraberdir ama, Ebu Cehil ve öbür düşmanları ile beraber değildir. Korkan ve sakınanlarla beraberdir, budan ötürü de iyilik yapanlarla beraberdir ama, haddi aşan zalimlerle beraber değildir.

Eğer bu beraberlikten kastolunan mana, yüce Allah'ın zatı ile ilgili olsaydı, zikredilen ayetlerdeki özel olan haberlerle, genel olan haberler birbiriyle gelişirdi.

Gerçek manası, buradaki beraberliklerin; O'nun yardımının, dostlarına olduğu, düşmanlarına ise olmadığıdır.

"Gökte de, yerde de ilah O'dur (Zuhruf: 43/84)

buyrulmaktadır ayeti kerimede. Bu ayetin manası, elbette ki, göklerdeki ve yerdeki her şeyin tanrısının O olduğudur.

Nitekim bir ayeti kerimede şöyle buyrulmaktadır mealen:

"Göklerde ve yerde en yüce sıfatlar O'nundur. O, azizdir, hakimdir!" (Rum: 30/28)

"Göklerde de yerde de Allah O'dur" (En'am: 6/3) ayeti celilesi de böyledir.

imam Ahmed ve diğer ilim sahibi büyük imamlar bu ayetin tefsirinde; "Göklerde de yerde de mabut ancak O'dur" demişlerdir.

Bu ümmetin evveli ve akli başında imamları, Yüce Allah'ın, yarattığı mahlukatından ayrı ve kendine has olduğunda; bir tahrif ve ta'til olmaksızın, keyfiyet ve kemiyet cihetine gidilmeksizin, yüce Allah'ın kendini vasıflandırdığı ve Rasulü'nün sıfatlandığı sıfatlarla vasfedileceğinde ve noksan ve eksik sıfatlarda vasfetmenin doğru olmadığına, icma ve ittifak etmiştir.

Biz kesin olarak biliyor ve inanıyoruz ki;

"O'nun misli ve benzeri yoktur" (Şuara: 26/11) ve O'nun kemal sıfatlarından herhangi biri hakkındaki kelamının da bir benzeri yoktur. İşte O'nun kemal sıfatlarını belirten eşsiz ve benzersiz kelamından bir bölüm:

"(Ey Muhammedi) De ki: "O Allah, bir tektir. Allah herşeyden müstağni (ihtiyacı bulunmayan) ve her şey O'na muhtaçtır. O, doğurmamış ve doğmamıştır. O'nun hiçbir eşi ve benzeri, dengi yoktur" (İhlas: 112/1-4)

İbni Abbas, yukardaki ayetlerde geçmekte olan "Es-Samed" sıfatını açıklarken, şöyle demiştir:

"Es-Samed: İminde, sonsuz olan, alim sıfatının azame-

tinde eşsiz olan, kudretinin üstünlüğünde dengi bulunmayan, hikmetinin genişliğinde nihayet bulunmayan, hasılı, büyüklüğünde hiçbir sonu olmayan ululuk, demektir"

İbni Mesud ve daha başkaları da şöyle söylemişlerdir:

"Es-Samed: Boşluğu ve noksanı bulunmayan; Ehad ise, benzeri bulunmayan" demektir.

Bu duruma göre, yüce Allah'ın, "Es-Samed" sıfatı, kemal sıfatlar ile muttassif olduğunu ve her türlü noksanlıklardan uzak ve münezzehe bulunduğunu ifade etmektir. "Ehad" sıfatı ise, misli ve benzerinin olmadığını bildirmektedir.

Biz bu surenin tefsirinde; surenin, Kur'an'ın üçte birine eşit olduğunu geniş bir biçimde açıklamıştık.

İnsanların birçoğu, din, iman ve emirle ilgili hakikatlar-la; yaratmak, kader ve var etme ile, hakikatları birbirinden ayırmayarak, şüphelere düşmüşlerdir. Hiç şüphe yoktur, yaratmak ve hükmetmek sadece Allah'a ait bir vasıftır ve yalnız O'na aittir.

Nitekim Yüce Allah mealen buyuruyor ki:

"Rabbimiz O Allah'dır ki, gökleri ve yeri altı günde yarattı, sonra Arş'a istiva eden Allah'dır. O, geceyi, durmamacasına kovalayan gündüze bürüyüp örter; güneşi, ayı, yıldızları buyruğuna boyun eğmiş vaziyette yaratan O'dur. İyi bilin ki, yaratma ve emir O'nundur. Alemlerin Rabbi olan Allah ne uludur!" (A'raf: 7/54)

Demek ki, bütün noksanlıklardan münezzehe olan yüce Allah, her şeyin yaratıcısı ve mutlak sahibidir. O'ndan başka ilah ve yaratıcı olmaz, olamaz. O ne dilerse o olur, dilemediği hiç bir şey de olmaz. Vücut ve varlık aleminde her ne varsa, hepsi de O'nun iradesi, kaderi, dilemesi, kudreti ve yaratması ile. O, şanı yüce olan Allah, kendisine ve Ra-sulü'ne itaat edilmesini emretti. Kendisine ve Rasullerine karşı gelmeyi de yasakladı. Tevhid ve ihlası emretti. Allah'a ortak koşmayı ise, şiddetle yasakladı. O halde, iyiliklerin en yücesi tevhid, yani, Allah'ın birliğini kabul ve tasdik etmektir. Kötülüklerin en şedidi ise Allah'a ortak koşmaktır. Allah'a eş ve ortak tanımaktan daha büyük bir günah yoktur insan için...

Yüce Allah buyuruyor:

"Allah, kendisine ortak koşulmasını asla bağışlamaz, bundan başka her suçu dilediğine bağışlar. Allah'a ortak koşan çok şedid bir sapıklığa düşmüştür" (Nisa: 4/116)

"İnsanlardan kimi, Allah'tan başkasını Allah'a eşler tutar, Allah'ı sever gibi onları severler. İnananlar ise, Allah'tan daha çok kimseyi sevmezler. Zulmedenler azabı gördükleri zaman bütün kuvvet ve kudretin Allah'a ait olduğunu ve Allah'ın azabının çetin olduğunu anlayacaklarını keşke bilselerdi" (Bakara: 2/165) Buhari ve Müslim'de, İbni Mesud'un, sahihinde rivayet edilen şu hadis vardır:

Rasulullah'a (s.a.v.): Ey Allah'ın Rasulü! Hangi günah daha büyüktür? diye, sordum. Allah'ın Rasulü cevap buyurdular: "Allah'a eş ve ortak tanımandır. Halbuki, seni yaratan ve yaratırken de ortağı olmayan O'dur"

Bundan sonra gelen büyük günah nedir? diye soruma devam ettim! Rasulullah (s.a.v.):

"Nafaka endişesiyle çocuğunu öldürmendir" diye cevapladı. Bundan sonra hangi günah gelmektedir? diye sordum. Cevap verdiler:

"Komşunun hanımı ile zina etmendir.[\[48\]](#) Allah Rasulü'nün bu sözlerini doğrulamak üzere, yüce Allah, şu ayeti celileyi göndermiştir:

"Ve onlar ki, Allah ile beraber başka ilahlara yalvarmazlar. Allah'ın öldürmesini haram ettiği bir canı haksız yere öldürmezler ve zina etmezler. Kim bunları yaparsa, işlediği günahının karşılığını muhakkak bulur. Kıyamet gününde azabım onun için kat kattır. Onlar, şiddetli azabın içinde hor ve hakir olarak kalırlar. Ancak, tevbe edip hakka inanan ve inandığı güzel ve doğru ayetleri hayatına uygulayanların, yüce Allah kötülüklerini iyiliğe çevirip, affedecektir. Allah, çok bağışlayan ve çok esirgeyendir" (Furkan: 25/68-70)

Her türlü kusur ve eksiklikten uzak olan Allah, adalet ve ihsan ile, özellikle de akrabayı kollamakla, gözetmekle emretti. Fuhşu ve diğer menfur işleri ve kötülüğün her çeşidi-. ni ve zulmün her biçimini yasakladı:

"Allah adaleti, ihsanı, akrabaya vermeyi emretti; fuhuştan (yani aşırılıktan) münkerden ve bağıyden (isyandan) meneder. Faydalanmanız için, size böyle öğüt verir" (Nahl: 16/90)

Allah yolunda yaşayanları, iyilikte bulunanları, adaletten ayrılmayanları, tevbe etmiş ve sonra her bakımdan sözünü tutup temiz.kalmış olanları, taşlan birbirine kenetlenmiş sapasağlam bir bina gibi saf kurup yolunda cihad edip savaşanları sevdiğini Kur'an'ın, muhtelif ayetlerinde

beyan buyurmuştur:

"Hayır kim sözünü yerine getirir ve günahdan korunursa, hiç şüphe yok ki, yüce Allah bu korunanları sever"

(Al-i İmran: 3/76)

"Onlar ki, bollukta ve darlıkta Allah için harcarlar, öfkelerini gemlerler ve insanları affederler, Allah böyle güzel davrananları sever! (Al-i İmran: 3/134)

"Yalana kulak verirler ve haram yerler. Sana gelirlerse, ister aralarında hüküm ver, ister onlardan yüzçe-vir. Eğer onlardan yüz çevirirsen sana hiçbir zarar veremezler. Ama hüküm verirsen, aralarında adaletle hüküm ver. Çünkü Allah, adaletle hüküm verenleri sever" (Maide: 5/42)

İnanılması gereken mutlak bir şey de vardır ki; Yüce Allah, yasakladığı şeylerin hepsini de kerih (iğrenç) bulur.

Buyruluyor:

"Kötü olan bütün bu yasaklar, Rabbinin katında iğrenç ve çirkindir" (İsra: 17/31)

Yüce Allah, hiç şüphesiz, şirki ve anaya babaya itaatsizliği yasaklamıştır. Akarabaya ise, hakkını vermeyi emretmiştir. İsrافی da, onun tersi olan cimriliği de yermiştir. Elinde olanı olduğu gibi verip, eli boynunda asılı kalmayı da, haksız yere adam öldürmeyi de; zinayı, yetim malına el sürmeyi menetmiştir.

Yüce Allah bütün bunları, yukarda zikrettiğimiz ayeti kerimelerden önce belitmiş ve kötü olan işleri "Bütün bunlar Rabbinin katında çirkindir" diyerek, durumu açıklamıştır. Yüce Allah, yasak ettiği bütün kötülükleri, .ve hele de fesat çıkarmayı asla sevmez. Kullarının küfre düşmesini asla istemez.

Kul, daima Allah'tan affedilmesini istemeli ve yine O'-ndan mağfiret dilenmelidir. Bununla yükümlüdür kul. Yüce Allah mealen buyuruyor:

"Ey iman edenler! Hepiniz Allah'a tevbe ederek mağfiret dileyin ki, felah bulasınız! (Nur: 24/31)

İmam Buhari'nin sahihinde, şöyle bir hadis zikredilmektedir:

"Ey insanlar! Rabbine tevbe ile mağfiret isteyin! Varlığım elinde olan, Allah'a yemin ederim ki, ben her gün, yetmişden daha fazla olmak üzere, Allah'a tevbeyle istiğfar ederim![\[49\]](#)

Müslim'in sahihinde ise, şöyle bir hadis nakledilmiştir:

"Kalbimi bazı kereler, dünyevi arzular gölgeleyip meşgul eder ve ben günde yüz kerre Allah'a tevbe ile istiğfar ederim.[\[50\]](#)

Sünen'de İbni Ömer'den şöyle bir nakil vardır:

"Biz Allah Rasulü'nün bir sohbet toplantısında;

"Allah'ım! Beni bağışla! Şüphesiz ki, sen Rahim'sin! (Yani tevbeleri kabul edicisin!)"

derdi. Biz bunları sayardık, bazı kere yüz defayı aştığını müşahede ederdik. [\[51\]](#)

Yüce Allah, tasvip ettiği iyi işlerin, mağfiretle takviye edilmesini emretmiştir. Allah Rasulü bunun için, namazlarında selam verdikten sonra, üç kere istiğfar ederdi:

"Allah'ım, sen selamsın, selam sendendir. Ey büyüklük ve kerem sahibi Rabbim! sen ne kadar ulusun. [\[52\]](#)

Allah Rasulü'nün namazlardan sonra böyle söylediği, sahih hadisle sabit olmuştur.

Yüce Allah, kendilerine cenneti ve ilahi nimetleri vaadettiği takva sahibi kullarını tasvir ederken şöyle buyurmuştur: "Onlar seher vakti istiğfar ederler!" (Al-i İmran: 3/17)

Yüce Allah, mü'minlere, geceyin kalkarak istiğfar etmelerini, ibadette bulunmalarını emrediyor:

"Allah'a istiğfar edin! Çünkü Allah bağışlayıcı ve esirgeyicidir! (Müzzemmil: 73/20)

Bu sure, gece ibadetlerinden bahseden suredir.

Gine, yüce Allah, Hac farizasından bahsettiği ayetinde h tiğfarı emrediyor:

"Rabbimizin lütuf ve keremini aramanızda sizin için bir günah yoktur.'Arafat'taki duruştan ayrılıp seller gibi akın edince, Meşer-i Haram'da Allah'ı anın! O'nun size gösterdiği biçimde, O'mı anın! Siz gayet iyi bilirsiniz ki, O'nun yol göstermesinden evvel, sapıklardandınız! Sonra insanların akın akın döndükleri yerden siz de akın edin ve Allah'tan mağfiret dileyin! Şüphesiz Allah bağışlayan ve esirgeyendir. (Bakara: 2/198-199)

İslam dininin tebligatının sona erdiği günlere, Allah Rasulü'nün son savaşı olan Tebuk seferi vesilesiyle yüce Allah mealen şu ayeti celüeyi inzal buyurdu:

"Andolsun Allah, Rasulü ve o güçlük saatında ona uyan Muhacirler'i ve Ensar'ı affetti. O zaman içlerinden bir kısmının kalpleri imandan kaymaya ramak kalmışken, yine de onların tevbesini kabul buyurdu. Çünkü O, onlara karşı çok şefkatli, çok merhametlidir. Ve savaştan geri bırakılan o üç kişinin de tevbelerini kabul buyurdu. Bütün genişliğine rağmen, arz başlarına dar gelmiş ve canları kendilerini sıktıkça sıkılmış ve Allah'tan, yine Allah'a sığınmaktan başka bir çare olmadığını anlamışlardı. Allah, onların tevbesini kabul buyurdu ki, tevbe etsinler. Çünkü Allah, tevbeyi çokça kabul eden, çokça esirgeyendir" (Tevbe: 9/111-118)

Bu ayetler, Allah Rasulü'ne inen en son ayetlerdendir. En son ayetler Nasr Suresinin ayetleridir:

"Allah'ın yardımı geldiğinde, önünde hiçbir engel kalmadığını gören insanlar, beni de, bu yardıma layık kılan bu dinin içine al, diye sana koşan, insanları, gördüğün zaman, hemen Rabbine hamd ile teşbih et. O'nun yarlıgamasını iste. Şüphesiz o tevbeleri çokça kabul edendir" (Nasr: 110/1-3)

Görülüyor ki; şanı yüce Allah, sevgili Rasulü'nden, amellerini, teşbih ve istiğfar ile sona erdirmesini buyurmuştur.

İmam Buhari'nin ve Müslim'in sahihi'inde, Aişe'den (r.a.) şöyle bir hadis rivayet edilmiştir:

"Allah'ın Rasulü, rüku ve secdesinde, Kur'an'a imtisal ile: "Allah'ım! Seni teşbih eder, yalnız sana hamdederim! Beni bağışla!" derdi.[\[53\]](#)

Yine Buhari ve Müslim'de Allah'ın Rasulü'nden şöyle bir haber gelmektedir:

"Allah'ım, beni bağışla! Hatamı, cehlimi, israfımı ve sana malum olan her türlü kusurlarımı affet! Şaka ve ciddi, bilerek veya bilmeyerek, açık veya gizli benden sadır olmuş veya olacak olan hatalarımı mağfiret buyur! Senden başka affedicim yoktur. [\[54\]](#)

Ebu Bekir (r.a.), bir gün Allah'ın Rasulü'ne; "Ey Allah'ın Rasulü! Bana, namazdan sonra, okuyacağım bir dua öğretir misiniz?" diye ricada bulunmuştu. Allah'ın Rasulü şöyle buyurmuştu:

"Duanı şöyle yap! Ey Allah'ım! Ben kendi nefsimi çok zulmettim! Senden başkası günahlarımı bağışlayamaz tarafından bir mağfiretle beni bağışla! Bana rahmet et! Çünkü, sen gafur ve rahimsin! [\[55\]](#)Yine Ebu Bekir bir gün;

"Ey Allah'ın Rasulü! Bana bir dua Öğret ki, sabah akşam onunla dua edeyim" diye niyazda bulundu. Allah'ın Rasulü de ona şu duayı öğretti:

"Ey göklerin ve yerin yaratıcısı! Gizli ve aşikar her-şeyin bilicisi! Bütün yaratılmışların Rabbi olan sonsuz kudret sahibi Allah'ım! Senden başka ilah olmadığına şe-hadet eder, nefsimin şerrinden, şeytanın aldatmasından ve şirkinden sana sığınırım! Kendime veya bir Müslümana karşı kötülük yapmış olmaktan beni koru!" diye dua eder, sabah ve akşam yatacağın zaman böyle söylersin ya Bekir!"

Kur'an'da ve Rasulün sünnetinde bütün bunlar böylece sabit olunca, hiçbir kimse, Allah'a tevbe ve istiğfar etmekten kendisim azade sayamaz. Her kul tevbe ve istiğfar etmeye daima muhtaçtır.

Şanı yüce Allah buyuruyor ki mealen: "Biz emaneti, göklere, yere ve dağlara sunduk; onu yüklenmekten kaçındılar, onun sorumluluğundan korktular; onu insan yükledi. Bununla birlikte onun hakkını tam olarak yerine getirmedi. Çünkü o zalim ve çok cahildir. Allah bu emaneti insana vermiştir ki, iki yüzlü erkeklere ve iki yüzlü kadınlara, puta tapan erkeklere azap etsin;

inanan erkek ve kadınların da tevbelerini kabul buyursun; Allah çok bağışlayan ve çok merhamet edendir" (Ahzab: 33/72-73)

Zikrettiğimiz ayeti celilede beyan buyrulduğu gibi, insan hakikaten zülm eden ve gerçekten de cahildir. İnsanların kurtuluş çaresi mü'min olmak, mü'minlerin kurtuluş çaresi ise, tevbe edip, mağfiret dilenmektir. Yüce yaratıcı kitabında, iyi kullarının tevbekar olduklarını ve onların bağışlandığını haber vermektedir.

Sahih bir hadiste Allah'ın Rasulü buyurmuştur ki: "Hiçbir kimse sadece kendi amelleriyle cennete giremez" Bunu işiten ashabdan biri sordu: "Siz de mi ey Allah'ın Rasulü?" Bu soru üzerine Allah'ın Rasulü şöyle cevap vermiş: "Evet, ben de! Rabbimin, tarafından bir rahmet ve fadlına nail kılması dışında, ben de giremem."[\[56\]](#)

Allah Rasulü'nün bu açıklaması, şu ayetin manasına zıd düşmemektedir:

"Cennet ehline denecek ki, "Geçmiş günlerde takdim ettiğiniz, amellerinizin mükafatı olarak, afiyetle yeyin için!"

Çünkü, Allah'ın Rasulü, tek karşılık ve denklik ifadesi olan "Ba" harfini istimal etmemiştir. Kur'an'ın ifade ettiği ise, sebebiyet ifade eden "Ba" harfidir,

"Allah bir kulu sevince, günahlar ona zarar vermez" diyenlerin sözüne gelince.. Bunun manası şudur: "Allah bir kulu sevdi mi, ona tevbekar olmayı ilham eder; o da tevbe ve istiğfar ederek, günahlara düşmekten, kötülüklerin arkasından koştuktan kurtulur"

Günahlara düşkün olan bir insanın zarar görmeyeceğini sanan kimse, hiç şüphesiz bir sapıktır. Kitap ve sünnete, ev-velkilerin ittifakına, dinin büyük imamlarına muhalefet etmiş olur.. Gerçek şudur:

"Kim zerre miktarı hayır işlerse onu görecek, kim de zerre kadar kötülük yaparsa onun karşılığını görecek"

(Zelzele: 99/7-8)

Yüce Allah'ın sevdiği kullar, şu ayeti celilede beyan buyrulan kullardır:

"Rabbinizden size bağış olarak, eni yerler ve gökler kadar geniş, takva ve itaat sahipleri için hazırlanmış cennete koşuşun! O muttakiler ki, bollukta ve darlıkta Allah'ın emrettiği yerlerde harcarlar, öfkelerini gemleyerek insanları affederler, Allah da o güzel davrananları sever. Ve onlar ki, bir kötülük yaptıkları, ya da nefislerine zulmettikleri zaman, Allah'ı hatırlayarak hemen bağışlanmasını dilerler. Günahları da Allah'tan başka kim bağışlayabilir? Ve onlar yaptıkları kötülüklerle bile bile devam etmezler" (Al-i İmran: 3/133-135)

Kaderi, günahlarını yok eden bir sebep sanan kimse, yüce Allah'ın, ayeti celilede hallerini tasvir ettiği müşrikler taifesinden bir kişi olur:

"Müşrik olanlar, "Allah dileseydi, biz de, atalarımız da, Allah'a ortak koşmazdık; hiçbir şeyi de haram kılmazdık" diyeceklerdir" (En'am: 6/148-149) Müşriklerin bu iddisını yüce Allah, ayetin devamında şöyle reddediyor:

"Onlardan evvelkilerde işte böylece yalanladılar da sonunda azabımızı tattılar. Onlara de ki: "Bir bilginiz varsa, onu bize göstersenize! siz boş bir zandan başka herhangi bir şeye uymuyorsunuz. Ve siz sadece zannınızı-za inanıyor ve elbette saçmalyorsunuz!" Gine de ki: "Üstün delil sadece Allah'ındır. Eğer Allah dileseydi, elbette hepinizi doğru yola iletirdi." (En'am: 6/148-149)

Eğer kader, insanlardan herhangi birinin günahlarını yok edici sebep olsaydı, yüce Allah, Nuh, Ad, Semud ve Firavun kavmi gibi, Rasulleri ve nebileri yalanlayan topluluklara azab etmezdi. Haddi aşanlara ceza uygulanmasını em-retmezdi. Hiç kimse, kaderi kendi günahlarını örtecek bir sebep olarak ileri süremez. Allah'ın kurtarıcı dinine değil de, kendi nefsinin isteklerine uymak isteyenler ancak böyle bir bahanenin arkasına sığınmaya bakarlar. Kaderi günah ve günahkarlar için bir kurtuluş sebebi olarak görenler hiç kimseyi itham etmemelidir. Kendisine her türlü tecavüzde bulunan kimseyi suçlamaması ve onu cezalandırmak için bir hareket yapmaması gerekmektedir. Böyle bir kişi, kendisine acı veya tatlı gelen hareketlerde bulunanları bir saymalı, her türlü iyi kötü fiilleri işleyenleri birbirinden farklı görmemelidir. Böyle bir durum ise, hem din, hem akıl ve hem de özellikle insan tabiatına fevkalade aykırı düşen bir

haldir. Yüce Allah, kendi kelimasında buyuruyor ki:

"İman edip, imanlarının gereği yapılması gereken işleri yapanları, yeryüzünde fitne fesat çıkaranlarla bir mi tutacağız? Yoksa günahattan sakınanları, sakınmayanlarla aynı mı sayacağız?" (Sa'd: 38/28)

"Biz müslümanları hiç o günahkarla bir tutar mıyız? Size bu hüküm nereden geliyor?" (Kalem: 68/35-36)

"Yoksa kötülük yapanlar, kendilerini, iman edip de imanlarının gereğini yaşayanlarla beraber tutacağımızı, dirim ve ölümlerinin aynı olacağını mı sanıyorlar? Kendileri için vehmettikleri bu görüş ne kadar kötü!"

(Casiye: 45/21)

"Sizi boş yere yarattığımızı, bize dönmeyeceğinizi mi sandınız?" (Mü'minun: 23/115)

"İnsan kendisinin, emir ve yasaklardan azade bırakılacağını mı sanıyor?" (Kıyame: 75/36) Müslim ve Buhari'de, Allah'ın rasulü'nden şöyle rivayet edilmektedir:

"Adem ile Musa, aralarında geçen bir sohbette birbirle-rine yaptıkları hakkında senet gösterdiler. Musa dedi ki:

"Ey ceddim Adem! Sen bütün beşerin babasıdır! Allah seni yarattı ve sana ruhundan üfledi. Meleklerini sana secde ettirdi. Sen ise, yasak meyveden yemek suretiyle, hem kendini, hem de bizi cennetten çıkarmış oldun!" Adem cevap verdi:

"Sen Allah'ın seçkin kul olarak tespit ettiği Musa'sın! Allah sana kendi katından Tevrat'ı yazıp gönderdi. O halde, söyle bakalım! Tevrat'da: "Adem Rabbinin karşı geldiğinde şaşırıp kalmıştı" diye, ben yaratılmadan kaç zaman önce yazıldığı haber verilmekte değildir?" Musa:

"Evet, sen yaratılmadan kırk yıl önce" Adem: "Demek ki ben yaratılmadan kırk yıl önce yüce Allah'ın benim için takdir buyurduğu bir şeyden dolayı niçin beni ayıplıyorsun?"

Böylece Adem, Musa'yı susturmuş oldu"[\[57\]](#)

Bu hadisi yanlış anlayan iki grup çıktı ortaya ve elbette ki sapıtı. Bunlardan biri, hadise göre, Allah tarafından takdir buyrulduğu için, Allah'a isyan edenin kınanmaması ve ona azab edilmemesi gerektiğine inanan zümre, bu hadisi inkar etmektedir. Diğer zümre, ise birinciden daha kötü ve çirkindir. Çünkü, bunlar kaderi kendileri için bir senet kabul ederek, şöyle demektedirler:

"Kader, onu müşahede edebilen hakikat ehli ve kendilerinin bir iş yapmakta bir irade sahibi olmadıklarını görenler için bir senettir"

Bazı kişiler de şöyle demektedirler:

"Adem'in, Musa'yı susturması, onun babası olduğu veya tevbe etmiş bulunduğu; yahut da, günahın bir şeriatla, kınanmanın ise, başka şeriatla olmasından veya günahın dünyada olacağı, fakat kınanmanın olmayacağı için susturulmuştur"

Bu iddiaların hiçbiri doğru değildir. Hadisi şerifdeki mana ve İncelik şöyledir:

Musa, atası Adem'i, sadece yasak meyve yediği için kendisine gelen musibetten Ötürür suçlamış

"Niçin kendim ve bizi cennetten çıkardın?"

diye sormuştur. Yoksa, tevbe edip affedildiği bir suçtan ötürü itham etmemiştir onu. Çünkü, Musa, bir kulun, tevbe etmiş suçlarından ötürü, suçlanamayacağını çok iyi biliyordu. Adem'in (a.s.) tevbe etmiş olduğunu hiç şüphe yok ki biliyordu. Şayet, Adem (a.s.), takdir bulunmuş olması sebebiyle, kınanmasının doğru olmayacağına inanmış olsaydı;

"Ey rabbimiz! Biz kendimize zulmettik! Eğer sen bizi ya-ılgayıp affetmezsen, şüphe yok büyük kayıba uğrayanlardan olacağız! diyerek, Allah'a yalvarıp yakarmazdı.

Mü'min, üzerine gelen bela ve musibetlere sabırla karşı koymakla, sebeblere teslim olmakla emrolunmuştur. Günah işlediği, kötü işler yaptığı zaman da, tevbe ve istiğfar etmesi gerekmektedir. Böyle buyurmuştur yaratan!

Yüce Aüh buyuruyor:

"Artık, puta tapıcıriann sana yaptığı eziyetlere katlan! Allah'ın va'di mutlaka haktır. Kusurun için de istiğfar et!"

(Mü'min: 40/54)

Görölmektedir ki, yüce Allah, musibetlere sabırla katlanılmasını istiyor. Kusur ve günahlardan ötürü de, tevbe ve istiğfar etmeyi emrediyor.

Bir başka ayeti kerimede mealen şöyle bu yru İm aktadır:

"Allah'ın izni olmadıkça hiçbir musibet gelip çatmaz. Kim Allah'a iman ederse, onun kalbim hidayette tutar. Allah, herşeyi eksiksiz bilendir" (Teğabün: 64//11)

İbni Mesud bu ayetin yorumunu yaparken şöyle demektedir:

"Bu ayetin sırn kendisine tecelli eden bir kimse, o kimsedir ki, kendisine bir bela bir musibet geldiği zaman, o bela ve musibetin Allah tarafından geldiğini bilir. Böyle olunca da rıza ve teslimiyet gösterir"

İşte, bunun içindir ki, mü'minler, kendilerine, bir hastalık, fakirlik ve başka perişan edici belalar geldiğinde; bu bela ve musibetler başkalarının sebep olduğu şeyler olsalar bile, Allah'ın hükmünü bilerek sabrederler. Mesela; bir aile babası, bütün malını günah ve sefahat yolunda yiyip bilirse ve Çoluğu çocuğu bu yüzden yoksul duruma düşseler, böyle bir musibete sabredip göğüs germeleri gerekir. Böyle bir durumda babayı itham etmek, sonucu değiştirmeyecektir. Böyle bir itham karşısında; "ne yapalım, kader böyle imiş" deyip çıkacaktır işin içinden...

Sabır, bütün İslam büyüklerinin ittifak ettiği bir vacibdir. Bundan daha yükseği ise, Allah'ın hükmüne razı olup teslim olmaktır. Rıza göstermenin, vacib veya müstehab olduğu da söylenmiştir. Doğru olanı da budur. İslam ahlakiya-tında bunlardan daha yüce olanı, yüce Allah'ın, musibetleri, günahların başışlanmasına, manevi derecelerin yükselmesine, Allah'a yönelip yalvarıp yakarmaya ve O'na güvenmekte ihlas sahibi olmaya; mahluklardan değil de, O'ndan beklemeye bir sebep kıldığını görerek, musibete karşı Allah'a şükretmektir.

Yolunu sapıtmış ve eğri yola sapmış olanlara gelince: On-lari, günah işledikleri zaman, kaderi delil olarak getirdiklerini ve kendi nefislerinin arzularına uymuş olarak görürsün! Fakat iyiliklerini, kadere değil kendilerine ait kırlarlar. Onun için, bazı bilginler bunlara şöyle demiştir:

"İyiliklerin söz konusu olduğu zaman kaderiyeci, kötülüklerin ortaya çıktığı zaman da Cebriyeci oluyorsun. Yani, hangi mezheb arzularına denk geliyorsa, sen de hemen o mezhebden görünüyorsun!"

Hidayet ve doğru yol üzerinde olanlara gelince: Onlar güzel bir iş yaptıkları, Allah'ın istediği bir ameli yerine getirdikleri zaman, bunu Allah'ın lütfü olarak görürler. Bunları Allah'ın, kendilerini, namazlarını kılan müslüman, Allah'a itaat eden kimselerin şerefine ulaştırdığını, takvayı ilham buyurduğunu, serden korunmanın, hayırda muvaffak olmanın, ancak Allah'ın izni, kudreti ve yardımı ile olduğunu bilirler. Böylece, başkalarını küçük görüp böbürlenmek, başa kakmak ve eza vermek gibi kötü hallerden korumuş olurlar. Kötü bir şey yaptıkları zaman da Allah'a tevbe ve istiğfar ederler.

İmam Buhari'nin sahih'inde, Şeddat b. Evs'den şu hadis rivayet edilmektedir:

"İstiğfarın en efdali "Allah'ım! Rabbim sensin, senden başka ilah yoktur. Beni sen yarattın ve ben senin kulunum. Gücüm yettiğince ah dine ve va'dine riayet ediyorum. Yaptığım kötü işlerin şerrinden sana sığınırım. Günahımı kabul ediyor ve bana olan nimetin sayesinde günah işlemekten uzaklaşıyorum! Allah'ım! Beni yaptıklarımdan ötürü başışla! Çünkü, günahları senden başkası başışlayamaz!"

Bir sahih hadiste Ebu Zer'den şöyle rivayet edilmektedir:

Yüce Allah buyurdu:

"Ey kuuarım! Ben zulmü, hem kendime olanım, hem de sizin kendi kendinize olanını haram kıldım. Sakın birbirinize zulmetmeye kalkışmayın. Ey kullarım! Siz ge-ce-gündüz hata yapıyorsunuz! Ben ise, bütün günahları başışladım. Benim için pek önemi yok! O halde benden mağfired dileyin ki, sizi başışlayayım! Ey kullarım! Benim duyurduklarımdan başka hepimiz açsınız. Benden isteyin ki sizi giydireyim! Ey kullarım! Benim hidayet verdiklerimden gayri

hepiniz sapıksınız. Benden doğru yolda olmayı dileyin ki, sizi iletayim! Ey kullarım! Siz bana ne bir yarar ne de bir zarar ulaştırabilecek değilsiniz! Ey kullarım! Sizin en ilkiniz, en sonunuz, bütün insanların ve cinleriniz sizden birin kalbinden daha takvada ileri olsalar, bilin ki, böyle olması benim mülkümde hiçbir şeyi fazlalaştırmaz; tersine, hepinizin nifak bozgunculuğu sonsuz olsa, benim mülkümde hiçbir şey eksiltmez. Ey kullarım! Sizin hepiniz, öncekiler, sonrakiler, doğmuşlar doğacak olanlar, bütün insanların ve cinleriniz bir alanda toplansanız ve dilekte bulunsanız, ben de herbirinizin isteğini ayrı ayrı yerine getirecek olsam, böyle bir veriş bile benim mülkümde hiçbir şey eksiltmez. Belki bir iğne ucu denize sokulduğunda, denizden ne kadar su eksiiirse işte o kadar... Ey kullarım! Onlar sizin amellerinizdir, onları sizin için sayıyorum, soura size tam olarak mükafatını ödeyeceği halde sizden herhangi biriniz bir hayırla karşılaştığında Allah'a hamd etsin; hayırdan başka bir şeyle karşılaştığı zaman da, başkasını değil, ancak kendisini kınasın![58]

Görülüyor ki, yüce Allah, kuluna, bir hayırla karşılaştığı zaman kendisine hamd etmesini, bir serle karşılaştığı zaman da, ancak kusurları kendinde aramasını emretmiştir. İnsanların birçoğu, hakikat diliyle konuşup, ilmi hikmetlerden söz ettiği halde, yüce Allah'ın yaratmasında iradesiyle ilgili olan kaderi, varlıklar aleminin gerçekleriyle, rızası ve sevgisiyle ilgili emirleri ve dini hakikati birbirinden ayırmazlar. Yüce Allah'ın, Rasulleri aracılığı ile tebliğ buyurduğu emirlerine uygun bir biçimde, dini hakikatlara sarılmış olanlarla, kitap' ve sünnete uygun olmayan bir takım vecd ve sarhoş edici zevklere yönelmiş olanları da birbirinden ayırmazlar. Şeriat lafızlarını anlayış biçimleri de böyledir. Allah tarafından indirilmiş, Allah'ın kitabı ve Rasulü'nün sünnetinden ibaret olan şeriatı birbirinden ayırmıyorlar. Halbuki, hiçbir kimse kendisini Allah'ın şeriatından müstağni sayamaz. Tabii, kafir olanlar bu guruba dahil değildir ve onlar her şeyi serbest olarak yapabilirler. Hük-medici kadı, hükmünde bazen isabet kaydeder, bazense hataya düşer. O da, kadı, bilgili ve çok inançlı ise böyledir. Şayet böyle bir kadı dağılse, Allah Rasulü'nün Sünen'de rivayet edilen hadisinde belirttiği üç kadı tipinden birine girer:

"Kadılar üç kısımdır. İki cehennemde ancak biri cennettedir. Cennete olan kadı, hakkı bilen ve onunla hükmeden kadıdır. Cehennemde olan kadılardan biri, cehalet ölçüleri ile hükmeden; diğeri, hakkı bildiği halde, hakkın dışındaki ölçülerle hükmeden kadıdır.[59]

Bilgili ve hakkı gözetir kadıların en üst derecede olanı, insanlığın seyyidi, Allah'ın Rasulü, Muhammed (s.a.v.) bir hadislerinde şöyle buyurmaktadırlar:

"Siz ya davacı ya da davalı olarak bana müracaat ediyor ve benden hüküm vermeme istiyorsunuz! Umulur ki, sizlerden bazılarınız haklı olmadığı halde, delil getirmede ve konuşmada ustalaştığı için, haklı çıkabilir. Ben, işittiklerime ve gördüklerime dayanarak hüküm veririm. Bu durumda, birinin lehine kardeşinin hakkında yanlış bir şeye hükmedecek olursam, sakın onu alıp kabul etmesin. Çünkü, böyle bir yanlış hüküm, ancak ateşten bir parça gibidir. [60]

Görülüyor ki, işittiklerine dayanarak verdiği bir hükmün yanlış olabileceğini kabul ediyor koca Rasül ve böyle bir yanlış karar, lehine karar çıkan birisinin kullanmamasını istiyor. Yani, hüküm var diye, yanlış olduğunu bile bile hükme dayalı hareket edilmemesini istiyor.

Bütün İslam bilginleri, bu ölçüyü kabul etmişlerdir. Yani, kadının, elindeki delillere dayanarak, kimsenin varmış olduğu hüküm, şayet yanlış olmuşsa bu yanlış hükme dayanarak, kimsenin icraat yapmamasını istemişlerdir.

Akit ve fesih davalarında da durum budur. İmam Malik ve İmam Şafii bu mezhebedir. Ebu Hanife ise, emlak ile akidler hakkındaki hükümlerin farklı olduğunu söylemiştir. Unutulmaması gerekir ki, şeriat gözüyle kitap ve sünnet kast olunduğu zaman, ister Allah'ın dostlarından olsun, isterse başka gruplardan, hiç kimse bu iki delilin dışına çıkamaz.

Allah dostlarından herhangi biri için, açıkta ve gizli olarak, Allah Rasulü'ne bağlanmadan, ona uymadan, Allah'a varmanın mümkün olacağı ve onun için de, ona uymak zorunda olmadıklarım zanneden kimseler, sapık ve kafirdir. Bu hususta, Musa (a.s.) ile Hızır'ın arasındaki hikayeyi, kıssayı bir sened olarak ileri sürerlerse, iki büyük hataya düşmüş olurlar.

Birinci hata: Musa (a.s.), hiç kuşkusuz Hızır'a Rasul olarak gönderilmemiştir. Aynı şekilde, Hızır'ın da Musa'ya uyması şart değildir. Musa, İsrailoğulları'na gönderilmiş bir rasul'dü. Yani özeldi. Rasulullah (s.a.v.) ise böyle değildir. O bütün insanlara Rasul olarak gönderilmiştir. Onun risale-ti bütün insanlarla birlikte cinleri de içine alan bir risaletür. Eğer, İbrahim, Musa ve İsa gibi, Hızır'dan daha üstün olanlar, bizim Rasulümüz zamanında yaşamış olsalardı, ister nebi

olsun, isterse de Rasul, hepsi O'na uymak mecburiyetinde olurlardı. Böyle olunca da, elbette ki, Hızır için de aynı şey bahis konusudur. Fakat, Hızır, Allah'ın Rasulü Hz. Mu-hammed'e (a.s.) tabi olmak zorunda olduğu gibi, Hz. Musa'ya da uymak zorunda değildir. Onun için Hz. Musa'ya şöyle söylemiştir Hızır;

"Ey Musa! Ben Allah'ın sadece bana öğrettiği bir bilgiyle hareket etmekteyim ve sen onu bilmezsin! Sen de Allah'ın sadece sana öğrettiği bir bilgi ile birliktesin ki, ben de onu bilmem! [61]

Kendisine Allah Rasulü'nün risaleti ulaşmış olan insanlardan ve cinlerden hiçbir kimse, Rasulullah'a (s.a.v.) uymaksızın, Allah'a yol bulabileceğini İleri süremez. Süreirse, çok büyük bir hataya düşmüş olur.

İkinci hata: Hızır'ın yaptıkları Musa'nın (a.s.) getirdiği şeriata muhalif değildir. Fakat, Musa, o hareketleri mubah kılan sebepleri bilmiyordu ve onun için itiraz etmişti. Ne zaman Hızır kendisine bu sebepleri gösterdi, o zaman, Musa (a.s.) hemen kabul etti.

Hızır'ın, önce gemiyi delmesi, sonradan da onarması; gemidekileri, zalimin gemiye el koyma korkusundan kurtarmak ve böylece onlara bir iyilik yapma isteğine dayanıyordu. Böyle bir hareket elbette ki caizdir. Hatta, saldırganın katli de caizdir. İsterse küçük yaşta olsun. Çünkü, anne ve babayı küfre sürükleyecek olan kimseni. böyle bir işi yapmasına ancak öldürmek mani olacaksa, böyle bir Öldürme kuşkusuz caiz olur. Hızır da, durumu bildiği için böyle yapmış ve çocuğu öldürmüştür.

İmam Buhari, Neced Haruri'nin (Gılman'ın Öldürülmesi) hakkındaki sorusuna şöyle cevap vermiştir:

"Onlar hakkında Hızır'ın sahip olduğu bilgilere sahip olmazsan, yaptığını da yapamazsın tabii olarak!.."

Hiçbir karşılık beklemeden yetime iyilikte bulunmak ve açlığa katlanmak ise, elbette ki çok iyi hareketlerdendir. Bunda, Allah'ın şeriatına karşıt hiçbir yan yoktur.

Şeriat lafzından, Allah'ın kitabı ve Allah Rasulü'nün sünneti kastedilmiyorsa, bunun dışında bir şeriat kastederek hüküm veriyorsa bir kadı; o zaman, yukarda da söylediğimiz gibi, böyle bir kadı ya zulüm yapmış ve zalimlerden olmuş olur, ya da İsbet kaydederek adil olur. Yani, hükümünde ya isabet kaydeder, yahut da hataya düşer.

Bazı kere ve bazı yerlerde, şeriat denirken, Ebu Hanife, Sevri, Malikb. Enes, Evzai, Sa'd oğlu El-Leys, Safi, Ahmed b. Hanbel, Davud ve daha başkalarının sözü kast edilmiş olur. Bu fıkıh imamları hükümlerini kitap ve sünnete dayalı olarak vermişlerdir. Onun için, başkaları, onların hükümlerine dayanarak hareket ederse, yani onları taklid ederse, dine aykırı bir duruma düşmez. Gerçi, İslam ümmeti, Allah Rasulü'ne uymak mecburiyetinden oldukları gibi, imamlara da tabî olmak zorunda değildir ama, olsalar, dine aykırı bir iş yapmış olmazlar asla, Sadece vacib değildir. Fıkıh imamlarından birini benimseyip taklid etmek, bilmediklerini onlardan sormak asla haram değildir. Fakat, bir kimse, Kur'an ve sünnette bulunmayan bir takım lafları onlara izafe ederek, bu kitap ve sünnet dışı lafların manaları arkasında koşarsa, o zaman hataya düşer. Çünkü, böyle bir şey dini tahrif etmek, bozmak anlamını taşır.

Demek ki, İlahi emre dayanan hakikatlarla, kitap vesün-netten, istidlal, çıkarsama yoluyla elde edilmiş olunan, sahibinin o husustaki zevk ve vecdiyle yetinmiş olan şeylerin birbirinden ayırd edilmesi gerektiği gibi, Allah'ın lütfedip inzal buyurduğu şeriatla, te'vil ve tebdil edilmiş şeriatların birbirinden ayırd edilmesi gerekmektedir.

Yüce Allah, irade, emir, kaza, izin, tahrim (yasak) ba's (gönderme) risale, kelam gibi sıfatlarının bu mümkünler aleminde olanlarıyla, dini olanlarının arasındaki farkı, kitabında açık açık zikretmiştir. Bunların kevnî (varlıklar alemiyle ilgili) olanı; Allah'ın yaratması, takdir buyurup zamanı gelince de meydana getirmesidir ki, bu durum, O'nun sevmesi, emirler vermesi, mükafatlandırması ve kendi dostlarından sayması gibi sıfatlar bu sıfatlarla aynı familyadan değildir. Dini olanlar ise; yüce Allah, bunları emretmiş, şeriat ve gidilecek yol olarak tespit etmiş ve bunlara uygun hareket edenlere, sevap, mükafat ve ikramda bulunmayı vaatmiştir. Bunları yapanları, şeriatına uyanları takva sahibi kullarından saymış, üstünlük kazanarak kurtulan mutlu kişilerden olduğunu beyan buyurmuştur. İşte bu ölçü, Allah'ın dostları ile, düşmanlarını birbirinden ayıracak en isabetli bir ölçü aletidir. Bir kimse, Allah'ın sevdiği ve razı olduğu işleri yaparsa ve bütün hayatını böyle geçirip öbür dünyaya intikal ederse, hiç şüph

yok ki, böyle biri Allah'ın sevip razı olduğu dostlarından. Bir kimse, eğer, Allah'ın sevip razı olmadığı işleri yapar ve bu hal üzere iken ölürse, böyle bir kişi ise, Allah'ın düşmanlarından.

Şimdi, yukarıda zikredilen, irade, emir, kaza ve diğerlerinin ne manaya geldiğini, kevnî ve dinî vasıflar içinde ne yer tuttuğunu açıklamaya çalışalım. İrade iki bölümdür: a- Kevnî irade, b- Dinî irade. :

Kevnî İrade: Yüce yaratıcının sonradan var ettiği, yarattığı bütün mahlukatta var olan tabiattır, fitrattır, doğal vasıflardır. Yaratılmışların hepsi bu doğal kanunlar içinde hareket ederler. Hiçbir mahluk kendisi için yaratıcı tarafından tesbit edilen karakter ve tabiat dışına çıkamaz.

Dinî İrade: Yüce yaratıcının, sevgi ve rızasına uygun emirlerini, dinî kural ve yasa içine alan iradesi; yani, yaratıcının, yarattığından yapmasını istediği, irade ettiği şeylerdir. Onun irade ettiği her şey iman ve iyi ameller çerçevesine girmektedir.

Yüce Allah Kevnî irade hakkında şunları söylemektedir kitabında:

"Allah bir kimseyi hidayette tutmayı irade buyurur-sa, onun gönlünü İslamiyeti kabul edici bir biçimde açar; bir kimseyi de sapıklık içinde tutmayı irade ederse, onun gönlünü daraltarak, hidayete kapalı tutar ve böyle bir adam, İslami kabul etme konusunda, o kadar zorlanır ki, sanki göğze çekiliyormuş gibi olur" (En'am: 6/125)

Nuh (a.s.) kendi kavmine şöyle söylemişti:

"Eğer Allah sizi helak etmeyi râilemişse, ben sizin iyiliğinizi arzu etmiş olsam bile, bu hayırlı çalışmaların size bir fayda sağlamaz!" (Hud: 11/34)

Bir başka ayeti celile:

"Allah bir kavmin kötü olmasını diledi mi, artık onu reddedecek, geri çevirecek bir güç yok. Onlar için Allah'tan başka hiçbir yardımcı ve dost yoktur" (Ra'd: 13/11)

Dinî irade hakkında da şöyle buyurmaktadır yüce Allah mealen:

"İçinizden her kim Ramazan ayına ulaşırsa, orucu tutsun; kim de hasta ise, yahut bir sefer yolunda ise, tutmayabilir. Ama başka günlerde, tutmadığı günler için, aynı gün sayısınca kaza etsin. Allah sizin için kolaylık murad eder, güçlük istemez" (Bakara: 2/185)

"Allah size taşıyamayacağınız bir güç iş yüklemeyi, ama iyice temizlenmenizi ve üzerinizdeki nimetinin tamamlanmasını diler. Öyle ki şükredersiniz!" (Maide: 5/6)

Nikah hakkında neleri helal neleri haram ettiği konusunu açıklarken, şunları ilave etmektedir yüce Allah mealen:

"Allah size, bilmediklerinizi açıkça bildirmek, sizi sizden evvelkilerin yollarına iletmek, tevbelerinizi kabul

etmek ister. Allah herşeyi bilici ve yapıcıdır" (Nisa: 4/26)

"Allah sizin tevbelerinizi kabul etmek ister. Şehvetlerine uyanlar ise sizin sapıklığa düşmenizi, eğri yollarda yürümenizi arzu eder" (Nisa: 4/27)

"Allah sizin yükünüzü hafifletmek ister. Zaten insan da çok zayıf olarak yaratılmıştır" (Nisa: 4/28)

Yüce Allah, Rasulü'nün zevcelerine neyi helal ve neyi haram ettiğini bildirdiği ayetlerde şöyle buyurmaktadır mealen:

"Ey Ehl-i Beyt! Hak Teala sizden ancak, her türlü kirliliği gidermek, sizi tertemiz yapmak irade eder"

(Ahzab: 33/33)

Bu iradenin manası şöyledir;

Allah size, sizin üzerinizden her türlü kirliliği giderecek ve sizi tertemiz hale getirecek şeyleri emretmektedir.

Demek ki, bu kimse, Allah'ın emirlerine uyar, gerekli biçimde yaşarsa, her türlü pislikten arınır ve tertemiz olur. Ama, O'na isyan eden, pisliğin ve günahın bataklığında kalır. Emir iki türdür

a- Kevni emir, b- Dini emir. Yüce Allah, kevni emir hakkında şunları söylemektedir mealen:

"Bir şeyin olmasını istediğimiz zaman, bizim sözümüz ve tirimiz "ol!" demekten ibarettir ve olması »...nur at ettiğimiz neyse hemen oluverir" (NahI: 16/40)

"Bizim emrimiz bir tek emirden ibarettir, gözün kırılması gibidir" (Kamer: 54/50)

"Yeryüzünde isyan çıkaranlara ve azgınlık edenlere gece ve gündüz emrimiz gelir; bir gün evvel hiç yokmuş gibi, yeryüzündeki nebatları, her şeyi söküp biçer, hiçbir şeyden eser bırakmaz!" (Yunus: 10/24)

Dini emirler hakkında şunlar buyrulmaktadır:

"Şüphe yok ki Allah, adaleti, ihsanı, bilhassa akrabadan muhtaç olanlara vermeyi emreder. Hayasızlığı, kötülüğü ve her türlü zulmü yasaklar. Kendinizi kurtararsınız diye, Allah size öğüt verir" (Nahl: 16-90)

"Allah size, emanetleri ehline vermenizi, insanlar arasında hükmettiğiniz zaman adaletle hükmetmenizi emreder. Allah size ne güzel öğüt veriyor. Şüphe yok ki Allah işiten ve görendir" (Nisa: 4/58)

İzin iki türdür:

a- Kevni izin,

b- Dini izin.

Kevni izin konusunda yüce Allah, sihirbazlardan bahsettiği ayette buyuruyor ki mealen:

"Onlar, Allah'ın izni olmaksızın, hiçbir kimseye zarar veremezler" (Bakara: 2/102)

Buradaki izin kevni izindir. Yani, Allah'ın kudreti ve ira-desindeki izindir. Hepimiz biliriz ki, yüce Allah, sihir yapmaya izin vermez, mücade etmez. Sihri asla mubah kılmaz.

Dini izne ait şöyle buyurmaktadır yüce Allah mealen:

"Yoksa, Allah'ın izin vermediği bir dini onlara va'd edip meşru hale getiren ortakları mı var?" (Şura: 42/21)

Bir başka ayet:

"Ey Rasul! Biz seni doğru yolu gösteren ve gözetleyen bir şehit, bir tebşirci (müjdecisi), eğri yolun sonucundan

korkutucu, Allah'ın izniyle O'mın yoluna davet edici, ışık saçıp nurlandırıcı olarak gönderdik!"

(Ahzab: 33/45-46)

Bir başkası:

"Biz gönderdiğimiz her nebi ve Rasulü, ona, Allah'ın izniyle itaat olunsun diye göndeririz!" (Nisa: 4/64)

Kaza iki türdür:

a- Kevni kaza,

b- Dini kaza.

Kazanın kevni olanı hakkında yüce Allah mealen buyurmaktadır:

"Böylece yüce Allah onları yedi gök olmak üzere iki günde kaza buyurdu. Yani, yaratıp vücuda getirdi"

(Fussilet: 41/12)

Bir başkası:

"Dirilten de O'dur, öldüren de. O, bir işin olup bitmesini kaza buyurdu mu, yapacağı şey bir "ol" demekten başkası değildir. O, "ol!" dediği şey o an oluverir!" (Mü'min: 40/68)

Dini mahiyetle kaza'ya gelince: Yüce Allah, bu kaza hakkında şunu buyurmaktadır:

"Rabbiniz olan Allah, kendisinden başkasına ibadet etmeyin, diyerek kaza buyurdu, böyle hüküm verdi ve emretti" (İsra: 17/2-3)

Bu ayeti celilede geçmekte olan kaza kelimesinin manası, yüce Allah'ın hüküm ve emridir. Bazılarının itikad ettiği gibi, "Takdir buyurdu" demek değildir. Çünkü bu alemde, Allah'tan başkasına ibadet edildiği açık bir vakıdır. Nitekim, Allah'ın kitabında, Allah'tan başkasına ibadet edenlerin var olduğunu bildiren birçok ayeti celile vardır ve onlardan biri şudur:

"Onlar, Allah'ın bırakıp, kendilerine ne bir zararı ve ne de bir faydası dokunmayacak olan nesnelere itaatla

ibadet ettiler. Bir de ayrıca, "Bu ibadet ettiğimiz, tapındığımız nesnelere, bizimle Rabbimiz arasında bir vasıta"dır" dediler" (Yunus: 10/18)

Yine Kur'an'da, İbrahim (a.s.) ağızından şöyle söylenmektedir:

"Şimdi, sizin de, sizden evvelki atalarınızın da neye tapıp itaat ettiğini gördünüz mü? Onlar benim açık düşma-nımdır. Benim yegane dostum ve yardımcım alemlerin Rabbi olan Allah'dır" (Şuara: 26/75-77)

Yine İbrahim'in (a.s.) ağızından:

"İbrahim'de ve onunla birlikte bulunanlarda sizin için nice güzel örnekler var; onlar, kavimlerine demişlerdi ki: "Biz sizden ve Allah'tan gayri taptıklarınızdan uzağız. Sizin taptıklarınızı tekfir ediyoruz! Siz, bir tek olan Allah'a inanıncaya kadar, sizinle bizim aramızda sürekli bir düşmanlık ve nefret var olacaktır" Yalnız İbrahim'in babasına: "Senin için mağfiret dileyeceğim. Fakat, sana Allah'tan gelecek hiçbir şeyi önlemeye benim gücüm yetmez" demesi hariç. (Bu da sizin için bir örnek değildir. Zira, kafire mağfiret dilenmez.) Yine onlar demişlerdi ki: "Rabbimiz, sana dayandık, sana yöneldik. Dönüşümüz de sanadır" (Mümtehine: 60/4)

Bir başka ayeti celile mealı:

"De ki: "Ey kafirler! Ben sizin itaatla tapmdıklarım-za itaat edip tapmam! Siz de benim itaat edip tapındığıma itaat edip tapınmazsınız. Ben asla sizin mabut saydıklarına tapınıp itaat edecek değilim. Siz de benim mabuduma itaat edip tapacak değilsiniz hiçbir zaman! Öyleyse, sizin dininiz size, benim dinim ise banadır"

(Kafinin: 109/1-6)

Kur'an'ın bu ayetleri, O'nun, yani, Allah Rasulü'nün, kafirlerin durumuna rıza gösterdiğini değil, tam tersine, onlardan uzak olduğunu, onların dinleriyle zerrece ilgisi bulunmadığını açık bir biçimde, kesin bir dille vurgulamaktır.

Nitekim başka bir ayeti celilede mealen şöyle buyrulmaktadır:

"Ey Rasulüm! Eğer onlar seni yalanlarsa, de ki: , "Benim işlediklerim bana, sizin işledikleriniz de size aittir. Benim yaptıklarım siz uzaksınız, sizin yaptıklarınız da ben kat kat uzağım!" (Yunus: 10/41) Bazı dinsiz imansızların "bu ayetler, Allah Rasulü'nün, onların dinine itibar ettiğini gösterir" demesi, inkarcılığın ve imansızlığın en katmerlisi olur. "Rabbin kendisinden başkasına itaatla ibadet etmeyin" ayeti celilesi varken, burada geçmekte olan "kaza"yı, "takdir" manasına alıp, böyle bir sonuca giden kimse; "O neyi takdir etmişse, mutlaka o gelir meydana" mütalaasıyla, puta taparların, gerçekte Allah'a ibadet ettiklerini ileri sürmüştür. Hiç şüphe yok ki, böyle bir kimse Allah'ın kitabını inkar eden zümrelerin en Önünde gelenidir.

Ba's (gönderme) iki türüdür:

a- Kevni ba's,

b- Dini ba's.

Bu kelimenin kevni olanı hakkında yüce Allah mealen şöyle buyuruyor:

"Birincisinin zamanı gelince, üzerinize güçlü kuvvetli kollarımızı gönderdik, evlerin arasına girip sizi araştırdılar. Bu, yapılması gereken bir va'ad idi" (İsra: 17/5)

Dini mahiyetli ba's hakkında da yüce Allah mealen buyuruyor:

"Okur-yazar olmayanlara, önceden apaçık bir sapıklıkta oldukları halde, içlerinden, Allah'ın ayetlerini okur, onları temizler, onlara kitap ve hikmeti öğretir bir Rasul gönderen O'dur" (Cuma: 62/2)

Bir başkası:

"Biz her millete, her topluluğa; "Allah'a ibadet edin, tağuta ibadet etmekten sakının!" diye ihtar eden bir Rasul gönderdik!" (Nahl: 16/36)

İrsal (sevketme) iki türlüdür:

a- Kevni irsal,

b- Dini irsal.

Yüce Allah, bu kelimenin kevnî manası hakkında şunu söylemektedir:

"Görmüyormusun ki, kafirleri olanca kuvvetleri ile ezdirip sürüklesinler diye, şeytanları onların üzerine-gönderiyoruz!" (Meryem: 19/83)

"O, rahmetinin önünden, rüzgarı müjdeci olarak gönderir!" (A'raf: 7/57)

Dini anlamdaki irsal hakkında da şu buyrulmaktadır:

"Ey Rasul! Biz seni, doğru yolu gösteren ve gözetleyen bir şahit, bir müjdeci ve eğri yola sapmaktan sakındıran bir korkutucu olarak gönderdik!" (Ahzab: 33/45)

"Biz Firavun'a bir nebi gönderdiğimiz gibi, size de doğru yolu gösteren ve gözetleyen bir şahit olarak nebi gönderdik!" (Müzemmil: 73/15)

"Biz gerçekten Nuh'u kavmine bir gözetici olarak gönderdik" (Nuh: 71/1)

Ca'l (yapmak) iki türlüdür:

a- Kevni c'al,

b- Dini c'al.

Bu kelimenin kevnî anlamı hakkında yüce Allah buyuruyor ki:

"Biz onları dünyada, insanları, ateşe davet eden elebaşılar yaptık!" (Kasas: 28/41)

Dini anlam taşıyan çinse şöyle buyrulmaktadır:

"Sizden herbiriniz için, bir şeriat, bir yol tayin ettik!"

(Maide:5/48) Tahrir (Yasaklama, haram kılma) iki türlüdür:

a- Kevni tahrir,

b- Dini tahrir.

Kevni tahrir konusunda yüce Allah mealen buyurmaktadır:

"Biz daha önce, onun (Musa'nın) süt analarının sütünü emmesine izin vermedik! (Kasas: 28/11)

"Buyurdu ki: "O arz-ı mukaddes onlara kırk yol haram kılınmıştır. Onlar arzda buldukları Tih Sahrasında, şaşkın şaşkın dolaşacaklardır"(Maide: 5/26)

Dini anlamdaki tahrir hakkında ise şöyle buyrulmaktadır:

"Ölü, kan domuz eti, Allah'tan başkası adına boğazlanan hayvan size haram kılınmıştır" (Maide: 5/3)

"Analarınız, kızlarınız, kızkardeşleriniz, halalarınız, teyzeleriniz, erkek ve kızkardeşlerinizin kızları, sizi emziren süt analarınız, süt kız kardeşleriniz, karılarınızın anaları ile evlenmeniz sizin için haram kılındı"(Nisa: 4/23)

Sahih bir hadiste, Allah Rasulü'nden rivayet edilmiştir:

"Allah'ın yarattığı şeylerin şerrinden, gazabından, azabından, kullarının şerrinden, şeytanların vesveselerinden, yanımda bulunan Allah'ın noksansız kelimelerine sığınırım.[62]

"Her kim bir yere iner de, Allah'ın yarattığı şeylerin, şerrinden, Allah'ın eksiği olmayan kelimelerine sığırım derse, ondan ayrılıncaya kadar ona bir zara gelmez! [63]

"Yeryüzünde saçılıp yayılan ve onlardan çıkmakta olan şeylerin şerrinden Allah'ın eksikliği olmayan kelimelerine sığırım ki, iyi ve kötü hiç kimse o kelimelerin sırlarına çıkamaz! [64]

İyi ve kötü hiç kimsenin, sınırlarını aşamayacağı Allah'ın eksiksiz kelimeleri, o kelimelerdir ki, kainatı onunla yaratmış, var etmiş, vücuda getirmiştir. Elbette ki, iyi ve kötü hiçbir kimse, Allah'ın var etmesinden, vücuda getirmesinden dışarı çıkamaz. Allah'ın dini kelimeleri ise, inzal buyurduğu kitapları ve bu kitaplardaki emir ve yasaklardır. Bazı kullar o kitaplardaki emir ve yasaklara uydular ve iyi insanlar oldular; bazıları ise aldırmadılar, kötü insanlar haline geldiler. Allah'tan korkarak kötülüklerden kaçınan Allah dostları; O'nun dini kelimelerine, iznine ve bütün iradesine itaat edenlerdir..

Yüce Allah'ın, iyi ve kötü hiçbir kulunun sınırını aşamayacağı, dışına çıkamayacağı kevnî kelimeler, bütün mahlu-katı ve hatta iblisi ve adamlarını, bütün kafir tipleri ve de cehennemlik bütün grupları içine almaktadır. Fakat şu hassas noktayı unutmamalıyız. Her şey, O'nun kudreti ve iradesi altında toplanmakla beraber; hiç şüphesiz, O'nun emri, yasağı, sevgisi, rızası ve gazabı hususunda birbirinden farklıdır. Allah'ın takva sahibi veli kulları, yüce Allah'ın kelimelerinde emrettiklerini yapar, gene kelimelerle yasakladıklarından da uzak dururlar. Allah'ın takdiri ne merkezde olursa olsun sabrederler. Böylece onlar Allah'ı, Allah da onları sever. Onlar Allah'tan, Allah da onlardan razı olur. Allah'ın her türlü düşmanı ise, mutlaka şeytanın dostlarıdır. Bunlar Allah'ın kudretli iradesi altında iseler de, Allah onlara kızar, gazablanır. Onlara lanet eder, rahmet etmez. Çünkü, onların düşmanıdır, dostu değil...

Bu durumu geniş bir biçimde açıklayacak olursak, bu küçücük kitaba sığdıramayız. Biz burada, sadece Allah'ın velisi dediğimiz, Allah dostları ile, şeytanın dostları arasındaki farkı vurgulamak ve dikkat çekmek istedik.

Onları birbirinden ayıran en geçerli endaze şudur:

Allah'ın, insanlık alemine hak din üzere ve hidayet vesilesi olarak gönderdiği Rasulü'ne uymak ve itibar etmek.

Yahut da uymamak ve itibar etmemek. Kim uyuyor ve itibar ediyorsa, o Allah'ın dostu, kim de uymuyorsa, Allah'ın düşmanıdır, başka bir şey değil.

Zira, şanı yüce olan Allah, mutlu dostları ile, mağfolmuş düşmanlarının arasını Rasulü'yle ayırmıştır. Cennete sokaacağı dostları ile, cehenneme sokacağı düşmanlarını; doğruluk ve bozgunculuk arkasında koşan düşmanlarını sevgili Rasulü ile ayırmıştır. Kalplerini iman doldurmuş ve ilahi destekle takviye edilmiş Allah dostları ile, şeytanın askerliğini yapan Allah düşmanlarının arasını bulan, birbirinden ayıran tek endaze Allah'ın Rasulü'dür.

Nitekim mealen yüce kitabında buyurmaktadır: 'Allah'a ve ahiret gününe inanan bir milletin, babaları, oğulları, kardeşleri, yahut akrabaları da olsa, Allah'a ve Rasulü'ne düşman olanlarla dostluk ettiğini görmezsin. Onlar o kimselerdir ki, Allah kalplerine iman yazmış ve onları kendinden bir ruh ile (Kur'an ile) desteklemiştir. Onları altlarından ırmaklar akan cennetine sokacak ve orada ebedi olarak kalacaklardır. Allah onlardan razı olmuş, onlar da Allah'tan razı olmuşlardır. İşte onlar Allah'ın partisidir. İyi bilki, kurtuluşa erecek olanlar yalnız Allah'ın partisinden olanlardır" (Mücadele: 58/22)

"Rabbin meleklere vahyediordu ki: "Ben sizinle beraberim, siz inananların kalplerini sağlamlaştırın, beni inkar edenlerin yüreklerine korku salacağım; vurun onların boyunlarının üzerine, vurun onların parmaklarına! Böyle olacak çünkü, onlar Allah'a ve Rasulü'ne karşı geldiler. Kim Allah'a ve Rasulü'ne karşı gelirse, muhakkak ki Allah'ın cezası çetin olur" (Enfal: 8/13-14) Yüce Allah şeytanın askerliğini yapan düşmanlarının durumunu tasvir ederken buyuruyor ki:

"Şeytanlar, dostlarına, sizinle mücadele etmeleri için telkinlerde bulunurlar. Eğer onlara uyarmanız, şüphesiz siz de onlar gibi ortak koşanlardan olursunuz!" (En'am: 6/121)

"Böylece biz, her nebiye, insan ve cin şeytanlarını düşman yaptık. Bunlar aldatmak için birbirlerine yaldızlı sözler fısıldarlar. Eğer Rabbin dikseydi onu yapamazlardı. Artık onları uydurdukları şeylerle başbaşa bırak!" (En'am: 6/112)

"Şeytanların kime ineceğini size haber vereyim mi? Onlar her günahkar yalancıya inerler. O yalancılar şeytanlara kulak verirler, çocukları da yalan söylerler. Şairlere gelince, onlara da ancak azgınlar uyar. Görmüyor musun onları, her vadede şaşkın şaşkın dolaşıyorlar. Ancak inanan ve inançları doğrultusunda iyi işler yapanlar, Allah'ı çok ananlar ve kendilerine zulmedildikten sonra bile, düşmanlarına üstün gelmeye çalışanlar böyle değildir. Zulmedenler, yakında nasıl bir inkılabı muhatap olup devrileceklerini bileceklerdir" (Şuara: 26/221-227)

Yüce Allah buyuruyor:

"Yoo, yemin ederim gördüklerinize ve görmediklerinize ki; o Kur'an, şerefli Nebinin Allah'tan alıp getirdiği sözüdür. O bir şairin sözü asla değildir. Ne de az inanıyorsunuz! Bir kahinin sözü de değildir. Ne de az düşünüyorsunuz! Alemlerin Rabbinden indirilmiştir. Eğer o bazı laflar uydurup bize iftiralar yapsaydı, elbette ondan bütün gücünü alırdık. Sonra onun can damarını keserdik. Sizden hiç kimse buna engel olamazdı. Bu Kur'an günahattan korunanlar için bir öğüttür. Ve içinizde onu ya-lanlayıcıların bulunduğunu elbette ki bilmekteyiz. Doğrusu o, kafirler için bir hasrettir. Mü'minlerin güçlendiğini, Kur'an'ın yayıldığını gördükçe, o kafirlerin içleri yanar. O, kesin bir gerçektir. Öyleyse sen yüce Allah'ın ismini çokça zikret. O'nun bütün eksikliklerden uzak, yücelerden daha yüce olduğunu bil ve an." (Hakka: 69/38-52)

"(Ey Muhammedi) Sen hatırlat! Öğüt ver! Rabbinin nimeti sayesinde sen ne kahinsin, ne de mecnun. Yoksa, onlar senin hakkında: "O bir şairdir, zamanın felaketlerine çarpılmasını bekliyoruz" mu diyorlar? De ki: "Bekleyin bakalım! Ben de sizinle birlikte bekleyenlerdenim. Görelim bakalım hangimiz felaketlere çarpılacağız. Akılları mı bunu kendilerine emrediyor, yoksa onlar azgın bir topluluk mudur? Yoksa Kur'an-i uydurdu mu diyorlar. Hayır onlar inanmıyorlar!"(Tur: 52/29-34)

Bu ayetlerde, yüce Allah, sevgili Rasulullah'ı (s.a.v.), kahinlikten, şairlikten, mecnunluktan tenzih (uzak tutma) ediyor. Ve ona Kur'an-ı getirenin, melekler arasından seçilmiş, şerefli bir melek olduğunu açıkça bildiriyor:

"Yüce Allah, meleklerden, insanlardan Rasuller ve nebiler seçer. (Hacc: 22/75)

Seçmiş olduğu bu melek Cibril'dir. Şanı yüce olan Allah, bu konudaki başka bir ayetinde mealen buyurmaktadır:

"O Kur'an hiç şüphe yok ki, bütün alemleri yoktan var eden Allah'ın vahyidir. Emin bir ruh (melek) onu senin kalbine, apaçık bir Arap diliyle, korkutanlardan olası diye indirmiştir. (Şuara: 26/192)

Bir başka ayeti celilede mealen buyuruyor ki:

"De ki: "Kim Cebrail'e düşman ise-ki Kur'an-ı, kendinden evvelkileri doğrulayıcı ve inananlara yol gösterici ve müjdecisi olarak senin kalbine O indirmiştir. Evet kim Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrail'e ve Mikail'e düşman olursa, bilsin ki, Allah da o inkar edenlerin amansız düşmanıdır. (Bakara: 2/97-98)

Şanı yüce olan Allah, Kur'an-ı, büyük Rasulü'ne indirmekte melekler arasından elçi olarak seçtiği ve bununla

görevlendirdiği Cebrail'i, yukarda meallerini gördüğünüz ayetlerde "Ruhul Emin" veya "Ruhul Kudüs" diyerek isimlendirmekte ve yine inen hakkında, kitabı keriminde şöyle buyurmaktadır:

"Hiç şüphe yok ki, bu Kur'an, çok şerefli bir elçinin Allah'tan getirdiği bir kelimedir. O öyle bir elçidir ki çok çetin bir kudrete sahibidir. Arş'in sahibinin yanında çok itibarlıdır; orada kendisine itaat olunandır, bir emindir. Sizin arkadaşınız bir mecnun değildi. Andolsun ki, o arkadaşınız o Cebrail'i apaçık ufukta görmüştür. O görünmeyen aleme ait işleri işlemez. O, Kur'an kovulmuş şeytanın sözleri değildir. O halde nereye gidiyorsunuz? O herkes için doğru yolda gitmek isteyenler için bir öğüttür. (Tekvir: 81/19-28)

Şanı yüce olan Allah, büyük Nebi ve Rasulü'nü, bir şair, bir kahin olmaktan nasıl tenzih ediyorsa, Cebrail'i de şeytan olmaktan o kadar tenzih ediyor. Demek ki, Allah'ın takva sahibi olan kulları, Allah'ın Rasulü'ne uyanlardır. Bunlar O'nun emirlerine uymamaktan Allah'a sığınır. Onun tarafından gelen hakikatlara uyararak, izinde yürürler. Böylece, şanı yüce olan Allah da, melekleriyle ve tarafından bir ruhla destekler de, onların kalplerini aydınlatır. Ve bu Allah'ın gerçek dostları, Allah'ın kendilerine bahsettiği kerametlere mazhar olurlar.

Hakiki Allah dostlarının kerametleri, ya dini delil ve senetlerdir, ya da, insanların ihtiyaçlarını gidermedir. Allah'ın Nebi ve Rasullerinde bu şekilde ki mucizeler vardı. Velinin kerameti zaten, Allah'ın Rasulü'ne tabi olmaktan geçer. Böyle olduğu için de, velinin gösterdiği kerametler Allah Rasulü'nün mucizelerine dahil olur. Rasulullah'ın (s.a.v.) mucizeleri çoktur ve burada birkaçını zikrederim:

Parmağı ile ayı ikiye bölmeye, küçük taşların avucunda teşbih haline dönmesi, ağaçların yürüyerek kendisine doğunun hasretiyle ağlayıp inlemesi. Miraç olayından sonra Beytül Makdis hakkında geniş malumat vermesi, olmuş ve olacak şeyleri haber vermesi, eşsiz bir mucize olan Kur'an-ı getirmesi, yiyecek ve içecekleri bereketlendirip çoğaltması (Ümmü Seleme'den rivayet edildiğine göre, Allah'ın Rasulü, Hendek Savaşı sırasında azalmış yiyeceklerle bütün orduyu doyurmuş ve gene de o az yiyecekte bir azalma olmamıştı. Tebuk savaşı yılında, az miktarda bir yiyeceklerle otuz bin savaşıya doyurmuş, gene de yiyecekten zerre kadar bile eksilmemişti. Birçok kereler yanlarındaki arkadaşları susadığı zaman, mübarek parmaklarından sular akıtarak, arkadaşlarına içirmişti. O kadar ki, Hudeybiye savaşında, parmaklarından akıtacağı su binbeşyüz savaşıya yetmişti. Ebu Kata'denin gözü yanağına doğru aktığında, Allah Rasulü, gözünü yerine iade etmiş ve göz eski şekline dönmüştür. Kab bin El-Eşref'in öldürülmesi için gönderdiği Muhammed b. Mesleme, giderken düşmüş ve ayağı kırılmıştı. Allah'ın Rasulü mübarek elleriyle onun ayağını sıvazlamış ve ayak derhal iyileşmişti. Bir keresinde Allah'ın Rasulü, kesilip pişirilen bir keçiden yüz-otuz kişiye et taksim etmiş ve herkes yiyip doyduktan sonra bir kısım da artmıştı. Cabir'in (r.a.) babası Abdullah öldüğü zaman, bir yahudiye otuz kap hurma borcu kalmıştı. Bu borçtan dolayı yahudiler Cabir'i sıkıştırıyorlardı. Cabir'in, babasının borcu kadar hurması yoktu, ancak bir miktarı vardı. Alacaklı da, elbette bir yahudi olduğu için, bu eksik hurmayı kabul etmiyordu. Sıkışan Cabir, durumu Allah'ın Rasulü'ne açtı. Allah'ın Rasulü yahudileri yanma çağırdı ve Cabir'e[65]

"Hurmayı Tart Ya Cabir"

Buyurdu. Cabir de tarttı ve babasının borcu kadarını alacaklısına verdi ve geriye de onyediy kap hurma kaldı.

Allah Rasulü'nün bu gibi mucizeleri oldukça çoktur.

Biz burada sadece birkaçını zikrettik...

Sahabelerin de kerametleri vardı. Burada birkaçını zikrederim:

Useyd bin Hudayr Kur'an'ın Kehf suresini okurken, semadan, içinde kandil gibi ışıklar bulunan ve şemsiyeye benzeyen bir şey inmiştir yere. Bu okuduğu Kur'an-ı dinlemeye inen bir melekti.

Melekler İmran bir Hüseyin'le selamlaşmıştı. Selman ve Ebu Derda sofrada yemek yerlerken, sofranın üzerindeki yiyecek içecekler teşbih ederlerdi.

Abbas b. Bişr ve Useyd b. Hudayr zifiri karanlık bir gecede, Allah Rasulü'nün yanından çıktıkları zaman, önlerini bir ışık aydınlatıyordu. Bu iki arkadaş birbirinden ayrıldıkları zaman, önlerini aydınlatan ışık ikiye bölünüyor ve her birinin önünü aydınlatmaya devam ediyordu evlerine kadar.

Müslim'de Ebu Bekir'in (r.a.) şu kerameti kayıtlıdır: Sıddık, üç misafirini evine getirir ve yemeğe otururlar. Sofrada görülüp durmakta olan muayyen yiyecekler yendikçe yenmiş, karınları iyice doyduktan sonra da, sofrada ilk andakinden fazla olarak kalmıştır.

Bu duruma hayretle bakan ailesinin gözlerinin önünde, artan yemeği Allah'ın Rasulü'nün evine götürür ve bu yemekten daha birçok kişi yiyip karnını doyurur.

Hubeyb b. Adiyy Mekke savaşında düşmanlara esir düşmüştü. Kendisine Mekke'de olmadığı halde, yaş üzüm ikram edilirdi ve bunları yiyip karnını doyururdu.

Amir b. Führeyre şehit edilmişti fakat ne kadar arandıysa da kimse cesedini bulamamıştı. Çünkü Amir semaya yükseltilmişti ve onu semaya yükselirken Amir b. Tüfeyl gözleriyle görmüştü. Urve; "Melekler onun yüceliğini görüp doyuyor" derdi her zaman.

Ümmü Eymen hicret niyetiyle yola çıkmıştı, yanında yiyecek içecek namına hiçbir şey yoktu. Yolda bir ara o kadar susamıştı ki, neredeyse bayılıp düşecekti. O gün kendisi oruçluymuş ve de iftar zamanı da gelmişti, içinden bir his, başını yukarı kaldırmasını söylüyordu. O da hissine uyarak başını yukarı kaldırdı ve yukarıdan sarkmış bir su kovanı gördü, doyuncaya kadar içti ve bundan sonra Ömür boyu hiçbir zaman susuzluk çekmedi.

Süfeyne, bir gün yolda yürürken, önüne bir aslan çıkmış. Süfeyne vahşi çöl aslanına; "Ben Allah Rasulü'nün elçisiyim!" diye yüksek sesele bağırılmış. Bunu işiten aslan, Süfey-ne'ye gideceği yere kadar arkadaşlık yapmış.

Berra b. Malik'i yeminlerinde daima haklı çıkarırdı yüce Allah.

Müslümanların savaştığı sırada iş iyice kızıştığı zaman Berra'ya seslenirlerdi Müslümanlar: "Ey Berra! Rabbimize yemin et!" O da söyleneni yapar ve yemin ederdi: "Ey Rabbimiz-Sana kalem ediyorum ki, yardımın sayesinde düşmanlarımızı perişan edeceğiz!" Bunu söyler söylemez, gerçekten de, düşman hezimete uğradı.

Berra Kadisiye savaşına da katılmıştı. Savaş günü; "Ya-rabbi! İzzet ve celaline yemin ederim ki, senin yardımınla düşmanları perişan edeceğiz ve bu savaşta ilk şehit olan da ben olacağım!"

Gerçekten de, düşman tepelendi ve Berra da şehadet mertebesine ulaştı.

Halid b. Velid etrafı surlarla çevrili bir kaleyi kuşatmıştı. Kaledekiler Halid'e şöyle seslendiler: "Sana verdiğimiz bu zehiri içmedikçe ve bu zehirin sana hiçbir şey yapmadığını görmedikçe Müslüman olmayacağız. Ancak sana zarar vermediğini görürsek İslam'ı kabul edeceğiz!"

Halid zehri alıp içti ve kendisine bir şey olmadı.

Sa'd b. Ebbe Vakkas duası çok makbul sahabelerden biriydi ve her ne istese duasında, Allah katında makbul olur ve yerine getirilirdi. İran ordularını yenen ve Araplar adına ilk defa zafer kazanan zat işte bu idi.

Ömer'in (r.a.) bir kerametini burada nakledeyim: Ömer (r.a.) hutbede iken yüksek sesle:

"Dağa, dağa çekil ey Sariye!" diye bağırmaya başladı herkesin gözleri önünde.

Daha sonra Sariye ordusundan bir elçi geldi. Elçiye durumu soran Ömer (r.a.) şu cevabı aldı:

"Ey mü'minlerin emiri, savaştığımız düşman oldukça güçlü çıktı. Çarpışma sırasında saflarımızda bozulma alametleri görünmeye başlamıştı... Tam bu sırada,

"Ey Sariye dağa! Ey Sariye dağa!" diye bir ses geliyordu kulağımıza. Sariye'nin emriyle arkamızı dağa verdik ve Allah'ın izniyle düşmanı bozguna uğrattık."

Demek ki, adaletiyle bütün beşeriyet tarihine ün salmış olan büyük Ömer binlerce metre uzaktaki ordunun durumunu görüyor ve yine aynı orduya uzaktan komuta ediyordu. İşte kerametinin büyüğü budur. Çünkü faydalıdır...

Bir Müslüman kadın olan Zübeyre, sadece Allah için, Allah indinde tek hak din olan İslam'ı kabul ettiği ve kendisine Müslümanlıktan dönmesi için yapılan teklifi şiddetle reddettiği için, çeşitli işkence edilirken, bir yandan kendisiyle alay ediliyordu: "Onun gözüne Lat ve Uzza'nın nazarı değmiştir!"

Bu sözü duyan Zübeyre bas bas bağırıyordu işkence yerinden:

"Hayır, asla dediğiniz gibi değil!"

İşkence sırasında kör olan gözleri, böyle bir bağlılık gösterdiği için İslam'a, yüce Allah, bu kadının gözlerini eski haline döndürmüştü.

Erva binti Hakem, Said b.Zeyd'e iftirada bulunmuştu. Said b. Zeyd de, bu kadına şöyle beddua etmişti:

"Allah'ım, bu kadın madem ki bana iftirada bulunmuştur, onu kendi tarlasında helak et!"

Kadının gözleri kör olmuş ve gerçekten de kendi tarlasındaki bir çukura düşerek Ölmüştür.

Ala bin Hadremi, Allah Rasulü'nün Bahreyn'deki memuru idi. Bu kişinin duası makbuldü. Dua ederken de; "Ya Alil, Ya Halim, Ya Aliyy, Ya Azim" hitablarını kullanırdı.

Bir gün içecek ve abdest alacak suları kalmamıştı. Suyun bulunduğu yerde de, buldukları mevkiden çok uzaklarda idi. Yüce Allah'a su için dua etti ve Allah da duasını kabul buyurup yanlarına su yolladı. Yine bir gün, geçmeleri gereken su çok geniş olduğu için atları geçemediler. O da Allah'a duada bulundu. Duadan sonra atlarını suya sürdüler ve hiçbir şey olmadan karşıya geçtiler. Atlarının eğerleri bile ıslanmamıştı. Bu zat, öldüğü zaman cesedini kimsenin görmesini istememişti. Gerçekten de onun kabrini hiç kimse bulamadı.

Ebu Müslim Havlani'de de buna benzer kerametler görülmüştür. Yanındaki askerle birlikte, Dicle'nin coşkun suları içinden orduyu karşıya geçirmiş ve sonra da dönüp askerlerine;

"Herhangi bir eşyanız geçerken kaybolmuşsa söyleyin,

Allah'a dua edeyim!" demiştir. Askerlerden biri;

"Torbamı kaybettim!" diye maruzatta bulundu. Ebu Müslim

"Düş arkama bakalım" diyerek, bir nesneye takılı torbasını ona gösterip

"işte al torbanı!" diyerek göstermiş, asker de torbasını almıştır,

Esvedü'l-ansi peygamberlik iddiasında bulunduğu zaman, Ebu Müslim'i çağırtmış ve ona;

"Benim peygamberliğimi tasdik ediyor musun?" diye sormuş; o da:

"Hayır, tasdik etmiyorum" diye cevaplamıştır. Bunun üzerine Esved;

"Peki, Muhammed'in Allah'ın Rasulü olduğunu kabul ediyor musun?" cevap vermiş Ebu Müslim:

"Elbette ediyorum!"

Bu cevabı alan güçlü Esved gazaba gelmiş bir ateş yakılmasını ve Müslim'in ateşin içine atılarak yakılmasını emretmiş adamlarına. Bu emri yerine getiren adamları, Müslim'i, ateşin içinde namaz kılarken gördüler. Hiçbir şey olmuyormuş gibi...

Ebu Müslim, Allah Rasulü'nün vefatından sonra Medine'ye gelmişti. Ömer (r.a.) onu, kendisiyle Ebu Bekir fr.a.) arasına oturtmuştu. Ebu Bekir fr.a.) şöyle söylemişti hazır bulunanlara:

"Allah'a hamdolsun. Ömrüm sona ermeden, Allah'ın Rasulü Muhammed'in ümmetinden, İbrahim Halilullah gibi, ateşe atılıp da kurtulan birini görmeyi bana nasip etti"

Bir keresinde Ebu Müslim'in yiyeceğine cariyesi zehir karıştırmıştı. Ebu Müslim bu zehirli çorbayı içtiği halde ona bir şey olmamıştı.

Ebu Müslim'in karısını birisi tahrik etmiş ve kandırmıştı. Ebu Müslim bu tahrikçi kadına beddua etti, kadının gözleri görmez oldu. Bu kadın meseleyi anlayınca tevbe et-tı ve Ebu Müslim'den özür diledi. O da, kadın için hayır duada bulundu ve yüce Allah kadının gözlerini eski haline döndürdü.

Amir b. Abdil Kays, bağışta bulunmak üzere yanına iki bin dirhem para alır, karşılaştığı her dilenciye sadaka dağıtırdı. Eve döndüğünde parasında bir eksiklik bulunmazdı.

Bu zat bir gün yolda giderken bir grup insanla karşılaştı. Bu grup, önlerine çıkmış bir aslandan korkmuş ve yerinden kıyılayamıyordu. Amir aslanın yanına yaklaştı, sonra da üzerine sıçrayıp oturdu:

"Ey aslan! Sen Allah'ın mahluklarından birisin? Ben de, Allah'tan başkasından korkmaktan utanırım, Allah'a karşı mahcup olurum!"

Grup aslanın tehdidinden kurtulmuştu tabii.

Bir kış gününde abdest almak konusunda kolaylık ihsan etmesi için Allah'a duada bulunmuştu. Allah da ona sıcak su göndermişti.

Hasan Basri Haccac-ı zalimden kurtulmak için saklanmıştı. Kendisini arayanlar, saklandığı yere tam altı kere girdiler fakat göremediler. Çünkü o, Allah'tan, görmemeleri için duada bulunmuştu.

Bu büyük alim ve fazıl kişi, haricilerden kendisine eza eden birisi hakkında, bedduada bulunmuştu. Adam tepesinin üstüne düşerek can verdi.

Sulle bin Üşeym'in bir savaş sırasında atı ölmüştü. Bunun üzerine;

"Ey benim Rabbim! Beni kimselere muhtaç etme!"

diyerek dua etti. Bunun üzerine şanı yüce Allah da onun atını diriltti. Eve geldiğinde de, çocuğuna;

"Oğlum bu atın eğerini çabucak söküp al, çünkü bu at bana emanettir" diye ihtarda bulundu.

Oğlu attan eğeri alınca da, at hemen olduğu yere yığılıp kaldı.

Bir gün acıkmiş ve yiyecek bir şey de bulamamıştı. Allah'a ağlığını gidermesi için duada bulundu ve o an arkasına bir ipek bez içinde hurma düştü. Hurmayı alıp yedi, ipek bezi de ömrünün sonuna kadar sakladı.

Bir gün meşeliklerin yanında namaz kılariken, yanına bir aslan sokuldu. Namazını selam verip bitirdikten sonra;

"Haydi, rızkını başka yerlerde ara"

diye seslendi aslana. Aslan bu sesi duyunca, kkreye kkreye oradan uzaklaştı,

Said bin Müseyyeb, sıcak günlerden birinde, cemaat dağıldıktan sonra, Allah Rasu'nn mescidinde tek başına kalır ve efendimizin kabri şeriflerinden gelen ezan seslerini dinlerdi.

Yemenli Nehai'nin yolda bir eşeği ölmüştü. Arkadaşları ona;

"Ver mallarını bizim hayvanlara taksim edip götürelim" diyerek yardım teklifinde bulunmuşlardı. Buna mukabil o; "Biraz sabredin, bana müsaade edin" diyerek cevap vermişti. Sonra da, abdest alıp iki rekat namaz kıldı. Namazda Allah'a dua etti. Bu duadan sonra yüce Allah onun eşeğini diriltti ve o da eşyalarını yeniden eşeğine yükleyerek yoluna devam etti.

Veysel Karani vefat ettiği zaman, elbisesinin arasında kefenini hazır buldular. Halbuki daha önce onun yanında böyle bir şey bulunmuyordu. Onu defnedecekleri zaman, mezarını bir kayanın içinde hazır buldular. Bu büyük insanı işte bu kefenle ve hazır olan bir mezara defnettiler..

Amr.b. Ukbe b. Ferkat, sıcak bir günde açıklık yerde namaz kılariken bir bulut üzerine gelerek ona gölge yaptı.

Amr, binit devesi karşılığında savaşlara katılan gazilerin develerine çobanlık yapardı. Çobanlık yaparken vahşi hayvanlar ona obanlıkta yardımcı olurlardı, hayvanları korurlardı. Mutarrif b. Abdullah b. Sher teşbih çekerdi. Arkadaşlarıyla gece yürüyüşüne çıktıklarında belindeki kılıcın bir tarafı parlar ve yollarını aydınlatırdı.

Ahnef bin Kays'ı cenazesi defnediiirken, cenazede bulunanlardan birinin başındaki serpuş kabre düşmüştü. Adam serpuşunu almak için kabre girdiğinde, mezarın alabildiğine genişlediğini görmüştü. .

İbrahim et-Teymi bazen bir, bazen de iki ay hiçbir şey yemezdi. Ailesinin nafakasını temin etmek için başka yerlere gider fakat hiçbir şey temin edemeden geri dönerdi. Böyle günlerden birinde, bir kum yığınına sokulup mendiline kum doldurmuş ve evine getirmişti. Evinde mendilini açtıkları zaman iinin kırmızı buğday dolu olduğunu gördüler. İbrahim bu kumdan oluşan buğday tohumu toprağa ekmiş ve sonuçta çok verimli bir ekin oluşmuştur.

Gulam, yüce Allah'tan duasında üç şey istemişti: Güzel bir sese, yceltiymiş bir gzyaşi ve külfetsiz bir geçim. Bu duası da kabul ediliymişti. Kur' an okurken hem kendi tatlı tatlı ağlar, hem de dinleyenleri ağlatırdı. Odasına girdiği zaman yiyeceklerini hazır bulur, bu yiyeceklerin nereden geldiğini kendisi de bilmezdi.

Abdülvahid bin Zeyd bir gün hastalanmıştı. Fel olmuştu. Abdest alabilmek için, abdest alma uzuvlarının açılmasına dua etmiş. Gerçekten de abdest alma zamanlarında azaları çözülmüş ve o da rahat rahat abdestini almıştır.

Bu konu hakkında yazmaya çalışırsak, çok geniş yerler tutar. Allah dostlarının kerametleri hakkında bir başka kitapta geniş malumatlar ve örnekler vermiştik.

şu yaşadığımız dönemde bizzat gördüklerimize ve tanıdıklarımıza gelince, bunların sayısı da oldukça çoktur. Evliyanın kerametleri konusunda şu kadarını bilmemiz gerekir ki, bu kerametler çoğu zaman kişinin ihtiyaçlarına uygun biçimde olur. rnek verirsek, bir insanın artırıcı kerametler zuhur eder.

Allah'a çok yakın, derecesi çok yüksek bir veli bu gibi şeylerden uzaktır. Derece yükseltici kerametler böyleleri için değildir. Çünkü bunlar muhtaç değildir. Böyle büyüklerden bu nevi kerametler sadır olmaması, onların derecelerinin küçüklüğünü değil, aksine büyüklüğünü gösterir. Onun için, bu gibi kerametler, sahabide ve tabiinde daha çok görülmüştür. Halkın ihtiyaı ve doğru yola gelmeleri için, kendilerinde harikulade haller tecelli edenlerin durumu

başkadır. Öğretici ve tebliğ edici bir makamda olan zatların dereceleri çok yüksektir. Fakat, bir takım şeytani haller içinde harikalar gösterenler böyle değildir. Allah Rasulü'nün zamanında ortaya çıkan Abdullah b. Sayyad'ı, böylelerine örnek gösterebiliriz.

Ashab'tan bazı kişiler, bahsini ettiğimiz adamı deccal sanmışlardı. Allah'ın Rasulü ise, onun deccal olmadığını söylemişti. Adam hakkında kendisine bir uyarı gelmeden, hiçbir ithamda bulunmamıştı.

Günlerin birinde, Allah rasulü Sayyad'a sordu:

"Gönlümde senin hakkında bir şey saklıdır, söyle bakalım bu nedir?" Sayyad;

"Duh, Duh" dedi gerisini getiremedi.

Gerçekten de Allah'ın Rasulü, Sayyad için kalbinde "Duhan" suresini tutmuştu.

Ve sonra Allah'ın Rasulü Sayyad'ı şöyle susturdu:

"Haydi çek git, haddi aşıyorsun! Sen ancak kahinlerden birisin! [66]

Kahinlerin şeytanlardan yoldaşı vardır. Şeytanlar kulaklarıyla başkalarının söylediklerini çalarlar ve sonra adamlarına taşırlar bu çaldıklarını. Ama yine de tam duyamadıkları şeyleri yanlış taşırlar ve böylece de doğru yalana karışmış olurdu.

Bu konuda Buhari ve diğer hadisçilerin rivayet ettikleri bir hadiste Allah Rasulü şöyle buyurmaktadır:

"Melekler bulutlara iner, gökte verilmiş olan hükümleri kendi aralarında konuşurlar. Şeytanlar da kulak vererek bu konuşmaları dinlerler, sonra işittiklerini kendi kahinlerine fısıldarlar. O kahinler de bunlara birçok yalan katarak halkın arasında yayarlar. [67]

Müslim'in, İbni Abbas'tan rivayet ettiği bir hadiste de şöyle buyru İm aktadır:

"Allah'ın yüce Rasulü, Ensar'dan olan bir cemaatin arasında oturuyordu. Birden bir yıldız parlayarak akıverdi. Bunu gören Rasul, Ensar'a sordu:

"Cahiliyet döneminde bir yıldızın parlayıp kaydığını gördüğünüzde ne derdiniz?" Ensar şöyle cevap verdi. "Bir büyük ölecek, yahut da doğacak derdik!" Allah Rasulü buyurdu ki:

"Yıldızlar herhangi bir kimsenin ölümü veya doğumu için akmazlar. Yüce Allah bir şeyi hükmetti mi, Arş'ın melekleri teşbih ederler. Sonra onlara yakınlık sırasına göre, taa göklere kadar bütün göktekileri teşbih ederler. Sonra yedinci kat gökteki melekler, arş'ın meleklerine: "Rabbimiz neyi hüküm ve ferman buyurdu?" diye sorarlar. Ve sorularının cevabını onlardan alırlar. Böylece, dalga dalga, dünyaya en yakın meleklerle kadar ulaşır bu hüküm ve irade. İşte bu esnada şeytanlar kulak hırsızlığı yaparak bir şeyler işitmeye bakarlar. Ama tespit edilerek kovulurlar. Kendilerini işte böyle bir parlak yıldız kovalayıp takip eder. Bu şeytanlar işitebildiklerini kendi dostlarına fısıldarlar. İşte kahinlerin, bu şekilde aldıkları haberler doğrudur. Fakat onlar kendiliklerinden de birçok yalan katarlar şeytanlarından aldıkları haberlere" [68]

Başka bir rivayette ise Ma'mer şöyle söylemektedir: "Zühri'ye sordum: "Demek, cahiliyet döneminde şeytanlar gaybtan haber almak için kulak hırsızlığı yapıyor ve peşlerini bir yıldız takip ediyordu, öyle mi? Bu soruma Zühri şu cevabı verdi: "Evet! Fakat Allah'ın Rasulü'nün son Rasul olarak gönderilmesinden sonra bu durum sona ermiştir"

Allah dostlarının kerametleri ile, şeytanların dostlarında görülen hokkabazlıklar arasında pek büyük farklar vardır. Allah dostlarında kerametler iman ve takva sebebine dayanır. Şeytani hokkabazlıkların temeli de, Allah'ın ve Rasulü'nün yasakladığı şeylere istinad eder.

Bu konuda şanı yüce Allah mealen şöyle buyurmaktadır: "De ki: Rabbim ancak görünen ve görünmeyen hayasızlıkları, her türlü günahı, haksız isyanı, hiçbir delil indirmemişken Allah'a ortak koşmanızı, bilmediğiniz şeyleri Allah hakkında söylemenizi haram kılmıştır" (A'raf: 7/33)

Demek ki, Allah hakkında bilmeden herhangi bir şey söylemek, Allah'a ortak koşmak, zulüm ve haksızlık yapmak, Allah'ın ve Rasulü'nün kesin olarak yasakladığı şeyleri yapmak haramdır. Bu günahlara dayanan harikuladelikler hiçbir zaman makbul olamazlar. Namazla, Allah'ı zikretmekle. Kur'an okumakla meydana gelmemiş, fakat, şeytanın hoşuna giden, mahluktan medet ummak gibi içinde şirk bulunan veya başkalarına haksızlık etmek, hayasızlıkta bulunmak için başvurulan şeylerle meydana gelen haller, ilahi ve rahmani kerametlerden değil, ancak

şeytani hallerdendir.

Böyle şeytani haller, kitap ve sünnetin dışına çıkan kimselerde meydana gelir, gelebilir. Bunların çeşitliliği ve bu dereceleri vardır. Kendilerine yakın olan cinler de aynı kendileri gibidir. Çünkü bu cinler onların meşreb ve mezhep-lerindedir. Cinlerin içinde, müşrik olan da, kafir olan da, fasık olan da, hataya düşen de vardır. Bir kimse şayet, kafir, fasık veya cahil ise, aynı cinsten olan cinler de onun yoluna girer. Küfür yolundan, seçtikleri veya muvaffakat ettikleri taktirde, öyle bir kimseye yardım ederler. Örnek olarak bir şeyler söyleyecek olursak; cinler, cinlerden yahut da başka mahluklardan büyük saydıkları şeyler üzerine yemin etmekten, onların adlarını anmaktan çok hoşlanırlar. O kimseterin, Allah'ın isimlerini yahut emirlerini necasetle yazmalarından hoşlanırlar. Fatiha, İhlas veya Ayete'1-Kürs'yi veya başka sure ve ayetleri necasetle yazmasını, yahut tersine çevirmesini isterler onlardan. Kendilerinin istedikleri ve sevdikleri bir küfür hareketi yapmış olmasından ötürü, bunu yapanlara bazı gizli şeyler açıklarlar ve diğer mükafatlar verirler. Mesela, onlara çok bekledikleri kadınları ve oğlanları getirirler. Daha burada anlatmak istemediğimiz birçok şeyler...

Bunlara inanmak, Tağut'a inanmak gibidir. Yani, sihirbazlığa, şeytanlara ve putlara inanmaktır.

Eğer bir insan, zahirde ve batında gerçekten Allah'a ve Rasulü'ne inanıyor ve İtaat ediyorsa, cinlerin böyle kerametlerde onlarla anlaşması hiç mümkün değildir. Böyle olduğunda bu kafir cinler onlardan uzak kalırlar.

İşte bunun için Müslümanların Allah emri oJan ibadetleri, Allah'ın evleri olan mescitlerde yerine getirildiğinden, cami ve mescidin manevi havası ve kokusu bu gibi şeytani hallerden uzak kalır.

Bid'at ve şirk ehli olanlar, kabirlere ve ölümlerin bulunduğu yerlere, türbe ve yatırlara müracaat ederek isterler bazı şeylerini. Veya en azından bir ölmüş kişiyi, dualarında ve isteklerinde vasıta olarak kullanırlar.

Onların yapılan dualarının Allah katında makbul olacağını sanırlar bir kısım insanlar. Bunların bu hali şeytani bir haldir. Çünkü, Buhari, Müslim ve diğer hadis kitaplarında Allah'ın Rasulü'nden şöyle bir hadis rivayet edilmektedir:

"Yahudi ve hirstiyanlara Allah lanet etsin. Onlar Rasullerinin kabrini mescit edindiler.[69]

Müslim'de, Allah Rasulü'nden, ölmeden beş gün önce söylediği şu hadis rivayet edilmektedir:

"İnsanların bana olan arkadaşlığında, işinde ve yardımında en önemli olanı hiç şüphe yok Ebu Bekir'dir. Eğer ben insanlardan bir dot edinecek olsaydım, muhakkak Ebu Bekir'i dost edinirdinuFakat sizin Rasulü'nüz Allah'ın dostudur. Mescidin duvarlarında Ebu Bekir'inkinden başka kapatılmadık hiçbir kapı kalmasın! Sakın kabirleri mescid edinmeyin. Sizi bundan menederim"[70]

Yine Buhari ve Müslim'den şu hadis rivayet edilmektedir:

"Allah'ın Rasulü hasta hali içinde yatarken, kendisine Habeşistan'daki bir kiliseden, kilisenin güzelliğinden ve içindeki resimlerden bahsettiler. Bunları dinleyen Allah'ın Rasulü buyurdular ki:

"Onlar, içlerinden iyi bir insan vefat ettiği zaman, onun kabri üzerine hemen bir mescid yaparlar ve içini de resimlerle doldururlar. Kıyamet gününde, Allah indinde, insanların en kötüsü işte bunlardır. [71]

Müsned'de, Ebu Hatim'in Sahih'inde şöyle rivayet olunmuştur: Allah'ın son Rasulü buyurdular ki:

"Kıyamet koparken hayatta olanlar, bir de kabirleri mescid edinenler insanların en kötülerindedir"

Sahih bir hadisle buyrulmuştur ki:

"Kabirlerin üzerinde oturmayın. Kabirlere karşı namaz kılmayın! [72]

imam Malik'in Muvatta'ında şöyle bir hadis yer almaktadır:

"Allah'ım! Benim kabrimi, tapınılan bir put haline sokma! Ey Müslümanlar bilin ki, Nebi ve Rasullerin kabirlerini mescid edinenlere karşı Allah'ın gazabı çok şiddetlidir. [73]

Bu hadislerinde Allah'ın Rasulü şöyle buyurmuştur: "Herhangi bir kimse bana selat ve selamda bulunduğu anda, o kimseye selamla karşılık verebilmem için, Allah ruhumu bana iade eder."

Bir başka hadislerinde de şöyle buyurmuşlardır: "Yüce Allah, ümmetimin selamım bana ulaştırmaları için, kabrimde bir takım melekleri vazifeli kılmıştır[74] Başka bir hadislerinde:

"Cuma'nın gündüzünde ve gecesinde selat ve selamı çokça gönderin. Çünkü sizin selam ve salatınız bana bu günde arz edilir.[75]

İbni Abbas ve daha başkaları bu ayet hakkında şöyle söylediler:

"Aslında bu isimler, Nuh kavminde yaşayan iyi insanların isimleriydi. Bunlar öldükleri zaman, kavminin insanları, onların kabirlerine hürmet ve yakınlık gösterdiler. Daha sonra da, bu insanların suretlerini yaparak onlara tapınmaya başladılar."

İşte bu olay putperestliğin başlangıcı olmuştur. Allah'ın Rasulü olan efendimiz, bu şirk kapısını sınımsız kapatabilmek için, kabirlerin mescid edinilmesini şiddetle yasaklamıştır. Nitekim, müşriklerin, güneş doğarken ve batarken güneşe secde edip tapınmaları sebebiyle, bu vakitlerde namaz kılmayı da yasaklamıştır. Böyle yapmasaydı, Müslümanların ibadetleriyle müşriklerinki arasında bir benzerlik bulunacaktı. İşte böyle olmaması için Allah'ın Rasulü böyle bir kapıyı sınımsız kapamıştır.

Şeytan, imkan ve kudreti oranında insanoğlunu aldatıp sapıtır. Bir kimse, gök cisimlerine tapınanların yaptıkları gibi, güneşe, aya, yıldızlara ibadet ve duada bulunursa, şeytan onun üzerine iner ve ona bazı şeyler söyler. Onlar

buna, yıldızların ruhaniyeti, derler. Halbuki o, şeytandan başkası değildir. Şeytanlar insanlara bazı isteklerinde yardım ederlerse de, bunun karşılığını ona kat kat ödetirler ve zarara sokarlar yardım ettiklerini, Şeytana uyan bir kimsenin sonu felakettir, kayıptır. Ancak, bu insan tevbe ve istiğfar ederse Allah'a, o zaman iş değişir.

Şeytanlar, putlara tapan insanlara da bir takım şeyler söylerler. Bir ölüden, yahut gaibten haber bekleyen insanların durumu da böyledir. Onlardan yardım talep eden, bir şeyler isteyen insanların durumu da böyledir. Ölüden bir şey isteyen veya onu vasıta yaparak Allah'a dua eden, veya iyidir veya geçerlidir inancıyla, ölünün kabri başında dua eden bir kimse, bütün bunları evde yapılan dualardan daha İleri sayıyorsa, böyle bir kimsenin durumu da putperestlerin durumu gibidir.

Onlar bu İnançlarımız bir de hadis'e destekletirler:

"İşler sizin istediğiniz gibi yürümez de zor durumda kalırsanız, kabirdekilerden yardım isteyiniz"

Bu hadis, bütün hadis uzmanlarınca yalan sayılmıştır. Böyle bir hadis ancak putperestlik yolunu açmak isteyen bir zındığın hadisidir.

Bid'atçı, müşrik ve onlara benzeyen, putperest hıristiyan ve Müslümanların sapıkları, kabir yanlarında bir takım haller görür ve bunları keramet sanır. Mesela, bir kabrin yanında bir don örtü bırakırlar ve sonradan onu kendiliğinden bağlanmış olarak bulurlar. Veya kendisini sara tutmuş birini mezarın başına götürürler ve saralı kişinin açıldığını müşahade ederler. Bunu da kabirde bulunanın himmeti sanarlar. Halbuki şeytan onları saptırmak için o işi kabrin yanında yapmış ve göstermiştir.

Burada sadakat ve tam bir ihlas ile Allah'a sığınılırsa, şeytanın düzeni bozulur. Çünkü, tam bir tevhit olan yerde, şeytan barınamaz. Bunun için onlardan bazıları havaya kaldırıldığında "Lailaheülallah" deyip yere düşmüştür. Onlardan bazılarının da, kabrin yanıldığını ve oradan bir insanın çıktığını görür ve onu kabirde defnolunmuş kişi sanır. Halbuki bu görünen şeytandan başkası değildir.

Bu konunun misalleri çok geniş yer tutar kitabımızda. İnsanların, harikulade olaylara karşı takındıkları tavır üç türdür:

Bunlardan birincisi; Rasul ve Nebi'lerden başkasında böyle harikuladelikler bulunduğunu kabul etmemek. Böyle itikat edenler, genel olarak böyle kabul ederler. Fakat özel durumlarda reddederler. Falanca, yahut filancada şöyle şöyle kerametler görülmüştür denildiği zaman, kabuletmezler. Çünkü, o kimseler onlara göre, Allah'ın dostlarından değildirler.

İkincisi ise; Kendilerinde bir takım harikulade haller görülen herkesi, bir veli, bir Allah dostu olarak görürler ve öyle olduğunu kabul ederler. Gerçekte bu iki grubun itikadı da yanlıştır. Hatalı bir görüşe sahip oldukları içindir ki, onlar Müslümanlarla savaşan müşriklerin ve kitaplı kafirlerin, kendilerine yardım eden b^rer Hızır'ı olduğunu söylerler. Ve bu adamların Allah'ın

velisi olduğunu ileri sürerler. Zira bunlar, kafirlerin içinde, harikulade haller sahibi olacak birilerinin olabileceğini kabul etmezler,

Doğru ve gerçeğe en uygun görüş ise, üçüncü görüştür: Üçüncülerin bu konudaki sözleri şöyledir. "Bu adamlar mü'minlerle savaşırken, yardımlarını Allah'ın dostlarından değil, kendi dostlarından almaktadırlar... Nitekim şanı yüce olan Allah buyuruyor ki:

"Ey mü'minler! Yahudi ve Hristiyanları kendinize sakın dost edinmeyin! Onlar ancak birbirlerinin dostlarıdır. Sizden onları dost edinenler, aynen onlar gibidir"

(Maide: 5/51) Kitap ve sünnete uyan, fakat Allah dostlarından olmayan bir takım takva sahibi zahidler ve kendilerini ibadete veren insanlar, şeytanların aldatılabileceği insanlar olduğundan, onlara şeytan bir takım harikuladelikler verebilir ve bunlarda da böyle şeyler görülebilir. Fakat bunlarda görülen adet dışı olduğu için, birbirini tutmaz. Onların bu hallerine, gerçek anlamda Allah dostu olanlar muttali oldukları zaman, onların bu hallerini hemen hükümsüz hale getirmek için, bilerek veya bilmeyerek, yalan söylemek, günah işlemek gibi, kendilerine yaklaşan şeytanların haline uygun bir uygunsuzluğu mutlaka yapmak zorunda kalırlar. Evet, böyledir durum. Çünkü, Allah, günahlardan sakınan dostları ile, görünüşte bunlara benzeyen şeytanın dostlarının arasını bu şekilde birbirinden ayırt etmektedir.

Nitekim mealen buyurmaktadır: "Kimlerin üzerine şeytanlar iner, size haber vereyim mi? Onlar her günahkar yalancının üzerine iner" (Şuara: 26/221-222)

Böyle şeytanî halleri destekleyen işlerin en büyüklerinden biri de, çalgı ve emsali şeylerdir. Bunlar müşriklerin uğraşlarıdır.

Şanı yüce olan Allah onlardan mealen şöyle bahis buyur ruyor:

"Onların, Beyt-i Şerif yanındaki ibadetleri, ısıklık çalmaktan ve el çırpılmaktan başka bir şey değildir" (Enfal: 8/35)

Bu ayetin tefsirinde İbni Abbas, İbni Ömer ve seleften başkalarının söylediği şunlardır:

"Müşriklerin bu ameli, ısıklık çalmak ve el çırpılmaktı. Müşrikler bunu kendileri için bir ibadet edinmişlerdi"

Allah'ın Rasulü ve arkadaşlarının ibadeti ise, namaz kılmak, Kur'an okumak, zikretmek, dini toplantı ve sohbetlerde bulunmak gibi, şanı yüce Allah'ın istediği işlerdir. Rasulü Ekrem ve arkadaşları, çalgı ve emsali şeyleri dinlemek şöyle dursun, onların yapıldığı yerlerde bile bulunmuşlardır.

Rasulü Ekrem hiçbir zaman Sema yapmamıştır. Vecde kapılarak kalkmamış ve hırkası da yere düşmüş değildir. Böyle haberlerin hepsi, bütün bu konunun uzmanlarınca yalan sayılmışlardır. Çünkü bunların hepsi de uydurma

haberlerdir.

Rasulü Ekrem efendimiz arkadaşlarıyla toplandıkları zaman, içlerinden birine Kur'an okumasını emreder. Emrettiği Kur'an okur, diğerleri de dinlerlerdi..

Bir gün Rasulullah (s.a.v.) Ebu Musa'ya uğramıştı. O sırada Ebu Musa Kur'an okumakla meşguldü. Rasulullah (s.a.v.) hiç ses çıkarmadan onu dinledi ve ertesi gün kendisini gördüğünde ona dedi ki: gece sana uğramıştım. Sen Kur'an okuyordun. Ben de seni dinledim!" Ebu Musa:

"Ey Allah'ın Rasulü! Sizin dinlemekte olduğunuzu bilseydim, sizin için sesimi daha da güzelleştirmeye çalışırdım.[76]

Zira Rasulullah (s.a.v.) bir hadisi şeriflerinde şöyle buyurmuşlardı:

"Kur'an okurken sesinizi güzelleştirin! [77] Bir diğer hadislerinde de şöyle buyurmuşlardır: "Şanı yüce Allah, güzel sesli bir kimsenin Kur'an okumasını, bir efendinin cariyesinin çalıp türkü söylemesini istemesinden daha çok ister ve daha çok sever[78] Bir gün Rasulullah (s.a.v.), İbni Mesud'a şöyle buyurmuştur:

"Haydi bana biraz Kur'an oku!"

Buna Karşılık İbni Mesud üa şöyle

"Ey Allah'ın Rasulü! Kur'an sana indirildi. Sana ben nasıl Kur'an okuyabilirim?"

Bunun üzerine Rasulullah (s.a.v.) şöyle konuştu:

"Ben bir başkasından Kur'an dinlemeyi çok severim!"

Bu konuda İbni Mesud diyor ki:

"Efendimize Nisa suresini okumaya başladım. Şu mealdeki ayete geldiğim zaman:

"Her ümmetten bir şahit, onların üzerine de seni bir şahit olarak getirdiğimiz zaman, onların hali nice olur?"

(Nisa: 4/41)

Burayı okuduğum zaman Rasulullah (s.a.v.): buyurdular. Bir de ne göreyim, mübarek gözlerinden sicim gibi yaş dökülüyordu ağlamaktan![\[79\]](#)

İşte Rasul ve nebilerin ve onlara uyanların Sema'ı budur. Nitekim şanı yüce olan Allah mealen şöyle buyurmaktadır: İşte bunlar Adem'in zürriyetinden, Nuh ile gemide taşıdıklarımızın evlatlarından, İbrahim ve İsrail (Yakub) neslinden yol gösterdiğimiz ve seçtiğimiz kimselerden olan insanlardır. Onlar Rahman'ın ayetleri okunduğu zaman ağlayarak secdeye kapanırlardı" (Meryem: 19/58)

Şanı yüce Allah marifet ehli olan ve hakkı gerçekten tanıyan kulları hakkında şöyle buyurmaktadır mealen:

"Onlar Rasule gönderilen Kur'an-ı işittikleri zaman, hakkı tanıdıklarından dolayı, gözlerinin yaşlarla dolup taşıtığını görürsün!" (Maide: 5/83)

Demek ki, şanı yüce olan Allah, Sema ehlini Allah'ın ayetlerini dinlemeye teşvik ederek, kendilerinden imanın artmasını, tenlerinin titremesini, gözlerinden yaşlar akıtmasını övüp methetmiştir.

Yine onlar hakkında buyuruyor mealen:

"Öyle ya, Allah gönlünü Müslümanlığa açtığı için, Rabbi tarafından aydınlığa kavuşan bir kimse, katı yürekli kimseler gibi midir? Hayır! Artık kalpleri Allah'ın zikrinden yana kaskatı kalmış olanların vay haline! Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler..." (Zümer: 39/22)

Bir başka ayet mealen:

"Allah sözün en güzelini, her tarafı birbirini tutan, her şeyi tekrar tekrar beyan eden bir kitap haline indirmiştir ki, Rablerine karşı derin bir saygı duyanların ondan tenleri ürperir, sonra Allah'ı anmakta içleri açılır, yürekleri ferahlar" (Zümer: 39/23) "Mü'minler ancak onlardır ki, Allah anıldığı zaman yürekleri titrer. Allah'ın ayetleri kendilerine okunduğu zaman imanları kat kat artar. Onlar ancak Rablerine güvenir ve dayanırlar. Onlar ki namazı dosdoğru kılarlar, kendilerine rızık olarak verdiklerimizden harcarlar. İşte bunlardır hakiki mü'mînler. Rableri katında dereceler, yarlığanmak ve sayısı bitmez, müddeti tükenmez nimetler onlarındır" (Enfal: 8/2-4) Bid'at olan Sema'ya gelince: Bunlar el çırpma, def vurma, kaval veya başka şeyler çalmak gibi şeylerdir. Allah Rasulü'nün has arkadaşları, onların ardından gelen nesiller, büyük din alimleri, bu gibi şeyleri asla Allah'a yaklaştıran bir vesile olarak görmemişlerdir. Bunları, Allah'a yakınlık, itaat ve ibadet olan işlerden saymamışlardır. Hatta, İmam Şafii bunlar için şunları söylemiştir:

"Ben Bağdad'tan ayrıldığım zaman, oradaki zındıklar tağyir (dönme) adını verdikleri bir sema icat etmişlerdi. Bu yolla insanları Kur'an'dan uzaklaştırmaya çalışıyorlardı" İrfan ve ilim sahibi olan gerçek Allah dostları bu durumu çok iyi bilirler. Bilirler ki onlar, bu işte şeytanın parmağı vardır. Onun için de, bunlardan bazıları bunlara iştirak etmişler fakat sonradan tevbe edip dönmüşlerdir. Herkim ilahi rahmet ve nimetlerden uzaklaşmışsa, bu semalara o kadar düşkün olmuştur.

Bid'at olan bu gibi semalar, içki mesabesindedirler. Hatta insan nefsi üzerinde içkiden de beter etkiler bırakırlar. Bundan ötürü, semalara iştirak edenler büyülenir kendilerinden geçerler. Sarhoş olurlar. Şeytanlar da onlara iner ve onların dilinden konuşur. Aynen içki aleminde olduğu gibi, onlar birbiriyle kavgaya tutuşurlar. Onları şeytan havalara kaldırır. Kiminin şeytanı

diğerlerinden daha güçlü çıkar ve onu Öldürür. Cahiller ise böyle bir şeyi, takva sahibi Allah dostlarından sanırlar. Allah dostlarının kerameti gibi görürler. Halbuki, bunlar şeytani hallerden olup, sahibini Allah'tan uzaklaştırır. Zira, Allah'ın hududlarını tayin ettiği biçimden başka insan öldürmek yasaktır. Böyle olunca, bir Müslümanı ve Allah dostunu öldürmek nasıl olur da caiz olabilir?

Kerametın amacı ancak doğruluktur, öyleyse, şanı yüce olan Allah, bir kimseye, bütün yaptıkları, kayıtsız ve şartsız Allah'ın rızasına ve sevgisine uygun saymak, derecesini ve Allah'a yakınlığını artırmak üzere tayin etmek gibi bir keramet vermemiştir. Bu hususu biraz daha açıklayalım!

Harikulade işler çeşit çeşittir. Bazısı sadece ilmi ve manevidir. Bir takım sırların keşfi ve bazı sırların Allah dostlarına açık olması gibi... Bazısı da bendeni ve görülen güce dayanır. Bazı insanlar, diğer insanların yapamadıkları bazı şeyleri kolaylıkla yaparlar. Bir kısmı insanlara verilen zahiri bilgi, saltanat, mülk, zenginlik gibi şeylerdir. Şayet kul, Allah'ın kendisine verdiği bu gibi imkan ve nimetleri, Allah'ın rızasını ve sevgisini kazanmak ve Allah'ın istediği yerlere sarfetmeyi amaç olarak kabul ederse, bunları yapmakla Allah katındaki dereceleri yükselir. Allah'a ve Rasulü'ne olan yakınlığı artar bunları yapan kişinin. Bunun tersine, bu imkan ve nimetleri Allah'ın ve Rasulü'nün istemediği yerlerde ve amaçlarla kullanırsa, o zaman da Allah ve Rasulü'nden uzaklaştırır onu yaptıkları. Azab ve cezaya müstehak hale getirir bunları ellerindeki imkan ve nimetler. Tevbe etmez ve Allah'ın yardımını istemezse bunlar, günah çukurlarına yuvarlanır giderler. Bunun için, fevkalade hallere sahip olan kişilerin bir çoğu, bunlardan mahrum bırakılırlar. Saltanatını yitirmek, ilmi hüviyet ve kaabiliyetini kaybetmek felaketiyle karşılaşılırlar. Bazen, farz ve vacip olmayan ibadetlere düşkünlüklerini kaybederek, Allah dostluğu makamından, umumi insanların durjamuna düşerler. Bu şeytani hallere sahip olanlarda olur. Gerçekte bunların şeytani hallerden olduğunu bilmiyorlar bunlar. Allah korusun, Müslümanlıktan çıkarak dinsizliğe kadar varır bu işin sonu. Gerçekten böyle oluyor, şeytanın hallerini farkedemiyen bazıları Allah'ın dininden çıkıyor ve mürted oluyorlar. Bütün suçları, şeytani hallerin sahiplerini, Allah dostlarının halleri olarak bilmeleri ve sanmalarındır.

Bunların içinde Öyleleri vardır ki, Allah, kuluna verdiği harikulade bir halden Ötürü, o kulun hesaba çekilmeyeceğine inanırlar. Bazılarının da, Allah'ın verdiği mal ve saltanattan ötürü hesaba çekilmeyeceğini sanması gibi...

Harikulade hallere sahip olanların bir kısmı, bu haller vasıtasıyla, aslında günah da sevap da olmayan bir takım mubah şeylere nail olmayı ister. Böyleleri Allah'ın genel dostları zümresindedir. Bunlar orta derecede ve iyi insanlardır. Fakat, Allah' a yakın olmak hususunda, ötekileri aşım öne geçmiş evliyanın derece ve mertebesi bunlardan çok yüksektir. Nitekim, Allah'ın kulu ve Rasulü vasıflarına sahip olan efendimizin, hükümdar olan bir Rasul ve nebiden daha üstün olduğu gibi...

Kerametler ve harikulade haller çoğu zaman, kişinin derecesini eksilttiği için, iyilerden pek çok kimse, zina ve hırsızlıktan tevbe eder gibi, bu hallerden tevbe ederler. Kendilerinde var olan bu hallerin yok olmasını isterler.

Hepsi de Hak yoluna giren talebelerine, keramet dedikleri bu şeylere rağbet etmemelerini söylerlerdi. Hal böyle iken, şüphe bulunan bir takım hallere nasıl itibar edilir? Bunlara saplanıp kalanların halleri nice olur sonra? Şanı yüce olan Allah mealen buyuruyor: "Amma, insan öyledir ki, ne zaman Rabbi onu imtihan edip de, kendisine ikramda bulunup nimetler verse "Rab-bim bana kerametler verdi, beni şerefli kıldı" der. Fakat ne zaman onu denemek için üzerindeki nimetini kıssa, daraltsa, bu sefer de "Rabbim bana ihanet etti" der" (Fecr: 89/15-16)

Yüce Allah bu ayetlerin ardından "Kella" buyurmuştur. Kella kelimesinde zorlama ve tenbih vardır. Yani, bu kelime, yasaklama ve uyarma anlamını taşımaktadır. Yüce Allah, hem buna benzer sözlerden men ediyor ve hem de bundan sonra söyleyeceklerinin önemini vurguluyor. Bunun manası şudur: Dünya nimetlerine boğulmuş herkese, bunların birer Allah lütfü olduğu, keramet olarak kabul edilmeyeceğidir. Dünyalık bakımından sıkıntıda olana da Allah'ın bir ihaneti bahis konusu değildir. Haşa Allah'a hain gözüyle bakılamaz. Bazı kereler sevmediği ve razı olmadığı insanlara bol dünyalık verir. Bazı sevdiğine ve razı olduklarına da daraltır bu dünyayı. Bunların hepsi bir sınavdır, imtihandır. Hatta bazen sevdiği insanları, mal sıkıntısına düşürerek, korur onları malların sevkedeceği sapıklıklardan.

Şunu yeniden belirtelim ki, kerametlerin, iman ve takvaya dayanması şarttır. Küfür, fık ve Allah'a isyan gibi sebeplere dayanan harikulade haller, Allah dostlarının kerametlerinden değil, Allah düşmanı şeytanın hallerindedir. Bir kimsenin harika halleri, namaz kılmak, Kur'an okumak, Allah'ı anmak, geceleri ibadet yapmak, dua etmek gibi ibadetlerle meydana gelmeyip, şirk koşmak, ölümlerden istemek, yanında bulunmayan bir kimseden medet ummak, günah işlemek, haram yemek, çalıp oynamak, yakını olmayan kadın ve oğlanlarla çalıp dans etmek gibi şeylerle meydana gelirse, bu hallerin şeytani olduğunda hiç şüphe yoktur. Hatta onların bu halleri, Kur'an dinledikleri zaman eksilir ve kaybolur. Şeytan çalgılarını dinledikleri zaman ise kuvvetlenir. Böyle olduğu için gece yarısına kadar çalar ve raksederler. İş namaza geldiğinde, yorgun düştüklerinden yerlerinde çakılıp kalırlar. Yahut da, tavukların yem toplaması örneğinde olduğu gibi, çabucak yatar kalkar ve sözde namaz kılmış olurlar. Yanlarında Kur'an okunursa öfkelenir, dinlemekten nefret eder. Çünkü o muhabbet ve naz (!) ehlidir. Ama Allah kelimelerindeki hazdan ve lezzetten haberi yoktur. Kalbi bu zevklere kapalıdır. Ama def sesi duydu mu canlanır harekete geçer. Kendinden geçer adeta rak-sederken. Kendilerini keramet ve muhabbet ehli sanan bu kimselerin halini, Şanı yüce olan Allah mealen şöyle ifade buyuruyor:

"Her kim, çok merhamet edici Allah'ın zikrinden yana nankörlük ederse, biz de ona şeytanı musallat ederiz.

Artık şeytan onun ayrılmaz bir arkadaşı olur" (Zuhruf: 43/36)

Çok merhamet edici olan şanı yüce Allah'ın zikri, bir çok ayetlerde belirtildiği gibi, Kür'an'dır. Kur'an'daki emirler ve nehiylerdir. Kur'an'a uyan kurtuluşa erer, ondan ayrılanların yoldaşı da saptırıcı şeytanlar olur. Nitekim şanı yüce Allah mealen buyuruyor ki: "Her kim benim zikrimden yüz çevirirse, onun hakkı darlık içinde bir yaşayıdır. Kıyamet günü de onu kör olarak hasrederiz. O der ki: "Rabbim beni niye kör olarak hasrettin? Ben daha evvelce görüyordum!" O da buyurur ki: "Bu senin için bir cezadır. Sana ayetlerimiz gelmişti de, sen onlara uymayı istememiştin. Onları unutmuştun; Bugün de işte sen unutuluyorsun!" (Taha: 20/124-126)

İbni Abbas demektedir ki:

"Yüce Allah, kitabını okuyup ondaki esaslara göre hayatını tanzim eden kişileri, dünyada sapıklıktan, ahirette de bedbahtlıktan koruyacağına söz vermiştir"

İbni Abbas bu sözlerine yukarıda mealen verdiğimiz ayetleri delil olarak getirmiştir.

Bilinmesi gerek hakikatlerden biri de, şanı yüce olan Allah, sevgili Rasulullah'ı (s.a.v.) bütün insanlara ve cinlere göndermiştir. Bunun için insanlardan ve cinlerden hiçbir fert yoktur ki, ona uymaktan ve itaat etmekten uzak kalsın. Uzak kalsın da Allah'ın rızasını kazansın. Demek ki, bir insanın tek görevi, onun getirdiği şeriata hiç itirazsız "evet kabul ediyorum" demektir. Bir kimse, delil olduğu halde, ona, Allah Rasulü'ne itaat etmezse, hiç şüphe yok ki böyle biri kafir olur. İster cin isterse de insan olsun, kendini bu kötü sonuçtan kurtaramaz.

Allah'ın Rasulü iki yönlü, cepheli bir Rasul'dür. Bütün insanlara ve cinlere Rasul olarak gönderilmiştir. Bu hususta bütün Müslümanlar ittifak halindedirler.

Alemlere rahmet olarak gönderilen Allah'ın Rasul'ü, arkadaşlarıyla birlikte Taif seferinden dönerken, Nahle'de bulunduğu bir sabah namazı vaktinde, cinlerden bir taife gelip namaza durmuş ve okuduğu Kur'an ayetlerini huşu ve teslimiyet içinde dinlemişti. Ondaki cinslerinin yanma vardıklarında, onlara dinledikleri gerçekleri anlatmışlar ve Müslüman olmalarını istemişlerdi kendi kavimlerinden.

Şam yüce olan Allah, bu olayı su ayetleriyle Allah Ra-' sulü'ne bildirmişti mealen:

"Hatırla o zamanı ki, tinlerden bir taifeyi Kur'an'ı dinlemeleri için sana göndermiştik. Onlar Kur'an dinlemeye hazırlanınca, birbirlerine "Susun, dinleyin!" dediler. Dinlemek tamamlanınca, kavimlerini eğri yolun felaketlerinden korumak için korkutmaya dönmüşlerdi. Onların yanına varınca; "Ey kavmimiz!" demişlerdi. Biz, Musa'dan sonra indirilmiş olan, evvelki kitapları tastik edici, hakka ve dosdoğru olan yola ileten bir kitap dinledik. Ey kavmimiz! Allah'ın davetçisine koşun ve ona iman edin ki, Allah da sizin kusurlarınızı bağışlasın, sizi acıklı bir azabtan korusun. Kim Allah'ın davetçisine koşmazsa, yeryüzünde kaçacak bir yer bulamaz kendine. Allah'tan başka yardımcıları da yoktur. Onlar apaçık bir sapıklık içindedirler" (Ahkaf: 46/29-32)

Şanı yüce olan Allah, sonra şu ayetleri inzal buyurdu: "De ki; "Bana vahyolundu. Cinden bir cemaat bana kulak verip" biz ne güzel bir Kur'an dinledik, ki o, doğru yola götürür. Biz de ona

iman ettik ve Rabbimize hiçbir şeyi ortak koşmayacağız. Rabbimizin şanı yücelerden yücedir. O ne bir zevce ne de bir evlat edinmiştir, hakikat şudur ki, içimizden bir takım beyinsizler Allah'a karşı ileri geri söz söylüyormuş. Biz ise insanların da cinlerin de, Allah'a karşı yalan söylemediklerini sanıyorduk. Gerçekten şu da var ki, insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kişilere sığınıyor. Demek ki, bu suretle onların azgınlıklarını arttırmışlar."(Cin: 72/1-6)

Din bilginlerin çok açık sözlerine göre, insanlar içinden cinlere sığınanlar, insanların en aşağılık insanlarıdır. İlk Müslümanların büyüklerinden bazıları buyurmuştur ki:

"İnsanlar bir vadiye indikleri zaman" kavmimizin sefihlerinin şerrinden bu vadinin büyüğüne sığınırım!" diyerek cinlere sığınarlardı. Ne zaman ki insanlar cinlere sığınıp onlardan medet umdular, o sığınılan cinler de kafirlik ve azgınlıklarını artırdılar.

Nitekim şanı yüce Allah bu durum hakkında mealen şöyle buyurmaktadır:

"Gerçekten de insanlardan bazı kimseler, cinlerden bazı kişilere sığınıyor onlar da onların azgınlıklarını artırıyorlardı. Onlar da aynen sizin gibi, Allah'ın insanlardan bir kimseyi tekrar diriltemeyeceğini zannetmişlerdi. Cin devamla; "Biz gökyüzüne erişmeyi isterdik. Onu sert ve geçilmez bekçilerle, meşaleler ve alevlerle dolu bulduk. Bir arada, duracak yerlerde oturup kulak verirdik. Artık her kim kulak vermek isterse, kendisini gözetleyen bir ateş şulesini bulur" (Cin: 72/6-9)

Bir başka ayette mealen şöyle buyrulmaktadır:

"Kur'an-ı şeytanlar indirmedi. Bu onlara hem yakış-' maz, hem de onlar buna güç yettiremezler. Şüphe yok ki onlar, meleklerin sözünü işitmekten kesin suretle azledilmişlerdir" (Şuara: 26/210-121)

"Cin devamla; "Bilmiyoruz, yeryüzündeküere fenalık erişmesi mi istenildi, yoksa Rableri onlara iyilik mi getirmek istedi. Aramızda salih ve dürüst olanlar da var. Biz çok çeşitli yollar, tarikatler tutmuştuk"

(Cin: 72/10-11)

Yukarda mealini gördüğümüz ayeti celile, cinlerin çeşitli mezheb ve yollarda, tarikatlarda bulunduğunu haber veriyor bize. Nitekim din bilginlerimiz bu ayete dayanarak, cinler arasında, Müslüman, putperest, yahudi, hıristiyan sünni veya bid'atçı kimselerin bulunduğunu açıklamışlardır.

Cinler Kur'an-ı dinledikleri zaman Rasuhıllah'a (s.a.v.) iman ettiler. İbni Mesud'clan rivayet olunan sahih bir hadis-de şöyle buyrulmaktadır: "Allah'ın Rasulu cinlere, "Rahman" suresini okumuştur.

"Şimdi Rabbinizin hangi nimetlerini yalan sayabilirsiniz?" mealindeki ayete gelince, cinler aralarında şöyle dediler: Rabbimiz, senin nimetlerinden hiçbirini yalanlamayız. Sana sonsuz hamdlar!"

Bunu söyledikten sonra efendimizin etrafında toplandılar ve Allah'ın Rasulüne, kendileri ve hayvanları için neyin azık olacağını, sordular,

Rasulullah (s.a.v.) cevap verdiler:

"Üzerinize Allah'ın ismi okunarak boğazlanan bir hayvan kemiğini kendiniz için en uygun bir gıda olarak bulacaksınız. Hayvanlarınızın azığı ise, deve ve koyun tezeğidir.[\[80\]](#)

Rasumllah (s.a.v.) bir hadislerinde.şöyle buyurmuşlardır: "Bu iki şeyle, yani kemik ve tezekle istinca (temizlenme) etmeyin. Çünkü bunlar cin kardeşlerinizin azığıdır. [\[81\]](#)

Bu konudaki yasak Rasulü Ekrem efendimizden çeşitli yollarla bizlere ulaşmıştır.

Din bilginleri bunlarla temizlenmenin yasak olduğunu, bu hadise dayanmış ve demişlerdir ki:

"Cinlerin ve hayvanlarının gıdası olan şeyelerle temizlenmeye kalkmak yasak olunca, insanların ve hayvanlarının gıdası olan yiyecek ve otlarla temizlenmenin de yasak olacağı doğaldır"

Rasulullah (s.a.v.), insanların ve cinlerin hepsine, Al-lah'dan Rasulü olarak gelmiştir. Bu durum onu, cinlerle ve hayvanlarla konuşmuş olan Süleyman'dan daha üstün yapmaktadır. Çünkü, cinler Süleyman'ın hükümdar oluşu sebebiyle onun hükmü altına girmişlerdi. Halbuki bizim

efendimize ise, sadece Rasul olduğu için, emirlerini dinlediler ve yerine getirdiler onun Allah'dan getirdiği şeriatı. O Allah'ın kulu ve Rasulüdür. Onun için melik ve nebi olan herkesten üstündür.

Cinlerden kafir olanların cehenneme gideceği naslarda sabit olmuştur. Mü'min olanlarına gelince, islam büyüklerinin ekseriyetine göre, bunlar da tıpkı mü'min insanlar gibi cennete gireceklerdir. Yine bilginlerin ittifaka yakın bir çoğunluğuna göre, Rasul ve nebiler hem insanlar arasından seçilmişlerdir. Cinlerin içinden böyle bir elçi gelmemiştir. Ancak, efendimizin tebligatını duyup kendi kavmi arasında yayan cinler, nezir görevini yerine getirmiş olacağından, bunlara "Nezrullah" demek caiz olur. Bu konuda geniş malumat vermenin yeri burası değildir. Burada cinlerden bahsetmemizin sebebi, cinlerin insanlarla beraber, çeşitli hallerde bulunduğunu açıklamaktır.

İnsanlardan biri, cinlere, ancak Allah'ın ve Rasulü'nün emrettiği şeyi emrederse, bunu insanlara da aynen emreder demektir. Böyleleri Allah'ın yüksek dostlarıdır. Onlar gerçekten de, bu halleri içinde, Allah Rasulü'nün halifesi ve temsilcisidirler. Cinleri mubah olan işlerde kullanan bu Allah dostları, elbette ki insanları da mubah yollarda eğitip kullanacaktır.

Bir kimse, insanları haramdan meneder, helali emrederse ve bu yolda insanları eğitir ve işler yaptırırsa, insanların üzerinde gerçek bir hükümdar gibi olur. Bu kimse, Allah dostlarından biri ise eğer, genel velilik derecesi içinde sayılır, Allah'ın en yakınında bulunan velilerden olmaz. Allah'ın kulu ve Rasulü sıfatına sahip olan nebilere nispet edilirse, aynı zamanda hükümdar olan bir nebinin durumu gibidir, onun durumu.

Yani hükümdar -Nebi ile Kul- Rasulü arasındaki fark neyse, bunların arasında fark da aynıdır.

Cinler üzerinde hüküm yürüten bir kimse, şayet onları Allah ve Rasulü'nün yasak ettiği, şirk koşturmak, masum bir kimseyi öldürmek, sevmediği kimseleri hastalandırmak, insanları unutkanlığa itmek ve fahişe bir kadın temin etmek gibi işlerde kullanırsa, şüphesiz düşmanlık konusunda, onların yardımına talib olan bir zalim durumuna düşer. Şayet küfür kokan işlerinde onlardan yardım isterse, bu sefer de kafir olur isteyen. Yasak edilmiş, haram kılınmış şeylerden herhangi birini işleyebilmek için onlardan yardım isteyen biri muhakkak ki asi ve günahkar olur. Şayet cehaletinden ötürü bir insan cinlerden, din hususunda bir yardım isterse, mesela, hacca götürmek ve saire gibi, doğruluktan ayrılmış cinlerin aldatmasına teslim olmuş duruma düşer. Bu durumda cinlerden yardım isteyenlerin bir çoğu, yardım istediklerinin cin olduğunu bile bilmezler. Bunlar Allah dostlarının, bazı adet dışı harika hallerine sahip olduklarını iştmişler ve inanmışlardır. Başkaca hiçbir şeyi bilmemektedirler. Rahmani haller ile şeytani halleri birbirinden ayıracak bilgiye sahip değildirler. Kur'an ölçüsünü bilmeyen kişileri şeytan kolayca aldatır ve kendi inançlarında kullanır. Artık onun tek amacı, bu putlar, hangi hükümdar, hangi nebi, hangi veli adına yapılmışsa, onların şefaati ve yardımının bunlar vasıtasıyla olacağına inanmıştır. Sanır ki bu kişi, puta değil temsil ettiği şeye müracaat etmektedir. Puttan değil, sembolü olduğu şeyden istemektedir.

Şanı çok Yüce Allah, böylelerinin halini mealen şöyle belirtiyor:

"Hatırla o günü ki, Allah onların hepsini mahşerde toplayacak ve sonra meleklerine "bunlar mı size tapıyordu?" diye soracak. Melekler de; "Seni tenzih ederiz! Bizim sevgilimiz ve dostumuz sadece sensin, onlar değil! Belki de onlar şeytanın cinlerine taparlar. Çoğu da onlara inmişti" diye cevap verecekler" (Sebe': 34/40-41)

Bundan ötürüdür ki, aya, güneşe, yıldızlara secde edenler, bunlara secde edip tapınmak istediklerinde, şeytanlar hemen bunlara yaklaşırlar. Öyle ki yapılan secdeler kendilerinden yana olsun. Bundan dolayıdır ki, şeytanlar, insanlara sevdikleri ve bağlandıkları insanların suretinde gelir. Şayet bu gelen kimse bir Nasrani olup, mesela hangi Nas-rani azizine bağlıysa şeytan o aziz suretine girerek Nas-rani'nin yanına gelir. Şayet Müslüman biri ise ve Müslümanların büyüklerinden sanarak hakkında çok iyi niyetler beslediği bir şeyden medet umup yardım isterse, şeytan, derhal o şeyhin suretinde çıkar bu kişinin karşısına... Hasılı hangi dinden veya puttan yana olursan ol, AUah'dan başka kimden meded bekliyorsun, şeytan o meded beklediğinin suretinde karşıya dikilir.

Şayet kendisinden yardım istenen şeyh, islam dininin inceliklerini biliyorsa, bu şeyhe, kendisinden meded bekleyenlere, onun kılığında gittiklerini de açıklamazlar şeyhe. Şayet şeyh, islam şeriatı bilgilerinden yoksun biri ise, şeytan kendisinden yardım isteyenlerin söz ve isteklerinden bahseder. Şeyh'in adamları da, şeyhlerinin şeytandan aldığı haberi büyük bir

keramet sayar ve büsbütün bağlanır teslim olur şeyhine.

Bu gibi olayların kahramanları olan şeyhlerin bazıları derler ki:

"Cinler bana su yahut cam gibi berrak bir şeyler gösteriyordu. Ve bana duyulması istenen şey, bu duru şey içinde aynen işittiriliyor. Ben de böylece aldığım haberleri insanlara aktarıyorum. Adamlarımdan biri, benden yardım isteyecek oldu mu, onun söylediklerini bana, benim söylediklerimi de ona ulaştırır bu cinler"

Kendisinde harika haller görülen bir çok şeyh, bunların hallerinin hakikatini bilmeyenler tarafından yalanlanıp

"Siz bu harikaları, çakmak taşına, portakal limo kabuğuna ve hayvani yağlara nasıl ateş gizlidir, aynı ona benzer bir biçimde sahihsiniz ve yapıyorsunuz" dediği zaman; onlar hayret ederek derler ki:

"Vallahi biz bu saydığınız hileli şeylerden hiçbir şey bilmeyiz!"

Bu durumlardan haberi olan biri de onlara;

"Evet sîz bu hallerde doğrusunuz, fakat bu gibi haller şeytanidir"

diye hatırlatacak olsa, kendisine ancak tevbe etmek nasib edilen, bunu kabul eder ve durumundan döner. Çünkü böyle birine hak tebliğ edilmiş, o da bu doğruyu kabul etmiştir.

Çünkü, bu gibi şeriata aykırı haller kendisine apaçık

gösterilen bir kişi, şayet hala eski durumuna devam etmek isterse, artık onu hiçbir şey Allah'ın gazabından kurtaramaz. Doğruyu, mutlak doğruyu sadece şanı Yüce Allah bilir. Dönüş de yalnız O'nadır. Şefaata nail olmamız için vesile olan Rasulü Ekrem Efendimize selat ve selam olsun. Onun yakın arkadaşlarına, muhacir ve Ensar'a ve bütün yolundan gidenlere Allah'ın rahmeti gani gani yağsın! Amin!.. [82]

---

[1] Buhari Rikak: 38; İbn Mace Fiten: 16.

[2] Taberani Mucemu'l- Kebir.

[3] Ebu Davud, Sünnet: 3.

[4] İmam İbn Teymiyye, Velayet Risalesi, Tevhid Yayınları: 3-8.

[5] Müslim Cuma: 22.

[6] Müslim İmam: 333.

[7] Buhari Edeb: 14; Müslim İman: 366; Ahmed: 4/203.

[8] Müslim İman: 175; Tirmizi Menakıb: 57-58.

[9] Buhari Fiten: 12. 16

[10] Müslim İman: 89.

[11] Buhari İman: 3; Müslim İman: 51-36; Ebu Davud Sünnet: 15.

[12] Müslim Cenaiz: 9.

[13] Müslim İman: 89:

[14] Müslim Zikr: 38; Ebu Bavud Edeb: 68; Tirmizi Hudud: 3; Birr: 19; Kıraat: 3.

[15] Ebu Davud Edeb: 58; Tirmizi Birr: 16; Tirmizi hadis için "hasen" dedi.

[16] Tirmizi Birr: 9; Ahmed; İ/191-194.

[17] Buhari Rikak: 38; Müslim Zikir: 20-22.

[18] Müslim Kader: 34; İbn Mace Mukaddime: 10.

- [19] Buhari İtizam: 21; Müslim Akdiye: 15; Ebu Davud Akdiye: 2; Nesaî Ahkam: 2.
- [20] Buhari Rikak: 38; Ahmed: 6/256.
- [21] Buhari Enbiya: 8-11-19; Menakıb: 1-25; Tefsir Yusuf: 1; Müslim Fedai!: 166.
- [22] Tirmizi; Tefsir Bakara; Ebu Davud Sünnet: 17.
- [23] Buhari İman: 4; Müslim İman: 64; Ebu Davud Cihad: 2; Nesai İman: 9.
- [24] Buhari Cihad: 2; Müslim, İmaret: 10; Tirmizi Cihad: 1; NesaiCihad: 17.
- [25] İbn Mace Fiten.
- [26] Tirmizi, Kıyamet: 51.
- [27] Buhari, Nikah: 1; Müslim, Nikah: 5; Nesai, Nikah: 4.
- [28] Müslim Zühd.
- [29] Buhari Fedail: 6; Enbiya: 54; Ahmed: 2/55; Müslim Fedail: 23;
- [30] Tirmizi Menakıb: 17.
- [31] Buhari Fedail: 6; Enbiya: 54; Ahmed: 2/55; Müslim Fedail: 23; Tirmizi Menakıb: 17.
- [32] Tirmizi Menakıb: 17.
- [33] Buhari Şurut: 1-15; Hacc: 106; Muhsar: 3; Meğazi: 35; Tefsir Miimtehniş: 2; Ebu Davud Cihad: 168; Sünnet: 9.
- [34] Buhari İman: 17; Müslim İman: 36,
- [35] Buhari Libas: 88-92; Bedü'1-Halk: 14-6; Meğazi: 11; Libas: 102; Ebu Davud Libas: 48.
- [36] Buhari Etime: 49; Salat: 160; İtizam: 24; Müslim Mesacid: 73; Ebu Davud Etime: 41.
- [37] Buhari Bedü'i-Halk: 16; Sayd: 70; Müslim Hacc: 66-67; . Tirmizi Hacc: 21.
- [38] Buhari Haris: 3; Bedü'1-Halk: 14; Müslim Müsakat: 58; Ebu Davud Sayd: I; Tirmizi Ahkam: 4.
- [39] Müslim Libas: 103; Tirmizi Cihad: 25.
- [40] Buhari Vudu: 33; Müslim Taharet: 97; Muvatta Taharet: 35; Ebu Davud, Taharet: 37; Tirmizi, Taharet: 68.
- [41] Tirmizi Tefsir: 19; Tirmizi hadis için hasen dedi.
- [42] Buhari Fedail: 1; Müslim Fedail: 20.
- [43] Buhari Fedail: 5; Müslim Fedail: 221.
- [44] Buhari Meğazi: 35; Tefsir Fetih: 1; Müslim Cihad: 97; Tirmizi Tefsir Fetih.
- [45] Metalibu'1-AHye; Mevzu Hadis.
- [46] Tirmizi Fiten: 44; Müslim Fedaiİ: 229.
- [47] Tirmizi Dcavat: 68; İbn "Mace Deayat: 2.
- [48] Buhari Tefsir: 3-25; Edeb: 20; Diyat: 1; Tevhid: 40-46; Müslim İman: 141-142.
- [49] Müslim Zikir: 42.
- [50] Müslim Zikir: 41; Ebu Davud Salat: 361.
- [51] Ebu Davud Salat: 361; Tirmizi Dcavat: 119.
- [52] Müslim Mesacid: 135; Tirmizi Salat: 224; Ebu Davud Salat: 224; Nesai Sehu: 50.
- [53] BuhariEzan: 123-129; Meğazi: 50; Müslim Salat: 217; Ebu Davud Salat: 152.
- [54] Buhari Deavat: 17-137.
- [55] Buhari Salat: 149; Deavat: 17; Tevhid: 9; Müslim Zikir: 48; Tirmizi Deavat: 99; Nesai Sehu: 88.

- [56] Buhari Rikak: 18; Marki: 19; Müslim Münafikun: 71-13; Darımı Rikak: 24; Ahmed: 2/235-256-264-319-3/52~3?
7
- [57] Buhari Kader: 11; Müslim Kader: 13.
- [58] Buhari Deavat; 17.
- [59] İbn Mace Ahkam: 5; Muvatta Akdiyye: 1; Ahmed: 2/3-20-290-308-320.
- [60] Buhari, Şehadet: 27; Ahkam: 20; Müslim, Akdiyye: I; Ebu Dayud Akdiyye: 4; Nesai, Kada: 13-33.
- [61] Buhariİlim:44. 126
- [62] Ebu DavudTıbb: 19; Tirmizi DeavaL: 90; Ahmed: 2/131-4/157-6/6.
- [63] Müslim Zikir: 16; Tirmizi Deavat; 90-112; Darimi İstizan: 48.
- [64] Darimi İstizan: 48.
- [65] İmam İbn Teymiyye, Velayet Risalesi, Tevhid Yayınları: 9-142.
- [66] Buhari Cenaiz: 80; Şehadel: 3; Cihad: 178; Edeb: 97; Müslim Fiten: 89-95; Ebu Davud Tirmizi Fiten: 63; Melahim: 16.
- [67] Buhari Bedü'l-Halk: 6.
- [68] Müslim İman: 125.
- [69] Buhari Enbiya: 50; Müslim Mesacid: 22; Nesai Mesacid: 13; Darimi Salat: 120; Ahmed: 6/220-275.
- [70] Buhari Salat: 80; Menakib": 45; Fedail: 3-5; Feraiz: 90; Müslim Mesacid: 38; Fedail: 2-7.
- [71] Müslim Cenaiz: 92.
- [72] Müslim Cenaiz: 94; Ebu Davud Cenaiz: 76.
- [73] Muvatta Kasr: 85; Ahmed: 2/246..
- [74] Nesai Sehu: 46.
- [75] Keşful Hafa: 1/167
- [76] Müslim Musafirin: 253,
- [77] Buhari Tevhid: 52; Ebu Davud Vitir: 2.
- [78] İbıMace İkame: 176.
- [79] Buhari Fedai! Kur'an: 32-33-35; Müslim Musafirin: 247; Tirmizİ Tefsir Nisa; Ebu Davud İlim: 13.
- [80] Tirmizi Tefsir Rahman.
- [81] Müslim Salar. 150; Tirmizi Tefsir Ahkaf: Ebu Davud Taharet: 42
- [82] İmam İbn Teymiyye, Velayet Risalesi, Tevhid Yayınları: 142-174.